

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольних робіт з дисципліни
"Іноземна мова за професійним спрямуванням"
для студентів усіх напрямів підготовки

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Вінницький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольних робіт з дисципліни
"Іноземна мова за професійним спрямуванням"
для студентів усіх напрямів підготовки

Вінниця
ВНТУ
2011

Рекомендовано до видання Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (протокол № 3 від 19.11.2009 р.)

Рецензенти:

С. Д. Чугу, кандидат філологічних наук, доцент

М. Г. Прадивляний, кандидат педагогічних наук, доцент

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни "Іноземна мова за професіональним спрямуванням" для студентів всіх напрямів підготовки всіх спеціальностей. / Уклад. І. С. Степанова, В. О. Плиненко, В. В. Науменко, Л. М. Багнюк, Л. Е. Габрійчук, С. С. Никипорець – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 130 с.

Дані методичні вказівки призначені для студентів 1-4 курсів заочної форми навчання усіх спеціальностей інститутів ІнТКІ, ІнРТЗП, ІнАЕКСУ, ІнЕЕЕМ та ІнБТЕГП. Дане видання містить контрольні роботи, що складаються з вправ та текстів, а також граматичний довідник та зразки виконання.

ЗМІСТ

Вступ	4
Методичні вказівки до роботи зі збірником	5
Контрольна робота I	7
Варіант 1	8
Варіант 2	10
Варіант 3	12
Варіант 4	14
Варіант 5	17
Контрольна робота II	48
Варіант 1	49
Варіант 2	50
Варіант 3	52
Варіант 4	54
Варіант 5	56
Контрольна робота III	75
Варіант 1	75
Варіант 2	78
Варіант 3	80
Варіант 4	82
Варіант 5	84
Контрольна робота IV	98
Варіант 1	99
Варіант 2	100
Варіант 3	102
Варіант 4	104
Варіант 5	106
ДОДАТКИ	113
ЛІТЕРАТУРА	129

Вступ

Удосконалення і розвиток заочної форми вищої освіти набувають в сучасних умовах особливого значення. Серед фундаментальних наук, що відіграють провідну роль у теоретичній та професійній підготовці студентів технічних спеціальностей, іноземна мова за професійним спрямуванням є однією з найважливіших.

Очевидно, що навички практичного оволодіння іноземною мовою (в першу чергу англійською), відкривають для фахівця нові джерела інформації, сприяють зростанню його обізнаності, ерудованості, технічної грамотності, що безперечно підвищує рівень його конкурентоспроможності на ринку праці.

У ВНТУ курс вивчення англійської мови за професійним спрямуванням на заочному відділенні усіх інститутів триває протягом 9 семестрів і передбачає складання 5 заліків та іспиту.

Метою навчання є досягнення студентами навичок практичного володіння англійською мовою в усіх видах мовленнєвої діяльності, що забезпечують формування умінь, необхідних для самостійної роботи з англійською мовою фаховою літературою у професійній діяльності.

Протягом навчання удосконалюються навички аудіювання, усного мовлення, письма, але провідним видом мовної діяльності є різні види читання (аналітичне, оглядове, реферативне тощо). Зміст текстів, що відбираються для опрацювання, становить не лише професійний інтерес для майбутніх фахівців у певній технічній галузі, а також сприяє підвищенню їхнього загальноосвітнього, культурного рівня, містить просвітницький та виховний потенціал.

Програма передбачає, головним чином, самостійну роботу студентів. В кожному семестрі проводиться 6-8 годин аудиторних занять та 2 години консультацій.

Студенти заочної форми навчання у ВНТУ вивчають ту саму іноземну мову, яку вивчали у середньому навчальному закладі.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОБОТИ ЗІ ЗБІРНИКОМ

I. Мета навчання англійській мові на заочному відділенні.

Основною метою навчання студентів англійській мові в технічному вузі є досягнення ними практичного володіння цією мовою, що в умовах заочного навчання означає формування вміння самостійно читати іноземною літературні джерела за своїм фахом з метою здобуття інформації. Ця програма передбачає, головним чином, самостійну роботу студентів. Робота під керівництвом викладача розрахована тільки під час проведення установчих, контрольних-закріплювальних занять.

II. Виконання контрольних завдань та оформлення контрольних робіт.

1. Кількість контрольних завдань, що виконується на кожному курсі, визначається навчальним планом університету.
2. Кожне контрольне завдання у цьому посібнику пропонується в п'яти варіантах. Ви повинні виконати один з п'яти варіантів згідно з останніми цифрами студентського шифру: студенти, шифр яких закінчується на 1 чи 2, виконують варіант № 1; на 3 чи 4 – № 2; на 5 чи 6 – № 3; на 7 чи 8 – № 4; на 9 чи 0 – № 5.
3. Виконувати письмові контрольні роботи потрібно в окремому зошиті. На обкладинці зошита напишіть своє прізвище, групу, номер контрольної роботи та варіант.
4. Контрольні роботи повинні виконуватися акуратно, чітким почерком. При виконанні контрольної роботи залишайте в зошиті поля для зауважень рецензента.
5. Виконані контрольні роботи направляйте для перевірки в установлені терміни.
6. Якщо контрольна робота виконана не повністю, чи без додержання вказівок, вона повертається без перевірки.

III. виправлення роботи на основі рецензій.

1. Після отримання від рецензента перевіреної контрольної роботи, уважно прочитайте рецензію, ознайомтеся із зауваженням рецензента і проаналізуйте помилки.
2. Керуючись вказівками рецензента, опрацюйте ще раз навчальний матеріал. Всі речення, де були допущені помилки чи неточності перекладу, переписіть у виправленому вигляді в кінці цієї контрольної роботи.
3. Контрольні роботи є навчальними документами, які потрібно зберігати. Пам'ятайте, що під час заліку проводиться перевірка засвоєного матеріалу, який увійшов до контрольної роботи.

IV. Підготовка до заліків та екзаменів.

Під час підготовки до заліків та екзамену рекомендується:

- а) повторно прочитати та перекласти найбільш складні тексти з підручника;
- б) переглянути та повторити лексичний та граматичний матеріал;
- в) виконати вибірково окремі вправи з підручника для самоперевірки.

Залік. До заліку допускаються студенти, які виконали програмні контрольні роботи і виконали переклад текстів в обсязі, передбаченому програмою.

Екзамен. До екзамену з англійської мови допускаються студенти, які мають залік за I-V курси і виконали контрольні роботи та завдання з читання та перекладу текстів за I-V курс.

На екзамені з англійської мови перевіряються вміння:

- а) читати із словником тексти за фахом факультету. Форма розуміння – письмовий переклад. Норма перекладу – 1200 друкованих знаків за 45 хвилин;
- б) читати без словника текст, який містить вивчений граматичний матеріал на 1000 – 1200 друкованих знаків. Форма перевірки розуміння – переклад змісту прочитаного рідною мовою; час підготовки 8-10 хвилин.

Контрольна робота № 1.

Для того, щоб правильно виконати роботу № 1, необхідно засвоїти нижченаведені розділи курсу англійської мови по запропонованому підручнику.

1. Іменник. Множина іменника. Артиклі і прийменники як показники іменника. Передача відмінкових відношень в англійській мові за допомогою прийменників і закінчення *-s*. Іменник в функції означення і його переклад на рідну мову.
2. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Конструкції типу *the more ... the less*.
3. Числівник.
4. Займенники особові, присвійні, запитальні, вказівні, неозначені і заперечні.
5. Форма теперішнього (*Present*), минулого (*Past*) і майбутнього (*Future*) часу групи *Indefinite* дійсного стану дійсного способу. Відмінювання дієслів *to be, to have* в *Present, Past* і *Future Indefinite*. Наказовий спосіб і його заперечна форма.
6. Просте поширене речення, прямий порядок слів розповідного речення і спонукального в стверджувальній і заперечній формах, зворотний порядок слів питального речення. Зворот *There is (are)*.
7. Основні випадки словотворення.

Використайте такі зразки для виконання вправ.

Зразок виконання 1 (до вправи 1).

Граматичні функції закінчення *-s*

1. The students attend lectures and seminars at the University. Студенти відвідують лекції і семінари в університеті.
Lectures – множина від іменника, *a lecture* – лекція.
2. He lectures on physics at the University. Він читає лекції з фізики в університеті.
Lectures – 3-я особа однини від дієслова *to lecture* в *Present Indefinite*.
3. My brother's son is a student. Син мого брата студент.
В слові *brother's* 's – закінчення присвійного відмінка іменника в однині.
4. My brothers' sons are students. Сини мого брата студенти.
Слово *brothers'* – форма присвійного відмінка іменника *a brother* в множині.

Зразок виконання 2 (до вправи 2)

Особливості перекладу на рідну мову англійських іменників, які використовуються в функції означення, яке стоїть перед визначуваним словом.

1. Market conditions are very difficult in our country. В нашій країні дуже важкі ринкові умови.

Зразок виконання 3 (до вправи 5)

1. In the 14 th century the Ukrainian language became the official state language.	1. В 14 столітті українська мова стала офіційною державною мовою.

Became – *Past Indefinite Active* від нестандартного дієслова *to become*.

Варіант № 1

I. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте за граматичними ознаками до якої частини мови належать слова з закінченням -s і яку функцію це закінчення виконує:

- а) показника 3-ої особи однини дієслова в Present Indefinite;*
- б) ознаки множини іменника;*
- в) показника присвійного відмінка іменника.*

Перекладіть речення на рідну мову

1. Ukraine pursues a policy of peace.
2. We hear the sounds of a child's voice.
3. We have high mountains, vast steppes, forests, beautiful rivers and lakes.
4. The Hryhory Veryovka Ukrainian People's Choir is known all over the world.
5. Sometimes he gets up at half past seven

II. Перепишіть нижченаведені речення і перекладіть їх, звертаючи увагу на особливості перекладу на рідну мову означень виражених іменником.

1. Ukraine has higher and local bodies of state power.
2. There are deposits of iron ores and coal in our country.
3. The correspondence education system has its advantages.
4. Winter winds are not very strong in our territory.
5. There are many study rooms at the university.

III. Перепишіть нижченаведені речення, які містять різні форми порівняння і перекладіть їх на рідну мову.

1. The largest lake of Ukraine is Swityas.
2. The Dnieper is longer than the river Bug.
3. Our university tries to organize student training at the level of the latest achievements of science.
4. His knowledge of the Ukrainian ancient history is the worst.
5. Your handwriting is now better than it was last year.

IV. Перепишіть і письмово перекладіть речення на рідну мову, звертаючи увагу на переклад неозначених і заперечних займенників.

1. Ukraine has some important ports.
2. Do any of you know the main industries of Ukraine?
3. Have you any books on Shevchenko?
4. The old plants had no modern facilities.
5. This assembly plant has some complex systems of conveyer belts.

V. Перепишіть нижченаведені речення, визначте в них видо-часові форми дієслів і зазначте їх інфінітив, перекладіть речення на рідну мову.

1. Ukraine borders on the Russian Federation, Belarus, Moldova, Poland.
2. They were at the plant yesterday.
3. The long struggle of the Ukrainian people for independence ended victoriously.
4. Ukraine will establish new relations with countries through out the world.
5. In the 14th century the Ukrainian language became the official state language.

VI. Прочитайте, перепишіть і письмово перекладіть текст.

UKRAINE

Ukraine is a self-contained sovereign state. The declaration of Ukrainian independence was proclaimed on August 24th 1991 by the Ukrainian Parliament. Ukraine has its own territory, higher and local bodies of state power (the supreme council and local councils), government, national emblem, state flag and anthem. Ukraine is one of the largest European countries. Its total area is 603 700 square kilometers. Our country is washed by the Black Sea and the Sea of Azov.

The population of Ukraine is about 52 million people. There are 24 administrative regions and the Crimean autonomous republic. Our country has many industrial raw materials, it has rich deposits of iron, metals, coal, oil, gas, different ores, marble and other natural resources.

The territory of our country has an astonishing variety of landscapes. We have high mountains, vast steppes, endless forests, beautiful rivers and lakes. Ukraine has 131 rivers, among them is the Dnieper with its tributaries such as the Desna, the Prypyat, the Dniester, the Bug, and the Donets. 95% of Ukraine is flat and the rest is mountainous. The Ukrainian Carpathians and the Crimean mountains make up the remaining 5% of its area.

The flora and fauna of our country are extremely rich. Almost all kinds of animals and birds can be found on the territory of our vast land. Ukraine possesses enormous tracts of woodland, vast tracts of fertile arable lands and fine pastures. The country has metallurgical and heavy industries. It is an agricultural country.

The scientists of Ukraine make great contributions to science. Ukraine has its own original culture and art. Ukraine has many professional theatres and philharmonic societies.

Ukraine pursues a policy of peace. Now Ukraine is establishing new relations with countries throughout the world making direct contract with them and signing agreements and treaties. In 1995 Ukraine became a member of the council of Europe.

VII. Прочитайте 1, 3, 4, 7 абзаци тексту і дайте відповіді на нижченаведені запитання:

1. When was the declaration of Ukrainian independence proclaimed?
2. What seas wash Ukraine?
3. What resources has our country?
4. What policy does Ukraine pursue?
5. When did Ukraine become a member of the council of Europe?

Варіант № 2

I. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте за граматичними ознаками до якої частини мови належать слова із закінченням -s і яку функцію це закінчення виконує:

- а) показника 3-ої особи однини в Present Indefinite,*
- б) ознаки множини іменника,*
- в) показника присвійного відмінка іменника.*

Перекладіть речення на рідну мову

1. The British Isles consists of Great Britain, Ireland and some 5500 smaller islands.
2. British goods make up about an eighth of the world's total exports of manufactures.
3. Big cities and towns have enterprises of nearly all branches of industry.
4. England's fisheries are famous.
5. The system of higher education in England permits students to get whatever qualification they need.

II. Перепишіть нижченаведені речення і перекладіть їх, звертаючи увагу на особливості перекладу на рідну мову означень виражених іменником.

1. Britain is a centre of the sterling area.
2. A college education is in most cases less academic and more practical in Great Britain.
3. The British government sets the arts budget for a three-year period.
4. Colleges in Britain offer a specialist qualification.
5. The London county council is responsible for housing education and town planning.

III. Перепишіть нижченаведені речення, які містять різні форми порівняння і перекладіть їх на рідну мову.

1. The highest mountain in the United Kingdom is Ben Nevis in Scotland.
2. The newer industries in Great Britain are electronics, electrical, engineering, chemicals.
3. Britain forms the greater part of the British Isles.
4. Great Britain is less rich in mineral resources than Ukraine.
5. Better late than never.

IV. Перепишіть і письмово перекладіть речення на рідну мову, звертаючи увагу на переклад неозначених і заперечних займенників.

1. There are no high mountains in Great Britain.
2. Unemployment means no income.
3. On the border between England and Scotland there are some hills called the Cheviot Hills.
4. Are there any new industries in Great Britain.
5. They sent some letters to foreign firms yesterday.

V. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте в них видо-часові форми дієслів і зазначте їх інфінітив. Перекладіть речення на рідну мову.

1. The rate of inflation fell sharply in the early 1980s in the United Kingdom.
2. Until the nineteenth century the universities in England offered no place to girls.
3. British firms and academic institutions will participate in European community and other international programmes.
4. The climate of Great Britain is typically maritime.
5. The faculty offers three-year courses leading to the degree of bachelor of engineering.

VI. Прочитайте, перепишіть і письмово перекладіть текст.

GREAT BRITAIN

Great Britain formally known as the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland is situated on the British Isles, beautifully decorated by nature.

The total area of the United Kingdom is 244,027 square kilometres. Great Britain is divided into 55 administrative counties. It is seventy-fifth in size among the countries of the world.

The surface of England and Ireland is rather flat. There are many rivers in Great Britain but they are not very long. The rivers are deep and do not freeze in winter. The chief rivers are the Severn and the Thames.

Great Britain is known for its typically maritime climate with frequent rains, strong winds and continuous fogs.

The population of Great Britain is nearly 56 million people. England has more people than the other parts of the British Isles. About four fifths of the population are urban and only one fifth is rural.

Great Britain is a parliamentary monarchy. Queen Elizabeth II is the head of the state. The country is governed in her name by the government. Parliament is the supreme legislative body. It consists of two houses: the House of Commons and the House of Lords. The prime minister is usually the head of the party, which is in the power.

Great Britain is a highly developed industrial country. Coal is the main source for the development of British industry. The biggest centres of iron and steel industries are situated in the neighborhood of coal basins. They are Cardiff, Glasgow, and Sheffield. The products of Britain economy such as automobiles, textile, machinery, electronic equipment and many others are exported to many countries of the world.

VII. Прочитайте 1, 3, 6 абзаци тексту і дайте відповіді на нижченаведені запитання.

1. By what are the British Isles beautifully decorated?
2. What is Great Britain in size?
3. How many counties are there in GB?
4. What is the climate of GB?
5. Where are the biggest centers of iron and steel industries situated?

Варіант №3.

I. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте за граматичними ознаками до якої частини мови належать слова з закінченням -s і яку функцію це закінчення виконує:

- a) показника 3-ої особи однини дієслова в Present Indefinite;*
- б) ознаки множини іменника;*
- в) показника присвійного відмінка іменника.*

Перекладіть речення на рідну мову

1. Kyiv lies on the both banks of the Dnieper.
2. Kyiv occupies an area of 790 square kilometres.
3. Kyiv's monuments of the past attract a lot of visitors.
4. Many scientific research institutes, colleges, universities are in Kyiv.
5. In 1917-1920 the Ukrainian language became the official language of the Ukrainian People's Republic.

II. Перепишіть нижченаведені речення і перекладіть їх, звертаючи увагу на особливості перекладу, на рідну мову означень, виражених іменником.

1. The world disarmament conference was in Kyiv.
2. Market conditions are very difficult in our country.
3. I shall spend summer holidays in the capital.
4. Foreign trade deals are very popular in our days.
5. Kyiv is famous for its theatres and concert halls.

III. Перепишіть нижченаведені речення, які містять різні форми порівняння і перекладіть їх на рідну мову.

1. Kyiv is one of the greenest and the most beautiful cities in the world.
2. His knowledge of the Kyiv's history is the worst.
3. The Kyiv State University is the country's largest university.
4. He made the shorter summary of the article about the natural resources of Ukraine than she did.
5. This University has more varied courses than any other higher educational institute.

IV. Перепишіть і письмово перекладіть речення на рідну мову, звертаючи увагу на переклад неозначених і заперечних займенників.

1. There are some green parks and gardens in the capital of Ukraine.
2. Has Kyiv any places of interest?
3. No dictionary helped him in translation from English to Ukrainian.
4. Does our country buy any equipment from foreign firms?
5. He will find no one at the office tomorrow.

V. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте в них видо-часові форми дієслів і зазначте їх інфінітив. Перекладіть речення на рідну мову.

1. Kyiv lies on the both banks of the Dnieper.
2. After the Chornobyl catastrophe the Ukrainian Diaspora representatives stretched a helping hand.
3. The Golden Gate was the main entrance to the city.
4. Kyiv has many places of historic interest.
5. I shall leave for Kyiv in a week.

VI. Прочитайте, перепишіть і письмово перекладіть текст.

KYIV

Kyiv is the capital of Ukraine and the seat of the Supreme Council and the cabinet of Ministers.

Kyiv is one of the most ancient cities. It was called "The Mother of All Russian Cities". It has the population of about 3 million people.

Kyiv lies on the both banks of the Dnieper – one of the longest rivers in Ukraine. Spreading over the picturesque hills of the Dnieper Kyiv is immersed in green parks and gardens.

Kyiv is an industrial scientific and cultural centre of Ukraine. Kyiv as one of the oldest cities has many places of interest. Among them the Golden Gate which was the main entrance to the city. On the Bogdan Khmelnytsky Square there is the St. Sophia's Cathedral. In the square in front of the cathedral there is the monument to Bogdan Khmelnytsky.

In Kyiv you can see the monument to T. Shevchenko, the well-known poet and fighter for freedom. It stands in the park in front of the University. There is the monastery ensemble Kyiv-Pechersk Lavra that was founded in the 11th century in Kyiv. In the park of Immortal Glory there is the Tomb of the Unknown Soldier over which an eternal fire burns.

Kyiv is the centre of Ukrainian culture. Many research institutes and higher educational establishments are to be found here. It is famous for its theatres and concert halls such as Taras Shevchenko Opera and Ballet Theatre, Musical Comedy Theatre, the Concert Hall "Ukraine". There are many fine museums in Kyiv the State Historical Museum, the Museum of Ukrainian art and so on.

The picturesque green banks and hills, plentiful flowerbeds with millions of different flowers, wonderful beaches of the Dnieper, the Kreshchatyk one the widest and most beautiful streets in our country – all this adds up to the beauty of the Ukrainian capital.

VII. Прочитайте 2, 5, 6 абзаци тексту і дайте відповіді на нижченаведені запитання.

1. How many people live in Kyiv?
2. What was founded in the 11th century?
3. Where does an eternal fire burn?
4. What stands in front of the Kyiv State University?
5. What street is the most beautiful in Kyiv?

Варіант № 4

I. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте за граматичними ознаками до якої частини мови належать слова з закінченням -s і яку функцію це закінчення виконує:

- а) показника 3-ої особи однини дієслова в Present Indefinite;*
- б) ознаки множини іменника;*
- в) показника присвійного відмінка іменника.*

Перекладіть речення на рідну мову

1. Historical and geographical circumstances made London one of the world's most important commercial and cultural centers.
2. The length and breadth of Greater London extends over an area of 700 square miles.
3. The London range of historical connections and its buildings attract millions of tourists from overseas each year.
4. Hundreds of French words slipped into English.
5. The Houses of Parliament stretch along the Thames's North Bank.

II. Перепишіть нижченаведені речення і перекладіть їх, звертаючи увагу на особливості перекладу на рідну мову означень виражених іменником.

1. All the London streets lead to the heart of the City the financial and business centre of Great Britain.
2. Downing Street is the street of government offices.
3. The chief grain crops are wheat and barley in Great Britain.
4. Westminster is the place for government offices.
5. There are student research societies at every university in Great Britain.

III. Перепишіть нижченаведені речення, які містять різні форми порівняння, і перекладіть їх на рідну мову.

1. One of the most beautiful of all English buildings is Westminster Abbey.
2. The National Gallery in Trafalgar Square has one of the best picture collections in the world.
3. You can buy the goods much cheaper in the East End than those in the West End.
4. London with a population of more than 8 million people is the largest city in the world after Tokyo and New York.
5. My sister speaks English worse than I do.

IV. Перепишіть і письмово перекладіть речення на рідну мову, звертаючи увагу на переклад неозначених і заперечних займенників.

1. There are some parts of London, which have distinctive features.
2. That country doesn't produce any heavy industrial machinery.
3. There are some outstanding pictures of the old Roman masters in the National Gallery.
4. This laboratory makes no researches in the field of biology.
5. Do any of you know the history of London?

V. Перепишіть нижченаведені речення, визначте в них видо-часові форми дієслів і зазначте їх інфінітив. Перекладіть речення на рідну мову.

1. London became a prosperous trading centre during the middle ages.
2. London always welcomes its visitors.
3. This city will attract crowds of visitors from home and abroad.
4. London grew up around the first settlement where Roman invaders found the Thames narrow enough to build a bridge.
5. London has the largest university and the greatest possibilities for entertainment.

VI. Прочитайте, перепишіть і письмово перекладіть текст.

LONDON

London is one of the world's three largest cities (the other two are New York and Tokyo). It is one of the world's most important ports and it is the capital of Great Britain.

The Romans founded a settlement on the River Thames 2000 years ago. They called it Londinium. London became a prosperous trading centre during the Middle Ages. Since that time it has continued to grow in size and prosperity. There are more than 10 thousand streets in London. About 7 million people live there.

There are four main parts in London the City, Westminster, the West End and the East End.

Sightseeing tours in London usually start in Trafalgar Square. Tourists are particularly impressed by the Nelson Column there in the centre of the square. In the north of Trafalgar Square there is the National Gallery. It exhibits all schools of European painting.

Not far from Trafalgar Square there is a little street with ordinary houses. This is Downing Street and for the last 200 years at house Number 10 the Prime Minister of England has resided. Downing Street is a street of government offices.

Not far from Trafalgar Square you can see the Houses of Parliament which stretch along the Thames's North Bank. Near the Parliament there is Westminster Abbey an old beautiful chapel. For nearly 1000 years all the lords and queens of England – 41 in all – have been crowned here.

Near St. James Park is Buckingham Palace-the Royal residence. Here we can see one of the most colourful and stirring of all London ceremonies the changing of the Guards. All the principal streets of London lead to the heart of the City the financial and business centre of Great Britain.

London is full of parks and green spaces. Hyde Park is the largest park in London. In London there is so much to see that even Londoners can always find new sights.

VIII. Прочитайте 1, 3, 4, 7 абзаци тексту і дайте відповіді на нижченаведені запитання:

1. What is London?
2. What parts does London consist of?
3. Where are all schools of European painting exhibited?
4. Where can we see the changing of the Guards?
5. What is the City?

Варіант № 5

I. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте за граматичними ознаками до якої частини мови належать слова з закінченням -s і яку функцію це закінчення виконує:

- a) показника 3-ої особи однини дієслова в Present Indefinite;**
- б) ознаки множини іменника;**
- в) показника присвійного відмінка іменника.**

Перекладіть речення на рідну мову

1. Ukraine occupies a territory of 604 thousand square kilometers.
2. Ukrainian's population is 53 million more than 74 percent of whom are Ukrainians.
3. Ukraine produces almost 5 percent of the world's output.
4. Steppes and plains compose the most part of the territory of Ukraine (95 percent).
5. Ukraine completely satisfies its needs in iron.

II. Перепишіть нижченаведені речення і перекладіть їх, звертаючи увагу на особливості перекладу на рідну мову означень виражених іменником.

1. In the Donetsk coal basin a 50 billion tons supply of anthracite coal was discovered.
2. The Ukraine machine-building potential included tractors, diesel locomotives, automobiles, sea and river vessels, equipment for metallurgic, textile industries and mine.
3. Oil and gas pipelines of international significance go through the territory of Ukraine.
4. Ukraine is the first in Europe in iron ore extraction.
5. We grow sugar beets and a large variety of grain cultures.

III. Перепишіть нижченаведені речення, які містять різні форми порівняння і перекладіть їх на рідну мову.

1. A sugar beet production per person in Ukraine is greater than in other countries.
2. The Ukraine's topsoils are the best.
3. She came at the worst possible time.
4. He is less well known than his farther.
5. The Ukrainian Diaspora is the strongest in Canada and the USA.

IV. Перепишіть і письмово перекладіть речення на рідну мову, звертаючи увагу на переклад неозначених і заперечних займенників.

1. Some national power utilities become a friendly and equal partner in the world market.
2. Are there any cities in Ukraine with the population of over 1 million?
3. No product can bring so much profit to Ukraine's state treasury as sugar does.
4. The name "Ukraine" has some different meanings: country in general, any remote area, borderland.
5. It's of no importance at all.

V. Перепишіть нижченаведені речення. Визначте в них видо-часові форми дієслів і зазначте їх інфінітив.

1. Ukraine will quickly enter to the family of Europe's leading countries.
2. In the south Ukraine has access to the Black Sea and the Sea of Azov.
3. A land reform laid a foundation for Ukraine's transition to a market economy.
4. Ukraine produces about 300 billion kilowatt-hours of electrical energy.
5. In 1995 Ukraine became a member of the Council of Europe.

VI. Прочитайте, перепишіть і письмово перекладіть текст.

Ukraine's Economy In the Context of International Economic Relations

On the map of the world appeared a new independent state with a thousand-year-old history – Ukraine. Ukraine is situated in the geographical centre of Europe. The country occupies a territory of 604 thousand square kilometers. Ukrainian's population is 52 million. There are 6 cities in Ukraine with a population of over 1 million. Ten million ethnic Ukrainians live outside the country on the territories of the former Soviet Union and close to 5 million live in other foreign countries. The Diaspora is the strongest in Canada and the USA.

Ukraine is the first in Europe in iron ore extraction, production of steel, cast iron, tractors, mineral fertilizers, sugar, and gram, second in coal mining, third in producing concrete, electric energy and various equipment.

Ukraine produces about 300 billion kilowatt-hours of electrical energy. The biggest part is produced at nuclear power plants.

Steppes and plains compose the most part of the territory of Ukraine (95 percent). The top soils are mainly black. They are the biggest treasure of the Ukrainian land. In Ukraine we grow sugar beets, wheat, rye, barley, oats, corn, sunflowers, flax, potatoes, fruits, vegetables and so on. Sugar can be called white gold. This product can bring great profits to Ukraine's state treasury.

Because of its potential Ukraine is an industrial-agricultural country. Its machine-building potential included tractors and agricultural machines, production of diesel locomotives and railroad cars, automobiles, sea and river vessels, TV-sets, motorcycles, equipment for metallurgic, chemical, mine and textile industries and many other complicated products.

Natural and human resources are sufficient for creating a developed internal market and becoming a friendly and equal partner in the world market. There is every reason to believe that Ukraine will quickly enter the family of Europe's leading countries.

VII. Прочитайте 3, 5, 6 абзаци тексту і дайте відповіді на нижченаведені запитання.

1. What is produced at nuclear power plants?
2. What country is Ukraine?
3. What does Ukraine produce?
4. What are natural and human resources sufficient for?
5. In what can we believe?

ІМЕННИК (THE NOUN)

Іменники в англійській мові поділяються на **злічувані** (countable nouns) і **незлічувані** (uncountable nouns).

Злічувані іменники означають предмети, які можна полічити: a chair *стілець*, an engineer *інженер*, a question *запитання*.

Незлічувані іменники — це назви речовин і багатьох абстрактних понять, які не піддаються лічбі: water *вода*, milk *молоко*, freedom *свобода*, friendship *дружба* та ін.

Злічувані іменники вживаються в однині (the singular) і множині (the plural). Незлічувані іменники множини не мають.

Більшість іменників у англійській мові утворюють множину додаванням до форми однини закінчення **-(e)s**. Це закінчення вимовляється: [s] — після глухих приголосних, крім [s], [ʃ], [t]:

a lamp *лампа* — lamps
a lake *озеро* — lakes

[z] — після голосних і дзвінких приголосних крім [z], [ʒ], [ʒ]:

a train *поїзд* — trains [treɪnz]
a name *ім'я* — names [neɪmz]
a sea *море* — seas [si:z]

[ɪz] — після звуків [s], [z], [ʃ], [tʃ], [ʒ], [ʒ]:

a place *місце* — places [ˈpleɪsɪz]   a bench *лава* — benches [ˈbentʃɪz]
a rose *троянда* — roses [ˈrəʊzɪz]   a garage *гараж* — garages [ˈɡɑːrɑːʒɪz]
a wish *бажання* — wishes [ˈwɪʃɪz]   a page *сторінка* — pages [ˈpeɪʒɪz]

ПРАВИЛА ПРАВОПИСУ МНОЖИНИ ІМЕННИКІВ

На письмі більшість іменників мають у множині закінчення **-s**. Закінчення **-es** додається, якщо:

а) іменник в однині закінчується на **-s, -ss, -sh, -ch, -tch, -x**:

a bus *автобус* — buses   a watch *годинник* — watches
a lunch *сніданок* — lunches   a bush *кущ* — bushes
a class *клас* — classes   a box *ящик* — boxes

б) іменник в однині закінчується на **-y** з попередньою приголосною; при цьому **-y** змінюється на **i**:

a story *оповідання* — stories
a fly *муха* — flies

в) іменник в однині закінчується на **-o** з попередньою приголосною:

a hero *герой* — heroes
a tomato *помідор* — tomatoes

Винятки: a piano *рояль* — pianos, a photo *фото* — photos

ОКРЕМІ ВИПАДКИ УТВОРЕННЯ МНОЖИНИ ІМЕННИКІВ

У деяких іменниках, що в однині закінчуються на *-f* або *-fe*, у множині *f* змінюється на *v* з додаванням закінчення *-(e)s*; буквосполучення *-ves* вимовляється [vz]:

a wife *дружина* — wives

a wolf *вовк* — wolves

a leaf *лист* — leaves

a knife *ніж*, — knives

a shelf *полиця* — shelves

a half *половина* — halves

a calf *теля* — calves

a life *життя* — lives

Ці форми множини треба запам'ятати, тому що у багатьох іменниках цього ж типу множина утворюється за загальним правилом — додаванням закінчення *-s* без зміни *f* на *v*, наприклад:

a roof *дах* — roofs

a chief *ватажок* — chiefs

a kerchief *хустка* — kerchiefs

a safe *сейф* — safes

Якщо іменник в однині закінчується на *-th* [ʤ] після голосного або дифтонга, то у множині кінцевий звук [ʤ] змінюється на [ʒ], після якого закінчення множини *-s* вимовляється [z]:

a path [paʤ] *стежка* — paths [paʒz]

a mouth [mauʤ] *рот* — mouths [mauʒz]

Але якщо перед кінцевим *-th* стоїть приголосний або короткий голосний, то множина утворюється за загальним правилом:

a month [mʌnθs] *місяць* — months [mʌnθz]

a smith [smiθ] *коваль* — smiths [smiθz]

У слові *house будинок* кінцевий звук [s] перед закінченням множини змінюється на [z]:

a house [haʊs] — houses ['haʊzɪz]

Множина деяких іменників утворюється зміною кореневого голосного (без додавання закінчення):

a man [mæn] *чоловік* — men [men]

a woman ['wʊmən] *жінка* — women ['wɪmɪn]

a foot [fu:t] *нога* — feet [fi:t]

a tooth [tu:θ] *зуб* — teeth [tθ]

a goose [gu:s] *гуска* — geese [gi:s]

a mouse [maʊs] *миша* — mice [maɪs]

Іменник **child** [tʃaɪld] у множині має форму **children**.

Множина іменника *ox* [ɒks] утворюється за допомогою закінчення *-en* — **oxen** ['ɒksən].

Іменники **sheep** *вівця*, **deer** *олень*, **swine** *свиня*, **fish** *риба* та назви деяких порід риб мають однакову форму в однині і множині:

So much snow had fallen that it killed half the **sheep** and even many of the **deer**.

Випало так багато снігу, що загинула половина **овець** і навіть багато **оленів**.

He caught a lot of **fish**.

Він спіймав багато **риби**.

Примітка. Форма **fishes** вживається, коли йдеться про різні **види риб**.

Деякі іменники латинського і грецького походження зберігають форми множини, які вони мали в цих мовах:

a phenomenon *явище* — phenomena
a crisis ['kraɪsɪs] *криза* — crises ['kraɪsɪ:z]
a radius ['reɪdɪʃəs] *радіус* — radii ['reɪdɪaɪ]

У складних іменниках форму множини приймає лише головний іменник:

a daughter-in-law *невістка* — daughters-in-law
a school-mate *шкільний товариш* — school-mates

Якщо ж складний іменник утворений з інших частин мови, то закінчення множини додається в кінці слова:

forget-me-not *незабудка* — forget-me-nots
merry-go-round *карусель* — merry-go-rounds

В англійській мові, які в українській, є іменники, що вживаються тільки в однині або тільки в множині.

Так, назви речовин, а також багато іменників, що виражають абстрактні поняття, вживаються тільки в однині: **chalk** *крейда*, **silver** *срібло*, **peace** *мир*, **courage** *відвага* та ін.

Деякі іменники в англійській мові вживаються тільки в однині, а відповідні їм іменники в українській мові мають форми однини й множини або навіть тільки множини, наприклад: **advice** *порада, поради*; **knowledge** *знання*; **information** *інформація, відомості*; **news** *новина, новини*; **progress** *успіх, успіхи*; **money** *гроші*.

До іменників, які в англійській мові вживаються лише в множині, належать, як і в українській мові, назви предметів, що складаються з двох рівних або подібних частин, наприклад: **tongs** *обценьки*, **spectacles** *окуляри*, **trousers** *штани*, **scissors** *ножиці* та ін.

Тільки форму множини мають і деякі інші іменники, українські відповідники яких можуть вживатися в однині і множині, а деякі навіть тільки в однині, наприклад: **goods** *товар, товари*; **clothes** *одяг*; **contents** *зміст*; **wages** *зарплата* тощо.

ВІДМІНКИ ІМЕННИКІВ

Відмінок — це форма іменника, що виражає зв'язок цього іменника з іншими словами в реченні.

Порівняймо українські речення *Я малюю олівцем* і *Я малюю олівець*. У першому реченні *олівець* є знаряддям дії (це виражено формою орудного відмінка), а в другому — об'єктом дії (на що вказує форма знахідного відмінка).

На відміну від української мови, де є шість відмінків іменника, в англійській мові їх лише два: загальний (the Common Case) і присвійний (the Possessive Case).

Загальний відмінок не має спеціальних відмінкових закінчень. Зв'язок іменника в загальному відмінку з іншими словами виражається прийменниками, а також місцем, яке іменник займає в реченні. Так, англійським відповідником першого з наведених вище українських речень (*Я малюю олівцем*) є *I am drawing with a pencil*, а другого (*Я малюю олівець*) — *I am drawing a pencil*. Знаряддя дії виражено тут загальним відмінком з прийменником *with*, а об'єкт дії — загальним відмінком іменника (без прийменника), що стоїть після дієслова-присудка.

Іменник у загальному відмінку з прийменником **to** або **for** може відповідати українському іменнику в давальному відмінку:

I gave the ticket to my sister.

Я віддав квиток сестрі.

He bought a ball for his son.

Він купив м'яч синові.

Сполучення іменника в загальному відмінку з прийменником *of* здебільшого відповідає українському родовому відмінку:

the back of the **chair** – спинка стільця

the answers of the **pupils** – відповіді учнів

Загальний відмінок іменника з прийменниками **by** і **with** часто виражає такі відношення між словами, які в українській мові передаються орудним відмінком:

America was discovered by Columbus.

Америка була відкрита Колумбом.

The letter was written with a pencil.

Лист був написаний олівцем.

ПРИСВІЙНИЙ ВІДМІНОК (THE POSSESSIVE CASE)

Присвійний відмінок відповідає на запитання *whose?* (*чий?, чия?, чие?, чії?*).

Присвійний відмінок однини утворюється додаванням до іменника апострофа і закінчення **-s**.

Якщо іменник в однині закінчується на *-s*, *-ss*, *-x*, то на письмі в присвійному відмінку додається здебільшого тільки апостроф, хоча звичайне позначення *-’s* також можливе; в обох випадках закінчення вимовляється [iz]:

Якщо іменник у множині не закінчується на *-s*, то в присвійному відмінку множини до нього додається лише апостроф, а у вимові ніяких змін не відбувається:

the pupils — the pupils’ meeting

Якщо іменник у множині не закінчується на *-s*, то його присвійний відмінок утворюється так само, як і в однині, тобто додаванням *-’s*: children’s shoes.

Іменник у присвійному відмінку, як правило, стоїть перед іншим іменником і є означенням до нього. На українську мову він перекладається родовим відмінком іменника або присвійним прикметником: Peter’s notebook *зошит Петра, Петрів зошит*.

У присвійному відмінку вживаються в основному іменники, що означають назви істот:

my friend’s mother – *мати мого друга*
the hawk’s nest – *гніздо яструба*

Крім назв істот у присвійному відмінку вживаються:

а) іменники, що означають час і відстань:

last week’s salary – *зарплата за минулий тиждень*
two year’s absence – *дворічна відсутність*
at a mile’s distance – *на відстані в одну милю*

б) назви країн, міст, а також слова country *країна*; town, city *місто*; world *світ*; ocean *океан*; river *річка*:

Kiev’s parks – *парки Києва*
England’s foreign trade – *зовнішня торгівля Англії*
the river’s banks – *береги річки*

в) назви планет: the Sun – *сонце*, the Moon – *місяць*, the Earth – *земля*:

the sun’s rays – *промені сонця*
the moon’s surface – *поверхня місяця*

г) збірні іменники типу government – *уряд*; party – *партія*; army – *армія*; crew – *команда, екіпаж*; family – *сім’я*; society – *суспільство, товариство*; the government’s proposals – *пропозиції уряду*, the Society’s members – *члени товариства*

Присвійний відмінок трапляється також у стійких словосполученнях, наприклад: a stone’s throw *незначна відстань*, to one’s heart’s content *досхочу*.

Закінчення **-’s** додається не тільки до іменників, а й до займенників *somebody, someone хтось; anybody, anyone хто-небудь; other, another інший; each other, one another один одного* та до неозначено-особового займенника *one: someone’s book чиясь книжка*.

Закінчення **-’s** вживається також із словами **today сьогодні; yesterday вчора; tomorrow завтра: yesterday’s excursion вчорашня екскурсія**.

Закінчення **-’s** може стосуватися також цілих словосполучень: *Ann and Kate’s room кімната Ані й Кеті, Foreign Minister of Poland’s speech промова міністра закордонних справ Польщі*.

У таких випадках закінчення присвійного відмінка додається тільки до останнього слова (звичайно іменника).

ВЖИВАННЯ ІМЕННИКІВ У ФУНКЦІЇ ОЗНАЧЕННЯ

Означення, що стоїть перед означуваним словом, називається препозитивним (prepositive attribute): *the Kiev Metro київське метро*.

Означення, що стоїть після означуваного слова, називається постпозитивним (postpositive attribute): *the works by Ch. Dickens твори Ч. Діккенса*.

У функції означення може вживатися:

а) іменник у загальному відмінку з прийменником (найчастіше з **of**); таке означення стоїть після означуваного іменника, тобто є постпозитивним:

*the centre **of the town** центр міста.*

б) іменник у присвійному відмінку, як правило, без прийменника; таке означення стоїть перед означуваним іменником, тобто є препозитивним:

***Victor’s** friends Вікторові друзі.*

Означення, виражене іменником у присвійному відмінку з прийменником **of**, стоїть після означуваного іменника:

*a novel **of Dreiser’s** один з романів Драйзера.*

в) іменник у загальному відмінку без прийменника; таке означення завжди стоїть перед означуваним іменником:

I went to the **bathroom** door. Я пішов до дверей ванної кімнати.

She had no **winter** jacket. У неї не було зимового жакета.

Словосполучення типу **bathroom door, winter jacket** характерні для англійської мови.

З двох іменників, що стоять поряд, головний другий, а перший є означенням до нього. Так, іменник evening означає *вечір*, але в сполученні **evening school** він відповідає українському прикметнику *вечірній*, бо головним тут є слово **school**, а слово **evening** лише вказує, про яку школу йдеться.

У словосполученні **school evening** головним є іменник **evening**, а **school** є означенням — *шкільний*, і все словосполучення означає *шкільний вечір*.

Іменник у загальному відмінку, що є препозитивним означенням до іншого іменника, може виражати:

- ✓ час — **summer holidays** – *літні канікули*;
- ✓ місце — **Glasgow demonstration** – *демонстрація в Глазго*;
- ✓ матеріал, з якого зроблено предмет, позначений головним іменником — **stone wall** – *кам'яна стіна*;
- ✓ призначення предмета, позначеного головним іменником — **lunch basket** – *кошик для сніданку* та ін.

Якщо головний іменник виражає дію, то іменник-означення може позначати як суб'єкт, так і об'єкт дії: **class struggle** *класова боротьба* (class — суб'єкт дії); **oil output** *видобування нафти* (oil — об'єкт дії).

Препозитивне означення, виражене іменником у загальному відмінку, перекладається на українську мову прикметником або іменником у непрямому відмінку з прийменником чи без нього, а іноді підрядним означальним реченням:

the **shoe** factory – *взуттєва фабрика*

the **lake** shore – *берег озера*

the **lunch** basket – *кошик для сніданку*

Іноді все сполучення перекладається одним іменником:

tractor driver – *тракторист(ка)*

telephone operator – *телефоніст(ка)*

У сучасній англійській мові іменник часто має не одне, а кілька препозитивних означень, виражених іменниками в загальному відмінку:

world disarmament conference   *всесвітня конференція із роззброєння*

railway station telephone operator   *телефоніст залізничної станції*

АРТИКЛЬ (THE ARTICLE)

В англійській мові перед іменниками вживається особливе службове слово — артикль.

В англійській мові є два артикли — **неозначений** (the indefinite article) і **означений** (the definite article). В українській мові артиклів немає.

Неозначений артикль має дві форми: **a** і **an**.

Форма **a** вживається перед словами, що починаються з приголосного звука: a woman, a good engineer.

Форма **an** вживається перед словами, що починаються з голосного звука: an old woman, an engineer.

Неозначений артикль походить від староанглійського числівника *an* *один*, тому він вживається лише перед злічуваними іменниками в однині.

Означений артикль походить від вказівного займенника *that* *той* і вживається перед іменниками в однині і множині.

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ОЗНАЧЕНОГО І НЕОЗНАЧЕНОГО АРТИКЛЯ

Іменник вживається з неозначеним артиклем, коли називають будь-який предмет з усього класу однорідних предметів.

This is a table. – Це стіл.

Вживаючи речення такого типу, називають предмет, на який вказують. Цей предмет є одним з тих, що називаються словом *table* на відміну від *chair*, *bed*, *window* тощо:

I need a pencil. – Мені потрібен олівець.

Тут мається на увазі будь-який олівець, а не ручка, гумка, лінійка тощо, тобто один з предметів, що називаються словом *pencil*.

His father is a doctor. – Його батько — лікар.

Неозначений артикль вжито перед іменником, що називає особу за її професією, тобто його батько є одним з тих, кого ми називаємо словом *doctor* на відміну від *teacher*, *worker* і т. д.

Іменник вживається з означеним артиклем, коли мова йде про певний предмет (або предмети), виділений із класу предметів, до якого він належить.

Вживання означеного артикля свідчить про те, що співрозмовникам (або тому, хто читає чи пише) з ситуації (контексту) зрозуміло, про який саме предмет йдеться.

My watch is on **the** table. – Мій годинник на столі.

У цьому реченні говориться не про будь-який стіл взагалі, а про цілком певний стіл, скажімо, той, що стоїть у цій кімнаті.

The pencil is hard. – Олівець твердий.

Говорячи так, мають на увазі якийсь певний олівець, а не олівець взагалі, будь-який олівець.

The doctor examined John. – Лікар оглянув Джона.

Наявність означеного артикля перед словом doctor свідчить про те, що йдеться про лікаря, якого викликали, або до якого Джон звертався, або про якого перед цим щось говорилося, тобто про конкретну особу.

ВЖИВАННЯ НЕОЗНАЧЕНОГО АРТИКЛЯ

Неозначений артикль вживається, якщо особа чи предмет згадуються вперше. При їх повторному називанні перед відповідним іменником вживається означений артикль:

He sat up and took **a wallet** out of the inside pocket of his coat.

Він підвівся і дістав гаманець із внутрішньої кишені піджака.

Opening **the wallet** he pulled some notes out.

Відкривши гаманець, він витяг звідти кілька банкнот.

Неозначений артикль вживається перед злічуваними іменниками в однині після звороту **there is (there was, there will be)**, який вводить предмет, ще невідомий читачеві чи співрозмовникові. Іменники в множині, а також незлічувані іменники в такому разі вживаються без артикля, але перед ними можуть стояти займенники **some, any**:

There is **a map** on the wall.

На стіні висить карта.

There was a sharp **knock** on the door.

Почувся різкий стук у двері.

There will be **a school** here.

Тут буде школа.

There was **water** in the cellar.

В підвалі була вода.

Then there was silence.

Потім настала тиша.

There are **maps** on the wall.

На стіні висять карти.

There are **some apple trees** in front of the house.

Перед будинком ростуть яблуні.

Is there **any water** in the city?

У місті є вода?

Неозначений артикль вживається здебільшого перед іменником-предикативом (іменною частиною складеного присудка). У цій синтаксичній функції іменник, як правило, вказує на клас, до якого належить особа або предмет, позначені підметом:

Odessa is **a city**.

Одеса — місто.

My friend is **an engineer**.

Мій товариш — інженер.

He was **a very good man**.

Він був дуже доброю людиною.

Але якщо предикатив означає якийсь певний предмет або особу, то він вживається з означеним артиклем:

He is **the doctor** who treated me.

Це лікар, який лікував мене.

This is **the shop** where we bought the tape-recorder.

Це магазин, в якому ми купили магнітофон.

Неозначений артикль звичайно вживається перед іменником-прикладкою, яка вказує на те, ким є особа або чим є предмет, позначений іменником, до якого відноситься прикладка:

The report was made by Petrenko, **an engineer** of our plant.

Доповідь була зроблена Петренком, інженером нашого заводу.

Але якщо прикладка відноситься до загальновідомої особи, то перед нею вживається означений артикль:

N. V. Gogol, **the outstanding writer**, studied in Nizhyn.

М. В. Гоголь, видатний письменник, вчився в Ніжині.

Неозначений артикль вживається перед злічуваними іменниками в однині після слова **what** в окличних реченнях, а також після слів **such такий; quite зовсім, цілком; rather досить**. Іменники в множині, а також незлічувані іменники у такому разі вживаються без артикля:

What **a beautiful day!**

Який чудовий день!

It was **such a cold day** that we had to put on our warm coats.

Був такий холодний день, що ми мусили надіти теплі пальта.

She is still **quite a child**.

Вона ще зовсім дитина.

It is rather **a difficult problem**.

Це досить важка задача.

У деяких випадках неозначений артикль зберігає своє колишнє значення — *один*.

Nearly **an hour** passed.

Минуло близько години.

A minute passed.

Пройшла хвилина.

We have dictations twice **a month**.

Ми пишемо диктанти двічі на місяць.

A hundred. A thousand.

Сто. Тисяча.

Неозначений артикль вживається також у значенні *будь-який, всякий*:

A child must play.

Дитина повинна гратися.

A bear likes honey.

Ведмідь любить мед.

Неозначений артикль вживається в деяких сталих словосполученнях, наприклад: **to go for a walk** *ходити на прогулянку*; **to have a look** *глянути*; **to be in a hurry** *поспішати*; **for a long time** *довго* тощо.

ВЖИВАННЯ ОЗНАЧЕНОГО АРТИКЛЯ

Іменник вживається з означеним артиклем, якщо з ситуації, попереднього досвіду або з контексту зрозуміло, про який предмет іде мова:

There was a door opposite me.
I went in and locked the door.

Переді мною були двері.
Я увійшов і замкнув двері.

У другому реченні іменник door вжито з означеним артиклем, тому що з попереднього речення зрозуміло, про які саме двері йде мова.

Open the door, please; we are waiting.

Відчини двері, будь ласка, ми чекаємо.

Із ситуації зрозуміло, які саме двері мають тут на увазі.

Означений артикль вживається перед іменником з означенням, яке вказує, про який саме предмет іде мова; таке означення називається обмежувальним:

She opened **the door of the room**
(of the room — обмежувальне означення).

Вона відчинила двері кімнати.

Означений артикль вживається перед іменником з означенням, вираженим прикметником у найвищому ступені порівняння. Таке означення є обмежувальним — тільки один предмет серед йому подібних у даній ситуації може мати найбільшу міру якості:

She is **the most beautiful** girl here.
It is **the coldest place** in Asia.

Вона тут найвродливіша дівчина.
Це найхолодніше місце в Азії.

Означений артикль вживається перед іменниками з обмежувальним означенням, вираженим порядковим числівником (у році, наприклад, може бути лише один п'ятий місяць, а в цьому місяці тільки одне п'яте число):

England in **the seventeenth century**.
He did not answer **the third** question.

Англія в XVII столітті.
Він не відповів на третє запитання.

Означений артикль вживається з іменником, після якого стоїть безсполучникове підрядне означальне речення (такі речення завжди обмежувальні).

He saw **the mistake** *he had made*.
He was dressed in **the dark suit** *he wore on Sundays*.

Він зрозумів помилку, яку зробив.
Він був у темному костюмі, який носив по неділях.

Означений артикль вживається перед іменниками, що означають предмети, єдині в своєму роді, наприклад, *the sun сонце*, *the moon місяць*, *the earth земля*, **the sky** *небо*.

Означений артикль вживається також перед іменниками — назвами предметів, єдиних у певній ситуації. Так, описуючи кімнату, вживають означений артикль з такими словами, як **the floor підлога**, **the ceiling стеля**, бо в кімнаті є лише одна підлога і одна стеля.

Означений артикль вживається перед іменником, що означає не окремий предмет, а весь клас у цілому:

The wolf is a wild animal.

Вовк — дика тварина.

The pine is an evergreen tree.

Сосна — вічнозелене дерево.

У цих реченнях іменники **the wolf** і **the pine** вжито для позначення всього біологічного виду, а не окремих його представників.

Означений артикль вживається в деяких сталих словосполученнях, наприклад: **to go to the theatre** *ходити в театр*; **to play the piano** *грати на роялі*; **the other day** *нещодавно, цими днями*; **to tell the truth** *правду кажучи* та ін.

ВІДСУТНІСТЬ АРТИКЛЯ ПЕРЕД ОБЧИСЛЮВАНИМИ ІМЕННИКАМИ

Артикль не вживається, якщо перед іменником стоїть присвійний, вказівний або питальний займенник, а також займенник **some, any, no, each, every**, наприклад: **my brother** *мій брат*; **this country** *ця країна*; **What story?** *Яке оповідання?*; **some students** *кілька студентів*; **no mistake** *жодної помилки*; **each pupil** *кожний учень*; **every day** *щодня*.

Іменник вживається без артикля у множині, якщо в однині перед ним мав би стояти неозначений артикль:

My friends are students.

Мої друзі — студенти.

Артикль не вживається, якщо перед іменником стоїть інший іменник у присвійному відмінку:

Jack's family – сім'я Джека

England's industry – промисловість Англії

Примітка. У таких сполученнях, як **the teacher's book** артикль стосується іменника, вжитого в присвійному відмінку, у цьому прикладі слова **teacher**, а не слова **book**.

Артикль не вживається перед іменником-звертанням:

What are you doing here, girls? – Що ви тут робите, дівчата?

Без артикля вживаються назви днів тижня, місяців і здебільшого пір року, але якщо є обмежувальне означення, перед ними стоїть означений артикль: **on Monday** *у понеділок*; **in July** *в липні*; **In autumn** *восени*, але **in the autumn of 1918** *восени 1918 року*.

ВЖИВАННЯ АРТИКЛЯ З ВЛАСНИМИ ІМЕННИКАМИ

Прізвища та імена людей, а також клички тварин і птахів вживаються без артикля: Tom Brown, John Smith, Victor Pavlenko.

But **Rag** had the luck to escape next day. Але Регу пощастило наступного дня втекти.

A minute or two later **Silverspot** would cry out, "A man with a gun". Через хвилину чи дві Сілверспот вигукував: «Людина з рушницею».

Прізвища та імена, а також клички тварин і птахів, що мають означення, вживаються з означеним артиклем:

the frightened Mary злякана Мері

the timid John неслиливий Джон

the hungry Tom голодний Том

Примітка. Без артикля вживаються імена з прикметниками **young** молодий, **old** старий, **little** маленький, **poor** бідний, **dear** дорогий, **lazy** ледачий, **honest** чесний: **little** Tom, **poor** Jane, **old** James.

Означений артикль вживається, коли прізвище стоїть у множині і позначає сім'ю в цілому — всіх членів сім'ї:

We will invite **the Pavlenkos**. Ми запросимо Павленків.

Неозначений артикль вживається іноді перед прізвищем в однині, щоб показати, що ця особа є одним з членів саме цієї родини.

For after all was he not **a Griffiths**? Бо кінець кінцем, хіба ж він не Гріфітс? (хіба він не належить до родини Гріфітсів, не є одним з них?)

З означеним артиклем вживається прізвище або ім'я, якщо воно пояснюється підрядним означальним реченням з обмежувальним значенням. У цьому разі артикль можна перекласти на українську мову займенником *той*:

So you're **the Willy** *she's been writing about*? Отже, ви той Віллі, про якого вона писала?

When she smiled he saw **the Pat** *he had known*. Коли вона посміхнулася, він побачив ту Патрицію, яку знав колись.

Назви континентів, країн, міст і сіл вживаються, як правило, без артикля: **Europe, Poland, Paris, Kyiv**.

Як виняток, назви деяких країн і місцевостей вживаються з означеним артиклем: **the Netherlands** Нідерланди, **the Philippines** Філіппіни, **the Caucasus** Кавказ, **the Crimea** Крим.

Назви країн, що складаються із загального іменника з одним або кількома означеннями, вживаються з означеним артиклем: **the United States of America**, **the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland**.

Означений артикль мають назви континентів, країн, міст, якщо вони вжиті з означенням, яке вказує на певний період історії країни, міста тощо: **the Moscow of the 17th century** – *Москва XVII століття*; **the Europe of the Middle** – *Аges середньовічна Європа*.

Назви океанів, морів, заток, проток, каналів і річок вживаються з означеним артиклем: **the Atlantic Ocean** – *Атлантичний океан*; **the Black Sea** – *Чорне море*; **the Gulf of Mexico** – *Мексиканська затока*; **the English Channel** – *Ла-Мани*; **the Mississippi** – *Міссісіпі*.

Назви озер також вживаються з означеним артиклем, якщо перед власною назвою не стоїть слово **lake** *озеро*: **the Baikal** – *Байкал*, але **Lake Ontario** – *озеро Онтаріо*.

Назви груп островів вживаються з означеним артиклем, а назви окремих островів — без артикля: **the British Isles** – *Британські острови*, **Great Britain** – *Великобританія*, **Cuba** – *Куба*.

Назви гірських хребтів вживаються з означеним артиклем, назви окремих гір, гірських вершин — без артикля: **the Urals** – *Урал*, **the Carpathians** – *Карпати*, **the Alps** – *Альпи*, **the Rocky Mountains** – *Скелясті гори*, **Elbrus** – *Ельбрус*.

Назви вулиць, площ і парків, як правило, вживаються без артикля: **Whitehall**, **Oxford Street** (*вулиці в Лондоні*); **Trafalgar Square** (*площа в Лондоні*); **Hyde Park** (*парк у Лондоні*).

Назви театрів, кінотеатрів, концертних залів, клубів, картинних галерей, музеїв вживаються з означеним артиклем: **the Royal Opera House** – *Королівський оперний театр*; **the National Gallery** – *Національна картинна галерея*; **the British Museum** – *Британський музей*.

Назви організацій і політичних партій вживаються з означеним артиклем: **the Labour Party** – *Лейбористська партія*, **the United Nations Organization** – *Організація Об'єднаних Націй*.

ПРИКМЕТНИК

Прикметник (*the adjective*) — частина мови, що виражає ознаку, якість або властивість предметів і відповідає на питання *what?* (який?).

Прикметники в англійській мові не змінюються ні за відмінками, ні за числами, ні за родами.

Прикметники бувають **проті** (*good, cold, young*), **похідні** (*important, international, beautiful*), **складні** (*well-organized, time-consuming*).

Основні суфікси прикметників

-able(ible)....changeable, sensible	-ful.....useful
-ant(ent).....pleasant, different	-less.....useless
-ary(ory).....revolutionary	-ly.....friendly
-en.....wooden	-ous.....famous
-ic(al).....historic(al)	-some.....tiresome
-ish.....blackish	-y.....frosty
-ive.....progressive	

За значенням прикметники поділяються на дві групи: **відносні** (а *brick* wall, а *wooden* table) і **якісні** (а *cold* morning, а *beautiful* flower).

Якісні прикметники характеризуються тим, що мають ступені порівняння і можуть визначатися прислівником (*very, quite, so, too, rather* та ін.)

Ступені порівняння прикметників

(Degrees of Comparison of Adjectives)

Є три способи утворення вищого і найвищого ступенів порівняння (degrees of comparison): 1) за допомогою суфіксів *-er, -est*; 2) за допомогою слів *more, the most*; 3) від іншого кореня.

1. Односкладові і ті двоскладові прикметники, що закінчуються на *-er, -le, -y, -ow*, утворюють ступені порівняння за допомогою суфіксів:

<i>Звичайний ступінь</i>	<i>Вищий ступінь</i>	<i>Найвищий ступінь</i>
big	bigger	the biggest
hot	hotter	the hottest
wide	wider	the widest
young	younger	the youngest
clever	cleverer	the cleverest
simple	simpler	the simplest
busy	busier	the busiest
narrow	narrower	the narrowest

Зверніть увагу:

а) якщо прикметник закінчується на **-y** з попереднім приголосним, **-y** змінюється на **-i** (приклад 7);

б) якщо односкладовий прикметник закінчується на приголосний, перед яким стоїть короткий голосний, кінцевий приголосний на письмі подвоюється (приклади 1, 2, 3);

в) німе **-e** опускається перед суфіксами (приклади 3, 6),

2. Багатоскладові і двоскладові прикметники, крім двоскладових, які закінчуються на **-er, -le, -y, -ow**, ступені порівняння утворюють за допомогою слів **more, the most**

<i>Звичайний ступінь</i>	<i>Вищий ступінь</i>	<i>Найвищий ступінь</i>
important	more important	the most important
beautiful	more beautiful	the most beautiful
interesting	more interesting	the most interesting

Якщо вказується на зменшення ступеня, вживаються слова **less, the least: difficult** (важкий), **less difficult** (менш важкий), **the least difficult** (найменш важкий).

3. Деякі прикметники утворюють ступені порівняння від іншого кореня:

good	better	the best
bad	worse	the worst
little	less	the least
many	more	the most
much	more	the most
far	farther, further	farthest, furthest

Зверніть увагу: у прикметника **little**, що вживається у значенні "маленький" (a **little** girl), ступені порівняння утворюються так: **a small girl, the smallest girl**. Прикметник **old** має ступені порівняння **elder, the eldest**, коли йдеться про членів родини.

4. При порівнянні якостей двох предметів після прикметника у вищому ступені вживається сполучник **than** (ніж): *In winter days are shorter than nights.*

5. Щоб уникнути повторення назви одного й того ж предмета, вживається слово **one**: *This room is larger than that one.*

6. Для порівняння двох предметів однакової чи неоднакової якості вживається прикметник у звичайному ступені, який ставиться між подвійним сполучником **as... as, not as... as**: *This book is as interesting as that one. This book is not as interesting as that one.*

ЧИСЛІВНИК

Числівник (*the numeral*) — частина мови, що виражає кількість або порядок предметів.

Числівники поділяються на **кількісні й порядкові**

Кількісні числівники (*cardinal numerals*) означають кількість предметів і відповідають на питання *how many?* (скільки?)

Порядкові числівники (*ordinal numerals*) означають порядок при лічбі і відповідають на питання *which?* (котрий?)

<i>Кількісні</i>	<i>Порядкові</i>	<i>Кількісні</i>	<i>Порядкові</i>
1 one	the first	16 sixteen	the sixteenth
2 two	the second	17 seventeen	the seventeenth
3 three	the third	18 eighteen	the eighteenth
4 four	the fourth	19 nineteen	the nineteenth
5 five	the fifth	20 twenty	the twentieth
6 six	the sixth	21 twenty one	the twenty first
7 seven	the seventh	30 thirty	the thirtieth
8 eight	the eighth	40 forty	the fortieth
9 nine	the ninth	50 fifty	the fiftieth
10 ten	the tenth	60 sixty	the sixtieth
11 eleven	the eleventh	70 seventy	the seventieth
12 twelve	the twelfth	80 eighty	the eightieth
13 thirteen	the thirteenth	90 ninety	the ninetieth
14 fourteen	the fourteenth	100 one (a) hundred	the hundredth
15 fifteen	the fifteenth		
101 one (a) hundred and one		the one hundred and first	
110 one (a) hundred and ten		the one hundred and tenth	
235 two hundred and thirty five		the two hundred and thirty fifth	
1,000 one (a) thousand		the thousandth	
5,250 five thousand two hundred and fifty		the five thousand two hundred and fiftieth	
397,000 three hundred and ninety seven thousand		the three hundred and ninety seven thousandth	
1,000,000 one million		the millionth	
9,543,267 nine million five hundred and forty three thousand two hundred and sixty seven		nine million five hundred and forty three thousand two hundred and sixty seventh	

1. Кількісні числівники від 13 до 19 утворюються за допомогою суфікса – *teen*

Зверніть увагу: *three – thirteen; five – fifteen*

2. Числівники, що означають десятки, утворюються за допомогою суфікса *-ty*, який додається до назв одиниць.

Зверніть увагу: *two – twenty; three – thirty; four – forty; five – fifty.*

3. Перед числівниками **hundred, thousand, million** ставиться неозначений артикль *a* або числівник *one* (один):

a (one) hundred   a (one) thousand   a (one) million

4. Числівники **hundred, thousand, million** не приймають закінчення *-s*, коли перед ними стоять числівники *two, three, four* та ін.:

three hundred   four thousand   five million

5. Числівники **hundred, thousand, million** можуть вживатися із закінченням *-s* у множині, коли вони виражають невизначену кількість сотень, тисяч, мільйонів. У цьому випадку вони перетворюються в іменники і після них вживається іменник з прийменником *of*:

hundreds of letters   thousands of kilometres   millions of roses

6. Між сотнями (або тисячами і мільйонами) та десятками і одиницями завжди ставиться сполучник **and**:

101 — *one hundred and one*
433 — *four hundred and thirty three*
5,250 — *five thousand two hundred and fifty*
10,002 — *ten thousand and two the first the tenth*

Порядкові числівники

1. Крім **first, second, third**, утворюються за допомогою суфіксів *-th, -eth*, які додаються до кількісних числівників:

four — fourth   fifteen — fifteenth   twenty — twentieth

2. При утворенні порядкових числівників **fifth, twelfth** буква *v* у кількісних числівників **five, twelve** змінюється на *f* а буква *e* опускається.

3. У числівнику **eight** опускається буква *t*: *eight — eighth*

4. У числівнику **nine** опускається буква *e*: *nine — ninth*

5. До числівників, які закінчуються на *-ty*, додається суфікс *-eth*, а буква *y* замінюється на *i*: *thirty — thirtieth, fifty — fiftieth* та ін.

6. У складених порядкових числівниках лише останній набуває форми порядкового: *the two hundred and thirty fifth*

7. Перед порядковим числівником ставиться означений артикль.

8. Позначення номерів може здійснюватися двома шляхами — за допомогою порядкових або кількісних числівників:

the first lesson або *lesson one*,
the third paragraph або *paragraph three*

Зверніть увагу: *page 20 – page twenty, room 5 – room five.*

ЗАЙМЕННИК

Займенник (*the pronoun*) — це слово, яке не називає предмета, особи, явища, якості та числа, а лише вказує на них.

В англійській мові займенники поділяються на: 1) **особові**; 2) **присвійні**; 3) **зворотні та підсилювальні**; 4) **вказівні**; 5) **питальні**; 6) **відносні (з'єднувальні)**; 7) **неозначені**.

Особові, присвійні, зворотні та підсилювальні займенники

О с о б о в і

називний відмінок		об'єктний відмінок	
I я	he він	me мене	him його
we ми	she вона	us нас	her її
you ти	it він, вона, воно (<i>про неживі предмети і тварини</i>)	you тебе	it його, її
you ви		you вас	
they вони		them їх	

П р и с в і й н і

прилягаюча форма		абсолютна форма	
my	мій, моя, моє, мої	mine	мій, моя, моє, мої
our	наш, наша, наше, наші	ours	наш, наша, наше, наші
your	твій, твоя, твоє, твої	yours	твій, твоя, твоє, твої
your	ваш, ваша, ваше, ваші	yours	ваш, ваша, ваше, ваші
their	їхній, їхня, їхнє	theirs	їхній, їхня, їхнє
his	його	his	його
her	її	hers	її
its	його, її	its	його, її

Зворотні та підсилювальні займенники

myself	себе, сам	themselves	себе, самі
ourselves	себе, самі	himself	себе, сам
yourself	тебе, тобі	herself	себе, сама
yourselves	себе, сама, самі	itself	себе, сам, сама, само

Вживання особових та присвійних займенників (прилягаючої форми):

*I gave him **my** book. We gave them **our** book. You gave **us** your book.*

*They gave her **their** book. He gave me **his** book. She gave you **her** book.*

Вживання присвійних займенників (абсолютної форми):

*This book is **mine**   This book is **ours**   This book is **yours**
This book is **theirs**   This book is **his**   This book is **hers***

Зворотні займенники завжди пов'язані з дієсловами. У реченні вони стоять після дієслова і виконують функцію додатка.

Підсилювальні займенники належать до іменників або займенників. У перекладі українською мовою вони відповідають займеннику *сам*.

Вживання зворотних і підсилювальних займенників:

*John washes **himself** in cold water.* (Джон вмивається холодною водою).
*I did this homework **myself**.* (**Я сам** виконав домашнє завдання).

Вказівні займенники.

Ці займенники мають однину і множину:

однина		множина	
this	цей, ця, це	these [di:z]	ці
that	той, та, те	those [ðquz]	ті
the same	той (та, те) же самий	the same	ті ж самі
such	такий	such	такі

Питальні займенники

До питальних займенників належать: **who?** (хто?), **what?** (що? який?), **whose?** (чий? чия? чие? чиї?), **whom?** (кого? кому?), **which?** (котрий? котра? котре? котрі?), наприклад:

Who came yesterday? What language do you speak? Whose book is this?

Who (whom) did you meet last week?

Which dress are you going to buy: the blue one or the yellow one?

Відносні (з'єднувальні) займенники

До них належать: **who** (хто), **whom** (кого), **whose** (чий), **what** (що, який), **which** (котрий, який), **that** (котрий), наприклад:

*I know **who** wrote this novel.*

*I know the man **who** wrote this novel.*

*I know **who** (whom) you spoke to.*

*I know **whose** book that is.*

*I know **what** you mean.*

*I know **which** book you are talking about.*

*I know the book **which** you are talking about.*

*I know **that** this book is on sale.*

Неозначені займенники

Вони поділяються на **прості** і **складні**. До простих належать: *all, each, some, other, another, any, much, many, little, few, both, one*. Складні неозначені займенники утворюються від простих займенників *some, any, no, every* додаванням до них **-body, -one, -thing** (*somebody, anybody, nobody, everybody, someone, anyone, everyone, something, anything, nothing, everything*)

У стверджувальних реченнях вживаються:	У питальних реченнях вживаються:
<i>some</i> – деякий, який-небудь, декілька, деякі	<i>any</i> – який-небудь, декілька, будь-який, хто-небудь
<i>somebody</i> – хто-небудь, хтось	<i>anybody</i> – хто-небудь, хтось
<i>someone</i> – хто-небудь, хтось	<i>anyone</i> – хто-небудь, хтось
<i>something</i> – що-небудь, щось	<i>anything</i> – що-небудь, щось
<i>Give me some pencils.</i>	<i>Will you give me any pencil?</i>
<i>Somebody (someone) knocked at the door.</i>	<i>Did anybody (anyone) knock at the door?</i>
<i>Something has happened.</i>	<i>Has anything happened?</i>

У заперечних реченнях вживаються:

<i>no</i> – ніякий	<i>not . . . any</i> – ніякий
<i>nobody</i> – ніхто	<i>not . . . anybody</i> – ніхто
<i>no one</i> – ніхто	<i>not . . . anyone</i> – ніхто
<i>nothing</i> – ніщо	<i>not . . . anything</i> – ніщо

*I have **no** pencils.*

*He does **not** know **any** English song.*

***Nobody** (no one) was there.*

*They did **not** know **anybody** (anyone).*

***Nothing** has happened.*

*She does **not** know **anything**.*

Займенник *some* вживається з необчислюваними іменниками і не перекладається:

*Give me **some** tea, please.* — Дайте мені, будь ласка, чаю (мається на увазі якась певна кількість).

В англійському реченні може бути лише одне заперечення, тобто вживається один заперечний займенник. Наприклад, речення "Ніхто ніколи його не бачив" перекладається: "*Nobody ever saw him*".

ДІЄСЛОВО

Дієслово (*the verb*) — частина мови, яка означає **дію** або **стан**. Дієслова бувають **прості** (*to do, to speak, to tell* та ін.), **похідні**, тобто утворені за допомогою суфіксів і префіксів (*to dislike, to widen* та ін.), і **складні**, які утворюють одне значення двома словами (*to come in, to go on, to white-wash* та ін.).

До найуживаніших дієслівних префіксів належать:

re-: *to retell, to rewrite, to reconstruct;*

dis-: *to disappear, to disarm, to discharge;*

un-: *to undo, to unload, to untie.*

До найуживаніших суфіксів належать:

-en: *to shorten, to broaden, to strengthen;*

-fy: *to signify, to clarify, to simplify, to magnify;*

-ize: *to organize, to memorize, to mobilize;*

-ate: *to graduate, to separate, to demonstrate.*

Спосіб дієслова

Спосіб дієслова показує, як мовець розглядає дію відносно дійсності. В англійській мові є три способи.

1. **Дійсний** спосіб показує, що дія розглядається як реальний факт у теперішньому, минулому і майбутньому:

Peter speaks English. Peter spoke English. Peter will speak English.

2. **Наказовий** спосіб висловлює спонукання до дії, тобто наказ, прохання, пораду та ін. Наказовий спосіб має форму другої особи:

Come in! Give me your book.

3. **Умовний** спосіб показує, що мовець розглядає дію як реальний факт, як щось допустиме чи бажане:

If I were you, I would not go there.

Найпростішим для опанування є наказовий спосіб — як за обсягом, так і за утворенням.

Щодо умовного способу, то він хоч і не великий за обсягом, проте має складну систему утворення.

Дійсний спосіб має дуже розгалужену систему часових форм і становить складний матеріал для засвоєння.

Перед тим, як перейти до викладу основних часових форм дійсного способу, доцільно розглянути стан дієслова та дієслівні форми.

Стан дієслова

В англійській мові є два стани: **активний** (*the active voice*) і **пасивний** (*the passive voice*).

Коли підмет є особою чи предметом, що виконує дію, дієслово вживається у формі активного стану: *I asked him*.

Коли підмет є особою чи предметом, що підлягає дії з боку іншої особи чи предмета, дієслово вживається у формі пасивного стану: *I was asked*.

Основні форми дієслова

Основними формами англійського дієслова є:

1. **Інфінітив** (*the infinitive*);
2. **Простий минулий час** (*the past indefinite tense*);
3. **Дієприкметник минулого часу** (*the past participle – participle II*);
4. **Дієприкметник теперішнього часу** (*the present participle – participle I*).

Оскільки про інфінітив детальніше йдеться у відповідному розділі, то тут ми лише обмежимося прикладами **форми інфінітиву**: *to help, to learn, to speak*.

Простий минулий час і дієприкметник минулого часу утворюються залежно від того, є дієслово правильним чи неправильним.

Правильні дієслова утворюють простий минулий час (*the past indefinite tense*) і дієприкметник минулого часу (*the past participle*) за допомогою закінчення **-ed**, яке додається до основи дієслова (інфінітива):

to want — wanted — wanted;
to open — opened — opened.

Проте при утворенні цих форм за допомогою закінчення **-ed** відбуваються деякі зміни в орфографії.

1. Якщо дієслово закінчується на **-y** з попередньою приголосною, то **y** змінюється на **i**: *to dry — dried — dried*.

Але якщо **-y** передує голосна, то ніяких змін не відбувається:

to play — played — played.

2. Якщо дієслово закінчується на німе **-e** (що не читається), то воно опускається при додаванні закінчення **-ed**:

to live — lived — lived; to move — moved — moved.

3. Якщо односкладове дієслово закінчується на одну приголосну з попередньою короткою голосною, то кінцева приголосна подвоюється:

to stop — stopped — stopped; to drop — dropped — dropped.

4. Двоскладові та багатоскладові дієслова, які закінчуються на одну приголосну з попередньою короткою голосною, подвоюють кінцеву приголосну, якщо останній склад наголошений:

to permit — permitted — permitted;

to refer — referred — referred.

Але: *to develop — developed — developed.*

5. Якщо дієслово закінчується на *l*, то *l* подвоюється незалежно від наголосу у слові:

to travel — travelled — travelled; to cancel — cancelled — cancelled.

Правила вимови закінчення

Закінчення *-ed* вимовляється як:

[d] — після голосних і дзвінких приголосних звуків, крім *d*:

to live — lived — lived; to play — played — played;

[t] — після глухих приголосних, крім *t*.

to help — helped — helped; to pass — passed — passed;

[id] — після *t* і *d*:

to wait — waited — waited; to land — landed — landed.

Неправильні дієслова утворюють простий минулий час (*the past indefinite tense*) і прикметник минулого часу (*the past participle*) різними шляхами. Тому всі форми неправильних дієслів слід завчити напам'ять.

Дієприкметник теперішнього часу (*the present participle*) утворюється за допомогою закінчення *-ing*, яке додається до інфінітива без частки *to*: *standing, speaking, putting*.

Якщо інфінітив закінчується на *-e*, що не вимовляється, то на письмі це закінчення опускається: *to make — making*.

Якщо односкладові та багатоскладові дієслова з наголосом на останньому складі закінчуються на одну приголосну, якій передують короткий голосний звук, то кінцева приголосна подвоюється:

to put — putting, to prefer — preferring.

Якщо інфінітив закінчується на *l*, то незалежно від наголосу у слові *l* на письмі завжди подвоюється: *to travel — travelling*.

Дієслова *to die, to lie, to tie* мають такі форми *the present participle*: *dying, lying, tying*.

Дієслова *to be, to have, to do* в
Present, Past and Future Simple (Indefinite)

<i>to be</i> в Present Simple (Indefinite)		<i>to have</i> в Present Simple (Indefinite)		<i>to do</i> в Present Simple (Indefinite)	
I am	we are	I have	we have	I do	we do
you are	you are	you have	you have	you do	you do
he she is it	they are	he she has it	they have	he she does it	they do
<i>to be</i> в Past Simple (Indefinite)		<i>to have</i> в Past Simple (Indefinite)		<i>to do</i> в Past Simple (Indefinite)	
I was	we were	I had	we had	I did	we did
you were	you were	you had	you had	you did	you did
he she was it	they were	he she had it	they had	he she did it	they did
<i>to be</i> в Future Simple (Indefinite)		<i>to have</i> в Future Simple (Indefinite)		<i>to do</i> в Future Simple (Indefinite)	
I shall (will) be	we shall (will) be	I shall (will) have	we shall (will) have	I shall (will) do	we shall (will) do
you will be	you will be	you will have	you will have	you will do	you will do
he she will be it	they will be	he she will have it	they will have	he she will do it	they will do

Часи англійського дієслова

В англійській мові вживається 12 часових форм (*tenses*). Англійське дієслово має форми трьох основних часів: **теперішнього** (*the present*), **минулого** (*the past*) і **майбутнього** (*the future*). В усіх групах часів існує в усіх також групах часів особлива форма відносного часу *the future-in-the-past tense* — майбутнє відносно минулого.

Прості часи (simple/indefinite tenses)

Простий теперішній час

Утворення. *The present indefinite tense* збігається з формою інфінітива (без частки *to*) в усіх особах, крім третьої особи однини, яка приймає закінчення *-s*. *I (we, you, they) work, he (she, it) works.*

Вживання. *The present indefinite tense* виражає дії чи процеси, які відбуваються взагалі чи постійно, або дії притаманні якійсь особі чи предмету. Для передачі теперішньої дії вживаються такі обставини часу: *often, always, every day (week, month, year)* та ін.:

My brother goes to school every day.

She speaks good English.

The earth rotates around the sun.

1. У підрядних реченнях часу та умови *the present indefinite tense* використовується замість *the future indefinite tense* у значенні **майбутнього часу**:

When we are in London we shall visit Westminster Abbey.

2. Для передачі дії, що відбувається в момент мови з дієсловами, що не вживаються в групах *continuous tenses (to see, to hear, to recognize, to want, to understand)*:

I understand this rule.

3. Для передачі майбутньої дії з дієсловами, що означають рух (аналогічне явище є в українській мові).

Does he arrive tomorrow?

Читання закінчення *-(e)s*:

[z] після дзвінких приголосних і голосних:

He reads, plays.

[s] після глухих приголосних:

He works.

[ɪz] після приголосних *ss, ch, sh, x*:

He dresses, catches, wishes, relaxes.

На письмі у дієслові із закінченням на **-y** з попередньою приголосною **-y** змінюється на **-i** й додається **-es**: *she cries*; але якщо **-y** передуює голосна, то ніяких змін не відбувається: *he plays*. До речі, правила вимови і написання закінчення **-(e)s** такі ж, як і для множини іменників.

Питальна форма утворюється за допомогою допоміжного дієслова **do (does)**, яке ставиться перед підметом, і смислового дієслова.

Заперечна форма утворюється за допомогою дієслова **do (does)**, частки **not** і форми інфінітива. Дієслова **to be, can, may, must** утворюють питальну, заперечну і питально-заперечну форми без допоміжного дієслова. Дієслово **to have** може утворювати ці форми як за допомогою допоміжного дієслова, так і без нього.

Стверджувальна форма		Питальна форма		Заперечна форма
I, we you they	write	I, we do you they	write?	I, we you do not (don't) write they
he she it	writes	he does she it	write?	he she does not (doesn't) write it

Питально-заперечна форма

Do I, we, you, they not write?   **Doesn't** he, she, it write?

Простий минулий час

Утворення. *The past indefinite tense* правильних дієслів утворюється за допомогою закінчення **-ed**, яке додається до інфінітива без частки **to**. Неправильні дієслова утворюють цей час по-різному (див. список неправильних дієслів).

Питальна, заперечна, а також питально-заперечна форми утворюються аналогічно до цих форм у теперішньому часі, але з використанням допоміжного дієслова **did** замість **do**.

Стверджувальна форма	Питальна форма	Заперечна форма
I, we, you they wrote. he, she, it	did I, we, you they write? he, she, it	I, we, you they, did not (didn't) write. he, she, it

Питально-заперечна форма

Did I, we, you, they, he, she, it **not work**?

Didn't I, we, you, they, he, she, it **work**?

Простий майбутній час

Утворення. *The future indefinite tense* утворюється за допомогою дієслів **shall(will)** (для першої особи однини і множини) і **will** (для інших осіб).

Стверджувальна форма	Питальна форма	Заперечна форма
I, we shall/will write	shall/will I/we write?	I we shall not (shan't) write
you, they will write	will you, they write?	you, they will not (won't) write.
she, he, it will write	will she, he, it write?	she, he, it will not (won't) write

Питально-заперечна форма

Shall (will) I/we **not write**?

Shan't (won't) I/we/write?

Will you/they/she/it/he **not write**?

Won't you/they/he/she/it **write**?

Вживання. *The future indefinite tense* вживається для передачі дії, яка відбудеться в майбутньому. Для передачі майбутньої дії вживаються такі обставини часу, як *tomorrow, next week (month, year), in a week* (через тиждень), *in 1988* та ін.:

They will come tomorrow.

Зверніть увагу, що для передачі майбутнього часу може вживатися і простий теперішній час (*the present indefinite tense*):

1. З дієсловами руху (як і в українській мові):

He goes to Kyiv tomorrow.

2. У підрядних реченнях часу та умови:

If you buy this book, show it to me.

Майбутній неозначений час у минулому

Утворення. *The future indefinite in the past* утворюється з тією лише відмінністю, що допоміжні дієслова **shall, will** вживаються відповідно **should i would**:

I, We **should write**

You, He, She, It, They **would write**

Контрольна робота № 2

Для того, щоб правильно виконати роботу № 2, необхідно засвоїти подані розділи курсу англійської мови з рекомендованого підручника.

1. Видо-часові форми дієслова: активний стан – форми *Indefinite (Present, Past, Future)*; форми *Continuous (Present, Past, Future)*; форми *Perfect (Present, Past, Future)*.
2. Функції дієслів *to be, to have, to do*.
3. Типи запитань в англійській мові: а) загальні; б) альтернативні; в) спеціальні; г) розділові; д) запитання до підмета.
4. Модальні дієслова: а) модальні дієслова, що виражають можливість: *can (could), may (might)* і їх еквіваленти *to be able to* і *to be allowed to*; б) модальні дієслова, що виражають повинність: *must*, його еквіваленти *to have to; to be to; should*.
5. Прийменники: а) прийменники місця; б) прийменники руху; в) прийменники часу.
6. Інтернаціональні слова.

Зразок виконання 1 (до вправи 1)

When the engineer **gets** the necessary specification he **begins** his work. Коли інженер отримує необхідну специфікацію, він починає свою роботу.

Gets, begins – *Present Indefinite Active*, від дієслів – *to get, to begin*.

Зразок виконання 2 (до вправи 3)

The engineers are to study the problem of using cosmic rays. Інженери повинні вивчити проблему використання космічних променів.

Are to – еквівалент модального дієслова *must*.

Зразок виконання 3 (до вправи 4)

Maxwell studied the problems of electromagnetism, molecular physics, optics, mechanics and others.

1. Did Maxwell study the problems of electromagnetism, molecular physics...?

2. Who studied the problems of electromagnetism, molecular physics, optics, mechanics and others?

3. What did Maxwell study?

Зразок виконання 4 (до вправи 5)

The students of our group **may** get textbooks at the library. Студенти нашої групи можуть отримати підручники в бібліотеці.

Victor **has to** take his examination in mathematics. Віктор повинен скласти екзамен з математики.

Варіант 1

I. Перепишіть подані речення; підкресліть в кожному з них дієслово-присудок, визначте його вищо-часову форму і поставте в інфінітиві. Перекладіть речення українською мовою.

1. Nowadays the Academy of Sciences of Ukraine includes many outstanding scientists and research workers famous for their discoveries.
2. The workers will have repaired the automatic line by November.
3. The staff of the laboratory is finishing the work on the apparatus.
4. Maxwell wrote his first scientific work when he was fifteen.

II. Поставте дієслово в дужках у потрібному часі і перекладіть речення українською мовою.

1. The radio (to bring) great changes to our life.
2. K. Tsiolkovsky (to be) a natural mathematician, a practical inventor and a researcher.
3. Our scientists (to develop) various kinds of computers in future.

III. Перепишіть речення, перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів to be, to have, to do та вкажіть їх функцію.

1. Scientists had to create new materials for industry.
2. Some substances do not conduct heat.
3. The engineer is at the power plant.

IV. Поставте загальне запитання до речення та два запитання до виділених слів.

V. I. Vernadsky was Ukrainian **great scholar** of encyclopedic knowledge.

V. Перепишіть подані речення; підкресліть в кожному з них модальне дієслово чи його еквівалент. Перекладіть речення українською мовою.

1. John had to drive all the time at the speed of 90 km per hour.
2. A motorcycle that makes a lot of noise may have muffler problems.
3. Nuclear energy must be used to light and heats our homes.
4. Yesterday he was allowed to work at the laboratory.

VI. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

A FAMILY OF SCIENTISTS

George Boole was born in 1815 and he is famous for his works in the field of mathematical analysis. His wife Mary Everest was a niece of George Everest. He is known as a man who performed topographic survey in India on a large scale in 1841. It is after him that the highest peak in the world is named. Mary Everest was very much interested in her husband's work and after his death she published several books, which contributed greatly to the development of his theory.

The Booles had five daughters. The eldest daughter Mary married C. Hinton who was a well-known mathematician, inventor and author of science-fiction books.

Their three grandchildren became scientists. Howard was a talented entomologist; William and Joan were both physicists. The latter was almost the only woman-physicist who took part in the work at the atomic project of the USA. Their second daughter Margaret is known as the mother of the outstanding English mathematician Jeffrey Taylor who is a foreign member of the Academy of Sciences.

Their third daughter Alicia was a specialist in the field of multidimensional space. The fourth daughter Lucy was the first woman-professor who was the head of a chemistry department. But the youngest daughter Ethel Lilian is the most famous. She married the Polish scientist and revolutionist Voynich. Her Wonderful book "The Gadfly" is translated into many languages and is popular in many countries of the world.

VII. Дайте відповіді на запитання:

1. What is George Boole famous for?
2. Who was the only woman-physicist who took part in the work at the atomic project of the USA?
3. What book of Lilian Voynich is popular in many countries of the world?

Варіант 2

I. Перепишіть подані речення; підкресліть в кожному з них дієслово-присудок, визначте його видо-часову форму і поставте в інфінітиві. Перекладіть речення українською мовою.

1. They had finished the translation of this scientific article by 5 o'clock.
2. - Let's meet at the station at 5 o'clock.
- O.K. I shall be waiting for you there.

3. In future the development of power production will depend on the construction of thermal and hydraulic power stations.
4. The Olympic games give thousands of young people opportunity to meet, to make contacts and get better acquainted with each other.

II. Поставте дієслово в дужках у потрібному часі і перекладіть речення українською мовою.

1. Passenger transport (to become) quite a problem in all large cities of the world.
2. My friend (to go) away before he got your letter.
3. I don't understand what he (to speak) about.

III. Перепишіть речення, перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів to be, to have, to do та вкажіть їх функцію.

1. Any citizen of our country has the right to free education and training according to his choice.
2. For centuries Kyiv, a heroic city, had defended its freedom and independence from foreign invaders.
3. The videogame sales are steadily rising.

IV. Поставте загальне запитання до речення та два запитання до підкреслених слів.

The Verhovna Rada of Ukraine adopted the Declaration of Independence of Ukraine on July 16, 1990.

V. Перепишіть речення. Підкресліть в кожному з них модальне дієслово чи його еквівалент. Перекладіть речення українською мовою.

1. The smaller the computer the faster it can work.
2. Speaking about music we must mention a well-known Russian composer Pyotr Illyich Chaikovsky, because his name is linked with an entire epoch in the development of music.
3. You will be able to get a grant if you pass all examinations well.
4. The role of new energy sources, such as nuclear power and new methods of conversion of thermal, chemical and nuclear energy into electrical power, are to grow in the future.

VI. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

OUTSTANDING PEOPLE OF UKRAINE

There are a lot of outstanding people famous for their contribution to our science. They are scientists, musicians, experienced and skilled workers of medicine and education.

Volodymyr Vernadsky, for instance, was the first president of the Ukrainian Academy of sciences. He was born in 1863. Volodymyr Vernadsky was the first in our country to introduce the spectral method for the solution of geochemical problems. He developed special study to the composition of the Earth's crust, the ocean and the atmosphere. Volodymyr Vernadsky was the founder of the modern doctrine of the biosphere. His finding greatly contributed to the world science.

Yevhen Paton was another great scientist whom we take pride in. He was born in 1870 in the family of a Russian ambassador and received his education abroad. In 1904 Paton moved to Kyiv to work and teach at the Kyiv Polytechnic Institute. He was a professor and the head of the chair for nearly thirty years at the Institute.

Yevhen Paton was the first to apply electro-welding in bridge construction. Under his guidance a welded bridge was built across the Dnieper river in Kyiv. It is now known as the Paton bridge. It is 1,5 km long. In 1930 Paton organized the Research Institute of Electro-welding at the Academy of Sciences.

VII. Дайте відповіді на запитання:

1. What discoveries of Volodymyr Vernadsky do you know?
2. Who was the first to apply electro-welding in bridge construction?
3. When did Yevhen Paton organize the Research Institute of electro welding at the academy of Sciences?

Варіант 3

I. Перепишіть речення; підкресліть в кожному з них дієслово-присудок, визначте його видо-часову форму і поставте в інфінітиві. Перекладіть речення українською мовою.

1. Chemists and biologists have found that the way the brain works is far complicated that they had thought.
2. English mathematician Charles Babbage designed the first modern computer in the 1830's.
3. If you go to the machine-building plant you will see the process of producing equipment.
4. I don't speak any foreign languages, but I am learning English now.

II. Поставте дієслово в дужках у потрібному часі і перекладіть речення українською мовою.

1. A new state Ukraine (to appear) on the political map of the world in 1991.
2. I (to finish) my scientific work by Monday.
3. The group of experts (to work) at the problems the whole year.

III. Перепишіть речення, перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів to be, to have, to do та вкажіть їх функцію.

1. You have to come to the language laboratory of the University to work at your pronunciation.
2. This material does not possess elastic properties.
3. The engineers are to study the problem of using cosmic rays.

IV. Поставте загальне запитання до речення та два запитання до виділених слів.

T. Shevchenko is the greatest **poet** of the Ukrainian nation.

V. Перепишіть речення; підкресліть в кожному з них модальне дієслово чи його еквівалент. Перекладіть речення українською мовою.

1. Energy can exist in many forms and each form can be transformed into the other.
2. Every engineer must know a foreign language.
3. Man still has a lot to learn about the most powerful and complex part of his body – the brain.
4. To measure the vast distances between different planets scientists have to use special instruments.

VI. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

INVENTORS AND THEIR INVENTIONS

Samuel Colt was an American. He lived in the 19th century. In 1836 he designed and patented a pistol. It was a pistol with a revolving barrel that could fire 6 bullets one after the other. It was the first pistol of its kind. Later there came many other pistols with 6 bullets.

Rudolf Diesel was a German engineer. He was born in 1858 and died in 1913. In 1897 he invented a new internal combustion engine. This engine is known as a diesel and it began a transport revolution in cars, lorries, trains and ships. The main advantage of diesels is that they run on rather cheap fuel.

Samuel Finley Morse was born in 1791. He died in 1872. He was a portrait painter. Then he became the inventor. For 12 years he tried to perfect the telegraph and he was a success. Later he invented the telegraphic dot-and-dash alphabet. Now it is known as Morse code. Morse code was not only one in America of that time. There were some others. But now we use Morse code all over the world.

Charles Mackintosh lived from 1766 to 1843. He lived in Scotland and was a chemist by profession. He worked in a textile industry. In 1823 he developed a rubber solution. This rubber solution was used for raincoat production. Raincoats with this rubber solution didn't allow water to penetrate. These raincoats were called mackintoshes. Now people all over the world use them in spring and in autumn.

VII. Дайте відповіді на запитання:

1. Who and when designed a pistol?
2. What began a transport revolution in cars?
3. What is known as Morse code?

Варіант 4

I. Перепишіть речення; підкресліть в кожному з них дієслово-присудок, визначте його видо-часову форму і поставте в інфінітиві. Перекладіть речення українською мовою.

1. The Constitution establishes the country's political system, assures rights, freedoms and duties of citizens and is the basis for its law.
2. One British mathematician called Lobachevsky "Copernicus of Geometry".
3. This time tomorrow they will be sitting in the train on their way to Chicago.
4. Treatment of materials was one of the first areas where lasers have not only replaced the old equipment, but have given rise to fundamentally new technological methods.

II. Поставте дієслово в дужках у потрібному часі і перекладіть речення українською мовою.

1. In 1930 Paton (to organize) the Research Institute of Electro-welding at the Academy of Sciences.
2. He (to be) at the laboratory since eleven o'clock.
3. I (to talk) over the telephone when my brother brought me the letter.

III. Перепишіть речення, перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів to be, to have, to do та вкажіть їх функцію.

1. His task is to rise his skill.
2. Man had to learn to obtain electric power directly from the Sun.
3. Specialists do not use solar cells in industry as they are too expensive.

IV. Поставте загальне запитання до речення та два запитання до виділених слів.

The engineering industry plays a key role in the modernization programme.

V. Перепишіть речення; підкресліть в кожному з них модальне дієслово чи його еквівалент. Перекладіть речення українською мовою.

1. We shall be able to hear Mr. Brown's lecture on British art next Tuesday.
2. Kurchatov always stressed that atomic energy should serve peace.
3. You can use a computer to write a letter, design a house, draw a picture or exchange messages with someone around the world.
4. These new materials had to withstand much higher temperatures than metals.

VI. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

INVENTORS AND THEIR INVENTIONS

Charles Rolls was born in 1881 in Great Britain. He died in 1910. He was an aristocrat and businessman. He was especially interested in cars. Once he met another enthusiast of cars Henry Royce.

Henry Royce was a famous car engineer. They decided to design the most comfortable and reliable car. At the beginning of the 20th century it seemed to be a fantasy. But they worked hard and at last in 1907 they created the world-famous Rolls-Royce car. It was so comfortable and reliable that one of the models of Rolls-Royce cars "Silver Ghost" hadn't changed greatly for 20 years since 1907.

Gotlif Daimler and Charles Benz were two inventors. They lived in Germany. They were both interested in car production. At the end of the 19th century each of them designed a car. At the same time they organized two independent firms to produce them.

All the cars produced by the firm of Daimler were called "Mercedes". Mercedes was a daughter's name of one of the stockholders of the firm. This man saved the firm of Daimler from the financial crisis at the beginning of the 20th century. But after the World War I the firm of Daimler met financial difficulties again. This time it had to join the firm of Benz. Since that time all the cars produced by the firm "Daimler-Benz" have been called "Mercedes-Benz".

VII. Дайте відповіді на запитання:

1. What did Charles Rolls and Henry Royce decide to design?
2. What were Gotlif Daimler and Charles Benz interested in?
3. When had the firm of Daimler had join the firm of Benz?

Варіант 5

I. Перепишіть речення; підкресліть в кожному з них дієслово-присудок, визначте його видо-часову форму і поставте в інфінітиві. Перекладіть речення українською мовою.

1. When we speak of automatic control we can say that our country uses it in many industrial enterprises.
2. Scientists of Ukraine enriched the world science with important discoveries and inventions.
3. Our science has solved a lot of important problems to make our life better.
4. Peter has finished the first of his thesis and now is writing the second one.

II. Поставте дієслово в дужках у потрібному часі. Перекладіть речення українською мовою.

1. They (to make) their experiments before the professor comes.
2. I (to try) to do my best to put into practice all the knowledge and skills I (to obtain) during the years of my studying at the University.
3. Man (to differ) most from all the other animals in his ability to learn and use language but we still do not know exactly how this is done.

III. Перепишіть речення, перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів to be, to have, to do та вкажіть їх функцію.

1. New types of plastics had to be obtained for space technology.
2. Ukraine has rich deposits of iron, manganese and rare metals, coal, natural gas, oil, graphite and other mineral resources.
3. There are very good prospects of cooperation between Ukraine, the USA, Great Britain and other countries.

IV. Поставте загальне запитання до речення та два запитання до виділених слів.

All branches of industry are important for the development of the country.

V. Перепишіть речення, підкресліть в кожному з них модальне дієслово чи його еквівалент. Перекладіть речення українською мовою.

1. The application of digital computers should include all forms of automatic control in science and industry.
2. Chemical means had to be used for the separation of compounds into their elements.
3. Scientists and engineers can make a real contribution to engineering education or academic research.
4. We may say force and motion always go together, one as a cause, the other as a result.

VI. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

UKRAINIANS IN SPACE ENGINEERING

Speaking about the development of rocket and space engineering the world usually connects this with the name of Academician Serhiy Korolyov, an outstanding creator of the practical space engineering. Many people regard him as a representative of the Russian people. However, Serhiy Korolyov is a Ukrainian.

Serhiy Korolyov, who was born in the city of Zhytomyr, is one of the most outstanding Ukrainians whose name will go down in history of the world civilization. But his titanic deeds were possible owing to accurate and well coordinated work of numerous organizations. And some of them were headed by our compatriots.

Mykhailo Yangel, Volodymyr Chelomey, Valentyn Hlushko here should be mentioned. Mykhailo Yangel created a new direction and his own school in developing rocket and space equipment. He worked in Dnipropetrovsk at "Pivdenmash". To honour the name of Mykhailo Yangel a medal was created which is the award for achievements in space engineering. His name was given to a street in Kyiv too.

Valentyn Hlushko was a general designer of rockets. Volodymyr Chelomey headed the creation of the carrier rocket.

Speaking about Ukrainian contribution into creation of rocket and space technology we should remember about scientific basis they used. This basis was created, in part, as early as in the 19th century by our compatriots.

They were Olexander Zasyadko (1779-1834), Konstyantyn Konstyantynov (born in 1817 or 1818), Mykola Kybalchych, who died at the age of 28, Kostyantyn Tsiolkovsky, who came from the glorious Cossack family of Nalyvaiko, Yuri Kondratyuk, who made calculations for the manned flight to the Moon. Americans used these calcularions in 1969 when they sent their astronauts to this satellite.

VII. Дайте відповіді на запитання:

1. Who is an outstanding creator of the practical space engineering?
2. What did Michailo Yangel create?
3. Who was a general designer of rockets?

Часи англійського дієслова

В англійській мові вживається 12 часових форм (*tenses*). Англійське дієслово має форми трьох основних часів: **теперішнього** (*the present*), **минулого** (*the past*) і **майбутнього** (*the future*). В усіх групах часів існує в усіх також групах часів особлива форма відносного часу *the future-in-the-past tense* — майбутнє відносно минулого.

Прості часи (simple tenses)

Простий теперішній час

Утворення. *The present indefinite tense* збігається з формою інфінітива (без частки *to*) в усіх особах, крім третьої особи однини, яка приймає закінчення *-s*. *I (we, you, they) work, he (she, it) works.*

Вживання. *The present indefinite tense* виражає дії чи процеси, які відбуваються взагалі чи постійно, або дії притаманні якійсь особі чи предмету. Для передачі теперішньої дії вживаються такі обставини часу: *often, always, every day (week, month, year)* та ін.:

My brother goes to school every day.

She speaks good English.

The earth rotates around the sun.

1. У підрядних реченнях часу та умови *the present indefinite tense* використовується замість *the future indefinite tense* у значенні **майбутнього часу**:

When we are in London we shall visit Westminster Abbey.

2. Для передачі дії, що відбувається в момент мови з дієсловами, що не вживаються в групах *continuous tenses* (*to see, to hear, to recognize, to want, to understand*):

I understand this rule.

3. Для передачі майбутньої дії з дієсловами, що означають рух (аналогічне явище є в українській мові).

Does he arrive tomorrow?

Читання закінчення *-(e)s*:

[z] після дзвінких приголосних і голосних:

He reads, plays.

[s] після глухих приголосних:

He works.

[ɪz] після приголосних *ss, ch, sh, x*: *he dresses, catches, wishes, relaxes.*

На письмі у дієслові із закінченням на **-y** з попередньою приголосною **-y** змінюється на **-i** й додається **-es**: *she cries*; але якщо **-y** передуює голосна, то ніяких змін не відбувається: *he plays*. До речі, правила вимови і написання закінчення **-(e)s** такі ж, як і для множини іменників.

Питальна форма утворюється за допомогою допоміжного дієслова *do* (*does*), яке ставиться перед підметом, і смислового дієслова.

Заперечна форма утворюється за допомогою дієслова *do* (*does*), частки *not* і форми інфінітива. Дієслова *to be, can, may, must* утворюють питальну, заперечну і питально-заперечну форми без допоміжного дієслова. Дієслово *to have* може утворювати ці форми як за допомогою допоміжного дієслова, так і без нього.

<i>Стверджувальна форма</i>		<i>Питальна форма</i>		<i>Заперечна форма</i>	
I, we		I, we		I, we	
you	write	do you	write?	you do not (don't)	write
they		they		they	
he		he		he	
she	writes	does she	write?	she does not (doesn't)	write
it		it		it	

Питально-заперечна форма

I, we
Do you not write?
they

he
Does she write?
it

Простий минулий час

Утворення. *The past indefinite tense* правильних дієслів утворюється за допомогою закінчення **-ed**, яке додається до інфінітива без частки *to*. Неправильні дієслова утворюють цей час по-різному (див. список неправильних дієслів в додатку 1).

Питальна, заперечна, а також питально-заперечна форми утворюються аналогічно до цих форм у теперішньому часі, але з використанням допоміжного дієслова **did** замість **do**.

<i>Стверджувальна форма</i>	<i>Питальна форма</i>	<i>Заперечна форма</i>
I, we, you they wrote. he, she, it	I, we, you did they write? he, she, it	I, we, you they, did not (didn't) write. he, she, it

Питально-заперечна форма

Did	I, we, you, they, he, she, it	not work?
Didn't	I, we, you, they, he, she, it	work?

Простий майбутній час

Утворення. *The future indefinite tense* утворюється за допомогою дієслів **shall (will)** (для першої особи однини і множини) і **will** (для інших осіб).

<i>Стверджувальна форма</i>	<i>Питальна форма</i>	<i>Заперечна форма</i>
I, we shall/will write	Shall/will I, we write?	I, we shall not (shan't) will not (won't) write
you, they will write	Will you, they write?	you, they will not (won't) write
he, she, it will write	Will he, she, it write?	he, she, it will not (won't) write

Питально-заперечна форма

Shall (will) I/we not write?	Shan't (won't) I/we write?
Will you/they/she/it/he not write?	Won't he you/they/she/it/he write?

Тривалі часи (Continuous Tenses)

Теперішній тривалий час

Утворення. *The present continuous tense* утворюється за допомогою дієслова **to be** в *present indefinite tense* (**am, is, are**) та дієприкметника теперішнього часу (*the present participle*) смислового дієслова (із закінченням **-ing**): *We are writing, he is smiling.*

Стверджувальна форма

I **am working.**
we, you, they **are writing.**
he, she, it **is working.**

Питальна форма

Am I
Are you, we, they **writing?**
Is he, she, it

Заперечна форма

I am not (aren't) writing
We, You, They are not (aren't) writing
He, She, It is not (isn't) writing

Питально-заперечна форма

Am I **not writing?**
Are we, you, they **not writing?**
Is he, she, it **not writing?**
Aren't I **writing?**
Aren't we, you, they **writing?**
Isn't he, she, it **writing?**

Вживання. *The present continuous tense* вживається:

1. Для передачі тривалої дії, що відбувається в момент розмови: *What are you doing now?* Про тривалість дії у теперішньому часі свідчить наявність таких слів, як **now, at the moment** або контекст.

Зверніть увагу: дієслова, які виражають почуття, сприймання, розумові процеси (*to love, to like, to hate, to want, to wish, to see, to hear, to feel, to know, to understand, to remember, to forget, to believe, to appear* та ін.), як правило, **не вживаються** у формах *continuous tenses*.

2. Для передачі тривалої дії, яка відбувається в теперішньому часі, хоч не обов'язково в момент розмови: *They are making mistakes.*

3. Для передачі майбутньої дії, коли виражається намір здійснити її: *She is going to Berlin tomorrow.*

4. Для передачі наміру виконати дію вживається також вираз **to be going to** з інфінітивом: *I am going (збираюся) to buy a new wireless.*

Минулий тривалий час

Утворення: *The past continuous tense* утворюється за допомогою дієслова **to be** в *past indefinite* (**was, were**) і дієприкметника теперішнього часу (*the present participle*) смислового дієслова (дієслова із закінченням **-ing**):

We were writing, he was smiling.

Стверджувальна форма

I, he, she, it **was working.**
we, you, they **were working.**

Заперечна форма

I, he, she, it, **was not (wasn't) writing.**
we, you they **were not (weren't) writing.**

Питальна форма

Was I, he, she, it working?
Were we, they, you working?

Питально-заперечна форма

Wasn't I, he, she, it writing?
Weren't we, you, they writing?

Вживання. *The past continuous tense* виражає дію у процесі її виконання. Українською мовою перекладається минулим часом дієслова недоконаного виду. *The past continuous tense* виражає дію, що відбулася в певний момент часу у минулому. Цей момент може позначатися:

1. Точним указанням часу чи відрізка часу: ***at four o'clock, at that time, at noon, all the evening, from four to six:***

They were writing a letter at five o'clock.

2. Іншою минулою дією, вираженою дієсловом в *past indefinite tense*:

I was reading a novel when my friend came.

Майбутній тривалий час

Утворення. *The future continuous tense* утворюється за допомогою дієслова *to be* у *future indefinite tense* (**shall be, will be**) та дієприкметника теперішнього часу (*the present participle*) смислового дієслова (із закінченням **-ing**): *She will be speaking. He will be doing.*

Стверджувальна форма

Питальна форма

I, we shall be writing.	Shall I, we be writing?
They, You, he, she, it, will be writing.	Will they, you, he, she, it, be writing?

Питально-заперечна форма

Заперечна форма

Shall (will) I, we not be writing?	I, We shall not (shan't) will not (won't) be writing.
Will he, she, it, they, you, not be writing?	He, She, It, They, You will not (won't) be writing.

Вживання. *The future continuous tense* виражає дію, що відбудеться у певний момент часу в майбутньому. Цей момент може позначатися:

1. Точним зазначенням часу чи відрізка часу: ***at two o'clock at that time, at noon, all the evening, from eight to nine: He will be playing chess from eleven to twelve.***

2. Іншою майбутньою дією, вираженою дієсловом у *present indefinite tense* в підрядному реченні умови або часу: ***They will be working when I come.***

Перфектні часи (Perfect Tenses)

Теперішній перфектний час

Утворення. *The present perfect tense* утворюється за допомогою дієслова **to have** у *present indefinite tense* (**have, has**) і дієприкметника минулого часу (*the past participle*) смислового дієслова: *He has written, they have played.*

Стверджувальна форма

I, we, you, they **have written.**
he, she, it **has written.**

Питальна форма

Have I, we, you, they **written?**
Has he, she, it **written?**

Заперечна форма

I, we, you, they **have not**
(haven't) written.
he, she it **has not (hasn't) written.**

Питально-заперечна форма

Have I, we, you, they **not written?**
Has he, she, it **not written?**
Haven't I, we, you, they **written?**
Hasn't he, she, it **written?**

Вживання. *The present perfect tense* виражає дію, яка відбулася або відбувається у певний період часу, що триває, і для мовця важливий результат цієї дії: *I have received a letter. Here it is.*

The present perfect tense вживається з такими обставинами часу: **today, this week (month, year)** та ін., а також з прислівниками неозначеного часу **ever, never, just, often, already, seldom, up to now, lately, recently, since** та ін.

He has received a letter this week. They have never been to London.

Але: Прислівник **just now** вимагає *past indefinite tense* і ставиться в кінці:

She gave me a pen just now.

The simple present perfect tense використовується у випадках, коли дієслово не може вживатися в *present perfect continuous*: (**to love, to hate, to want, to know, to understand** та ін.), а також у підрядних реченнях часу і умови для передачі майбутнього часу:

I have known them for two years.

After he has read the poem, he'll learn it by heart.

Минулий перфектний час

Утворення. *The past perfect tense* утворюється за допомогою дієслова **to have** у *past indefinite tense* (**had**) і дієприкметника минулого часу (*the past participle*) смислового дієслова: *I had bought it. They had come.*

Стверджувальна форма

I, you, we they, he, she, it **had written.**

Питальна форма

Had I, you, we, they, he, she, it **written?**

Заперечна форма

I, you,
we, they **had not (hadn't) written.**
he, she, it

Питально-заперечна форма

I, you
Had he, she, it, we, they **not written**

I, you,
Hadn't he, she, it, we, they **written?**

The past perfect tense виражає дію, яка відбулася до певного моменту у минулому. Цей момент може позначатися:

1. Точним зазначенням часу: *by five o'clock, by the end of the year* та ін.:

He had bought that book by seven o'clock.

2. Іншою дією у минулому: *They had read the letter before we came.*

Майбутній перфектний час

Утворення. *The future perfect tense* утворюється за допомогою дієслова *to have* у *future indefinite tense* (**shall have, will have**) і дієприкметника минулого часу (*the past participle*) смислового дієслова:

I shall have brought. They will have come.

Стверджувальна форма

I, we **shall/will have written.**
You, they, he, it, she **will have written.**

Питальна форма

Shall/will I, we **have written?**
Will you, they, he, it, she, **have written?**

Заперечна форма

I, we **shall not/will not (shan't) (won't) have written.**
You, they, he, she, it **will not (won't) have written.**

Питально-заперечна форма

Shall/will I, we **not have written?**
Shan't (won't) I, we, you **have written?**
Will they, she, he, it, you **not have written?**
Won't they, he, she, it **not have written?**

Вживання. *The future perfect tense* виражає дію, яка відбудеться до певного моменту у майбутньому. Цей момент може позначатися:

1. Точним зазначенням часу: *by one o'clock, by the end of the week.*

I shall have finished my work by three o'clock.

2. Іншою дією у майбутньому:

They will have translated the article before we came.

Функції дієслів *to be, to have, to do*

Дієслово *to be*

Дієслово *to be* має три особові форми в теперішньому часі (*are, am, is*) і дві форми у минулому (*was, were*). Дієслово *to be* може мати:

1. Самостійне значення:

The books are on the table.

2. Допоміжне значення для утворення тривалих часів (*progressive tenses*) і пасивного стану (*passive voice*):

He is writing a letter. The letter is written.

3. Модальне значення у сполученні з наступним інфінітивом для передачі необхідності виконати дію відповідно до попередньої домовленості чи за попереднім планом:

They are to meet at ten.

4. Значення дієслова-зв'язки:

He is a doctor.

Найбільш уживані вирази з дієсловом *to be*:

to be glad (pleased) — бути радим (задоволеним)

to be happy (delighted) — бути щасливим

to be sad — бути сумним

to be hungry — бути голодним (хотіти їсти)

to be thirsty — хотіти пити, відчувати спрагу

to be healthy (ill) — бути здоровим (хворим)

to be sorry — жалкувати

to be ready for something — бути готовим до чогось

to be late for something — спізнюватися на щось

to be 10 minutes late — запізнитися на 10 хвилин

to be 10 minutes slow (fast) — відставати (спішити) на 10 хвилин (*про годинник*)

to be comfortable (uncomfortable) — почувати себе зручно (незручно)

to be sure (certain) of something — бути впевненим у чомусь

to be mistaken — помилятися

to be surprised at somebody — дивуватися комусь

to be angry with somebody — сердитися на когось

to be for (against) something (somebody) — бути за (проти) чогось (когось)

to be busy with something — бути зайнятим чимось.

Дієслово *to have*

Дієслово *to have* має дві форми — *have* і *has* у теперішньому часі (*the present indefinite tense*) і *had* у минулому (*the past indefinite tense*). Заперечні форми: *have not* — *haven't*, *has not* — *hasn't*, *had not* — *hadn't*.

Дієслово *to have* може використовуватися як:

1. Самостійне дієслово у значенні *мати, володіти*: *We have a TV set.*
2. Допоміжне дієслово для утворення перфектних часів (*the perfect tenses*): *We have bought a TV set.*
3. Модальне дієслово, що виражає необхідність за певних обставин: *We have to buy a TV set.*

Вирази з дієсловом *to have*:

to have breakfast (dinner, supper) — снідати (обідати, вечеряти)

to have a talk — розмовляти

to have a swim — поплавати

to have a good time — добре проводити час

to have a look — поглянути

to have something done — зробити щось (за чиеюсь ініціативою), наприклад, **he had his hair cut** — він підстригся; **they had their photos taken** — вони сфотографувалися (тобто їх сфотографували).

Дієслово *to do*

Дієслово *to do* має дві форми — *do* і *does* у простому теперішньому часі (*the present indefinite tense*) і *did* у простому минулому часі (*the past indefinite tense*). Заперечні форми: **do not** – **don't**, **does not** – **doesn't**, **did not** – **didn't**.

Дієслово *to do* може використовуватися як:

1. Самостійне дієслово у значенні *робити, виконувати*:

What will you do tomorrow? We did our work yesterday.

2. Допоміжне дієслово для утворення питальної і заперечної форм простого теперішнього часу (*the present indefinite tense*) і простого минулого (*the past indefinite tense*) і заперечної форми наказового стану, у тому числі і дієслів **to be** і **to do**:

He does not know this rule.

Don't be late!

He did not meet them.

Don't do these exercises!

3. Підсилювальне дієслово до наступного самостійного дієслова у стверджувальному реченні:

Do come in! – Та заходьте ж!

He did come. – Він усе ж прийшов.

4. Замінник попереднього дієслова:

He reads faster than he did a year ago.

Він читає швидше, ніж рік тому.

ТИПИ ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ

За характером запитання і потрібної на нього відповіді в англійській мові розрізняють чотири типи питальних речень: **загальні** запитання (general questions), **спеціальні** запитання (special questions), **альтернативні** запитання (alternative questions) і **розділові** запитання (disjunctive questions).

Загальними називаються запитання, на які можна відповісти словами **yes** або **no**:

Do you like this part of the country? Вам подобається цей куточок країни?

Загальні запитання починаються з допоміжного або модального дієслова, після якого стоїть підмет, а потім основне дієслово:

Are you coming tonight? Ти прийдеш сьогодні увечері?

Have you helped your mother through all these years? Ти допомагав матері всі ці роки?

Shall I tell it to you? Сказати це вам?

Can I help you? Дозвольте допомогти вам.

Does she sing at all? Вона співає взагалі?

Примітки:

1. Якщо присудком є дієслово **to be** (а в багатьох випадках і **to have**) у *Present* і *Past Indefinite*, у загальних запитаннях він ставиться на початку речення.

Is he here? Він тут?

Have you any relations? У вас є родичі?

2. Між підметом і дієсловом у загальних запитаннях можуть стояти прислівники неозначеного часу:

Have you ever seen a river like that? Ви коли-небудь бачили таку річку?

Запитання до окремих членів речення називаються **спеціальними**. Вони починаються питальними словами **who** хто; **what** що, який; **where** де, куди; **how many** скільки та ін.

Серед спеціальних запитань розрізняють:

а) запитання до різних членів речення, крім підмета і його означення;

б) запитання до підмета і його означення.

У запитаннях до різних членів речення після питального слова порядок слів такий самий, як у загальних запитаннях: допоміжне або модальне дієслово, підмет, основне дієслово, потім усі інші члени речення:

Where do you live? Де ви живете?

How did you meet her? Як ви зустріли її?

What did you do this afternoon? Що ви робили сьогодні після полудня?

How long have you known him? Як довго ви знаєте його?

У спеціальних запитаннях, що відносяться до підмета або його означення, порядок слів, як у розповідному реченні — інверсії нема, допоміжне дієслово **to do** в *Present Indefinite* і в *Past Indefinite* не вживається. Якщо питальне слово є підметом, то після нього, як і в розповідному реченні, стоїть присудок:

Who goes to the cinema?   Хто йде у кіно?

Якщо питальне слово — означення до підмета, після нього безпосередньо ставиться підмет, а потім присудок:

Whose children are playing in the yard? Чий діти граються у дворі?

Альтернативні запитання — це запитання вибору. Вони складаються з двох частин, з'єднаних сполучником **or**. Альтернативні запитання можуть мати структури як загальних, так і спеціальних запитань. Якщо альтернативне запитання не відноситься до підмета, воно потребує повної відповіді:

Is he doctor or an engineer?   Він лікар чи інженер?

Where does he live: in Kiev or in Poltava? Де він живе: в Києві чи в Полтаві?

Якщо альтернативне запитання відноситься до підмета, то допоміжне або модальне дієслово вживається також і перед другим підметом. Таке запитання потребує короткої відповіді:

Do you work there or does your brother? — Ви там працюєте чи ваш брат? —
My brother does.   Мій брат.

Розділове запитання складається з двох частин. Перша частина — розповідне речення в стверджувальній або заперечній формі, друга — коротке загальне запитання, що складається з підмета, вираженого особовим займенником, який відповідає підмету першої частини, та допоміжного або модального дієслова.

Якщо присудком першої частини є дієслово в *Present Indefinite* або в *Past Indefinite* (крім дієслів **to be** і **to have**), в другій частині вживаються відповідні форми допоміжного дієслова **to do**.

Якщо перша частина розділового запитання має стверджувальну форму, то в другій частині вживається заперечна форма, а після заперечної першої частини друга частина має стверджувальну форму.

Перша частина розділового запитання має стверджувальну форму, якщо той, хто запитує, сподівається на стверджувальну відповідь, і заперечну, якщо передбачається заперечна відповідь:

You've brought your luggage with you, **haven't you**?   Ви привезли з собою свій багаж, чи не так?

You haven't seen him yet, **have you**?   Ви ще не бачили його, чи не так?

But she loves you, **doesn't she**?   Але вона любить вас, правда?

I didn't say that, **did I**?   Я не казав цього, чи не так?

You want some money, **don't you**?   Вам потрібні гроші, правда?

Модальні дієслова (*Modal Verbs*)

До основних модальних дієслів (*modal verbs*) належать **can**, **must**, **may**. Після цих дієслів вживаються смислові дієслова без частки **to**.

Модальні дієслова мають деякі особливості:

1. Не змінюються за особами і числами (тобто не мають закінчення **-(e)s** у третій особі однини):

He can dance.

2. Не мають неособових форм: інфінітива, герундія і дієприкметників.

3. Питальну та заперечну форми утворюють самостійно, без допоміжного дієслова:

May I come in?

He cannot.

4. **Can** і **may** мають форми теперішнього і минулого часу (**could**, **might**), а дієслово **must** вживається лише в теперішньому часі.

Повні і короткі заперечні форми:

can — cannot, can not — can't

shall — shall not — shan't

could — could not — couldn't

should — should not — shouldn't

may — may not — mayn't

will — will not — won't

might — might not — mightn't

would — would not — wouldn't

must — must not — mustn't

need — need not — needn't

Can (could)

Дієслово **can** у сполученні з інфінітивом вживається для передачі можливості чи вміння виконати дію, перекладається українською мовою **могти, уміти, бути спроможним** і, як і в українській мові, може стосуватися теперішнього і майбутнього часу:

She can speak English.

Вона уміє (може) розмовляти англійською мовою.

I can do this work tomorrow.

Я зможу виконати цю роботу завтра.

У значенні **can (could)** може вживатися також і словосполучення **to be able to** в минулому, теперішньому і майбутньому часі.

They were (are, will be) able to finish their work in time.

Вони змогли (можуть, зможуть) закінчити свою роботу вчасно.

May (might)

Дієслово **may** у сполученні з інфінітивом вживається для передачі дозволу і прохання, можливості, припущення, перекладається українською мовою **могти, мати змогу, можливо, мабуть**:

You may take my umbrella.

Можете скористуватися моєю парасолькою.

May I come in?

Чи можна увійти?

He may arrive any moment.

Він може прийти будь-якої миті.

Для передачі дозволу в значенні **may (might)** може вживатися словосполучення **to be allowed** у минулому, теперішньому і майбутньому часі.

We were (are, shall be) allowed to take part in the competitions.

Нам дозволили: (дозволяють, дозволять) брати участь у змаганнях.

Дієслово **may** може виражати **побажання, надію**:

May all your dreams come true.

Нехай здійсняться всі ваші мрії.

Must

Дієслово **must** має лише єдину форму і виражає необхідність, обов'язок і перекладається українською мовою **треба, необхідно, мушу, маю, повинен, зобов'язаний**:

You must bring this dictionary.

Ви повинні принести цей словник.

У значенні **must** може вживатися словосполучення **to have to** в минулому, теперішньому і майбутньому часі.

She had (has, will have) to read this article.

Вона мала (має) прочитати цю статтю.

Дієслова shall (should), will (would)

1. **Shall i will** — допоміжні дієслова для утворення форм майбутнього часу (*the future tenses*): **shall** — для першої особи однини і множини, **will** — для другої і третьої особи однини і множини:

I (we) shall (will)

you (they, he, she, it) will.

Should i would вживаються для утворення "майбутнього часу в минулому" (*the future-in-the-past tense*):

He said that he would come.

Він сказав, що прийде.

2. **Shall** вживається як модальне дієслово для передачі твердого **наміру** (у першій особі) і **готовності, обов'язку** щось зробити (у другій і третій особах):

We shall overcome it.

Ми здолаємо це.

He shall do as I say.

Він зробить, як я сказав.

3. У питальних реченнях **shall** вживається для передачі **пропозиції** або **прохання** щось зробити:

Shall I begin?

Мені починати?

4. **Will** може вживатися як модальне дієслово.

5. **Should** може також вживатися як модальне дієслово для передачі **обов'язку, поради, наказу**:

You should read this text.

6. **Would** вживається для передачі **ввічливого прохання** або **відмови**:

Would you pass me the book, please?

Повні і короткі форми у розповідному реченні:

I shall — **I'll**

I should — **I'd**

we shall — **we'll**

we should — **we'd**

you will — **you'll**

you would — **you'd**

they will — **they'll**

they would — **he'd**

he will — **he'll**

he would — **he'd**

she will — **she'll**

she would — **she'd**

it will — **it'll**

it would — **it'd**

Повні і короткі заперечні форми:

shall not — shan't

should not — shouldn't

will not — won't

would not — wouldn't

ПРИЙМЕННИК (THE PREPOSITION)

Прийменник — це службове слово, яке виражає різні відношення між словами в реченні чи словосполученні.

В українській мові відношення між словами виражаються за допомогою відмінкових закінчень або відмінкових закінчень у сполученні з прийменниками.

На відміну від української мови, прийменник в англійській мові може стояти не лише перед словом, до якого відноситься, а й у кінці речення або інфінітивного звороту:

а) прийменник звичайно ставиться в кінці прямих і непрямих запитань, якщо він відноситься до займенників **who (whom), what, which** або до прислівника **where**:

*What are they talking **about**?*

Про що вони розмовляють?

*You don't know what you are talking **about**.* Ви не знаєте, про що ви говорите.

Якщо прийменник відноситься до займенників **whom, what, which**, він може стояти і перед ними: ***About** what are you talking? You don't know **about** what you are talking.*, але варіант з прийменником у кінці більш уживаний, особливо в усному мовленні.

Перед **who** прийменники не вживаються, отже, якщо замість **whom** вжито **who**, прийменник ставиться тільки в кінці речення:

*I want to see who it belongs **to**.*

Я хочу побачити, кому воно належить.

б) прийменник здебільшого ставиться в кінці означальних підрядних речень, якщо він відноситься до сполучних займенників **whom** і **which**:

*The poem which you are talking **about** was written in the war years.*

Вірш, про який ви говорите, був написаний у роки війни.

Вживання прийменника перед сполучними займенниками тут також можливе: *The poem **about** which you are talking...*

Але якщо не вжито сполучний займенник, прийменник може стояти лише **в кінці** підрядного означального речення:

*He is not the man I am looking **for**.*

Він не той, кого я шукаю.

в) прийменник ставиться в кінці речення з дієсловом-присудком в пасивному стані, якщо підмет відповідає прийменниковому додатку відповідної активної конструкції:

This fellow is very much talked about.

Про цього хлопця дуже багато говорять.

г) прийменник ставиться в кінці інфінітивного звороту, вжитого у функції означення:

I'll give you the money to go back with.

Я дам вам грошей на дорогу назад.

І в українській, і в англійській мові прийменники, як правило, багатозначні, внаслідок чого одному й тому ж прийменнику англійської мови відповідає кілька українських прийменників, а один і той же український прийменник у різних контекстах перекладається різними англійськими прийменниками.

Так, англійський прийменник **on** може відповідати українським прийменникам **на, у(в), з, про, від** та ін.:

The plate is on the table.

Тарілка на столі.

He was here on Monday.

Він був тут у понеділок.

A lecture on physics.

Лекція з фізики.

A lecture on Shakespeare.

Лекція **про** Шекспіра.

It depends on you.

Це залежить від тебе.

З другого боку, український прийменник **на** може перекладатися англійськими прийменниками **on, in, at, into, for** та ін.:

Карта на стіні.

The map is **on** the wall.

Я зустрів його на вулиці.

I met him **in** the street.

Ми дивилися на нього.

We were looking **at** him.

Перекладіть на англійську мову.

Translate **into** English.

Я чекаю на неї.

I am waiting **for** her.

Часто дієслово в англійській мові потребує додатка з прийменником, а відповідне йому українське дієслово вживається з безприйменниковим додатком і, навпаки, прямому додатку англійської мови в українській мові відповідає додаток з прийменником:

We were listening to music.

Ми слухали музику.

He answered the question.

Він відповів **на** запитання.

ПРИЙМЕННИКИ МІСЦЯ

(Prepositions of place)

on	на	on the box	на ящику
in	в	in the box	в ящику
at	біля, при, у, в, на	at the box	біля ящика
under (below, beneath)	під	under the box	під ящиком
over	над	over the box	над ящиком
near	біля	near the box	біля ящика
in front of	спереду, перед	in front of box	перед ящиком
behind	за, позаду	behind the box	за ящиком
across	через, поперек	across the street	через вулицю
through	через	through the window	через вікно
between	між	between two windows	між двома вікнами
among	серед, між	among the students	серед студентів

ПРИЙМЕННИКИ НАПРЯМКУ

(Prepositions of Direction)

to	до, у, в, на	to the house,	
towards	в напрямку, до	towards the house	додому
from	від, з, із	from the house	з дому
into	в, в середину, у	into the house	в хату
out of	із, з середини	out of the house,	
off	з, від	off the house	з хати

ПРИЙМЕННИКИ ЧАСУ

(Prepositions of Time)

on	в	in March	в березні
in	в, через	in a month	через місяць
at	о	at 7 o'clock	о сьомій годині
by	до	by 3 o'clock	до 3-ї години
from... till	з... до	from 3 till 5 o'clock	з 3-х до 5-ти годин
since	з, після	since 5 o'clock	з 5-ти годин
for	протягом, на	for an hour	протягом години
during	протягом, під час	during the lecture	під час лекції
before	до, перед	before the lecture	перед лекцією
after	після	after the lecture	після лекції
till (until)	до	till June	до червня
between	між	between 11 and 12 o'clock	між 11-ою і 12-ою годинами
on Sunday	в неділю		

Контрольна робота № 3

Для правильного виконання роботи № 3 необхідно засвоїти такі розділи курсу англійської мови:

1. Граматичні функції та значення слів *it, that, one*.
2. Пасивний стан (*The Passive Voice*) видо-часових форм *Indefinite, Continuous, Perfect*.
3. Функції дієслів *to be, to have, to do*.
4. Функції дієприкметників *Participle I, Participle II, Perfect Participle*.
5. Особливості перекладу дієприкметникових зворотів (*The Nominative Absolute Participle Construction*).

Зразок виконання 1 (до впр. I)

We were asked to come as early as possible.   were asked – *Past Indefinite Passive*
від інфінітива *to ask*.

Зразок виконання 2 (до впр. II)

1. One must know grammar rules   Треба знати граматичні правила.
2. This book is more interesting than that one.   Ця книга цікавіша за ту (книгу).
3. It is hard to learn a foreign language in a short time.   Важко вивчити іноземну мову за короткий час.

Зразок виконання 3 (до впр. IV)

The student translating this article used a dictionary.   Студент, який перекладає цю статтю, користувався словником.
translating – Participle I.

Варіант 1

I. Перепишіть нижченаведені речення та визначте в кожному з них видо-часову форму і стан дієслова-присудка (див. зразок 1). Перекладіть речення українською мовою.

1. A great amount of water vapour is contained in snow.
2. His lecture was illustrated with diagrams and models.
3. The solar devices which have been built in many countries convert the sun's energy into other forms of energy that man consumes with profit.
4. The question was being discussed when I entered the room.
5. According to the law of energy conservation, this energy may be transformed from one form to another, but may not be destroyed or created.

II. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення слів *it, that, one* (див. зразок 2).

1. One should be careful when crossing the street.
2. This wireless set is better than that one.
3. The studies of the Venus' atmosphere have shown that it does not contain water vapour and oxygen, but it has a high carbonic content.
4. It is known that this medical problem has already been solved.
5. Water is one of the few substances that man knows and uses in all of its three forms.

III. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів *to be, to have, to do*.

1. I have to translate this text, but I have no dictionary.
2. He was the only child in his family.
3. The examination paper had to contain not less than ten grammar exercises.
4. When a structure or a machine is to be built, suitable materials are to be chosen for the parts.
5. This article does not give any information about the subject you are interested in.

IV. Перепишіть подані нижче речення. Підкресліть *Participle I, Participle II, Perfect Participle* та визначте їх форму. Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на різні функції дієприкметників (див. зразок 3).

1. She is looking at the woman sitting at the window.
2. This firm is interested in purchase of automobiles produced by our plant.
3. When placed in a strong magnetic field iron becomes magnetized.
4. The temperature used depended upon the substances entering the reaction.
5. Vast sums being spent on education in our country, our state is able to provide qualified specialists for all branches of industry.

V. Перепишіть і письмово перекладіть текст.

WHAT CAN COMPUTERS DO?

From the first electronic digital computers of the forties to today's versatile¹ computers and most up-to-date microcomputers, very little has changed as far as basic computer operations is concerned.

In the last thirty years, vast improvements in the size, speed and capabilities of computers have taken place. But today digital computers still use the same logical operations as their predecessors.

There are many basic concepts that can be applied to all types of computers, including microcomputers. For the most part, human beings can do whatever computers can do, but computers can do it with much greater speed and accuracy, though computers perform all their calculations and operations one step at a time.

A computer is faster and more accurate than people, but unlike most people it must be given a complete set of instructions² that tell exactly what to do at each step of its operation.

This set of instructions, called a programme is prepared by one or more persons for each job a computer is to do. These programmes are placed in the computer's memory unit³ in binary-coded form⁴, with each instructions having unique code.

Computers are often used in applications where the results of their calculations are required immediately to be used in controlling a process. These are called real-time applications; they are often found in industrial process control in industries such as paper mills, oil refineries, chemical plants, and many others. The measuring systems send their signals to the computer which processes them and responds with appropriate control signals to be sent back to the process⁵.

Computers in present use range considerably: from tiny things to big ones. The microcomputer is the smallest and the newest member of the computer family. It usually consists of several integrated circuit chips⁶, including a microprocessor chip, memory chips, and input/output interface chip⁷ which are a result of tremendous advances in large-scale integration⁸.

Vocabulary Notes

¹ versatile – *універсальний*

² set of instructions – *набір інструкцій*

³ memory unit – *блок пам'яті*

⁴ binary-coded form – *форма двійкового кодування*

⁵ control signals to be sent back to the process – *контрольні сигнали, які потрібно повернути на обробку*

⁶ integrated circuit chip – *чип інтегральної схеми*

⁷ input/output interface chip – *чип інтерфейсу введення/виведення*

⁸ large-scale integration – *велика інтегральна схема (ВІС)*

VI. Знайдіть і підкресліть в тексті речення з дієсловами *to be, to have, to do* та визначте їх функції.

Варіант 2

I. Перепишіть подані нижче речення та визначте в кожному з них видо-часову форму і стан дієслова-присудка (див. зразок 1). Перекладіть речення українською мовою.

1. Our laboratory will soon be provided with the most up-to-date equipment.
2. These books are sold everywhere.
3. The letter has just been signed by the director.
4. The event had been reported by the newspaper, before they arrived home.
5. Automatic mines are being designed, where robots will work in rich coal deposits at a depth of three to five kilometers where human beings are unable to operate.

II. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення слів *it, that, one* (див. зразок 2.)

1. As my watch was broken, I had to buy a new one.
2. This machine will be more effective than that of an old design.
3. In London one must get used to the left-side traffic.
4. It is intended to raise the capacity of this machine through various technical improvements.
5. As one must expect the first metals that were used by primitive man were those that are found free in nature in large quantities.

III. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів *to be, to have, to do*.

1. I haven't heard from him since he left the country.
2. He has to improve his English.
3. He didn't pay much attention to his health.
4. The gas molecules do have attraction for one another although the attraction is very small.
5. All the data available are fed into the computer in order to be processed.

IV. Перепишіть подані нижче речення. Підкресліть *Participle I, Participle II, Perfect Participle* та визначте їх форму. Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на різні функції дієприкметників (див. зразок 3).

1. Being very tired, we refused to go for a walk.
2. Having lived a few years in England, he knew English properly.
3. We have received the contract signed by the representative of the firm.
4. Being placed in a liquid, a body sinks until it has displaced its own weight of the liquid.
5. Natural radioactivity having been discovered, many scientists became interested in it.

V. Перепишіть і письмово перекладіть текст.

ELECTRONIC BRAIN

Computers represent a completely new branch of science, the first of them having appeared more than half a century ago. Although still now, these machines have already brought about¹ a real revolution in science, technology, statistics and automatic control.

The reason for this lies in the fact that a mathematical formula can be found for almost all scientific and technical problems. They can be solved without a computer but it would require millions of arithmetical operations. No wonder that many problems of exceptional importance remained unsolved for a long time, the volume of the calculations required being above human possibilities.

A high speed electronic computer can carry out several thousand arithmetical operations in one second. A calculation, which would have taken several years of intense human work in the past, is now done in a few minutes or hours.

The principal of this wonderful machine lies in counting electric impulses². Numbers are represented as a sequence of such impulses³, and a radio-technical scheme counts them carrying out addition, subtraction, multiplication and division, all higher mathematical calculations being reduced to these for operations.

If we introduce into the scheme first one number and then another, the result will yield⁴ the sum of these two numbers. Subtraction is reduced of the addition of negative numbers. Multiplication is done by repeated additions the necessary number of times, a division – by repeated subtraction.

Electronic machines work according to a program prepared in advance witch determines the sequence of operations. They have very efficient electronic "memory" which stores the initial data⁵, the intermediate⁶ numbers and final results as well as the working commands given to the machine.

Vocabulary Notes

¹ to bring about – *викликати*

² electric impulse – *електричний імпульс*

³ a sequence of (such) impulses – *послідовність таких імпульсів*

⁴ yield [jɪːld] – *давати, випускати*

⁵ initial data – *вихідні дані*

⁶ intermediate – *проміжний результат*

VI. Знайдіть і підкресліть в тексті речення з дієприкметниками.

Варіант 3

I. Перепишіть подані нижче речення та визначте в кожному з них видо-часову форму і стан дієслова-присудка (див. зразок 1). Перекладіть речення українською мовою.

1. The machine can be delivered by the manufactures at the end of the month.
2. They are offered goods at a low price.
3. The new fully automated plant was much spoken about.
4. The rapidly growing application of automatic control in industry is often referred to.
5. A new liquid zinc anti-corrosive composition for use on iron and steel surfaces has been developed.

II. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення слів *it, that, one* (див. зразок 2).

1. This book is mine, and that one is yours.
2. My room is very light, that of my brother is not so light but it is large.
3. One can see an increased use of computers at present.
4. That water boils when sufficiently heated is well known to everybody.
5. It is impossible to live without water. It is water that is the most common thing in our life.

III. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів *to be, to have, to do*.

1. On June that firm was carrying on negotiations for the purchase of wheat.
2. I have no hope of seeing him soon.
3. He has to improve his English for his future work.
4. Solids do not flow as do liquids, and they do not expand and occupy place as do gases.
5. One of the great problems of mechanical engineer is to eliminate friction in the machine.

IV. Перепишіть подані нижче речення. Підкресліть *Participle I, Participle II* або *Perfect Participle* та визначити їх форму. Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на різні функції дієприкметників (див. зразок 3).

1. All objects surrounding us in nature are composed of different substances.
2. The price mentioned was five per cent lower than that which had been paid under the previous contract.
3. Temperature remaining the same, the volume of a gas varies with the pressure.
4. Having passed through parallel wires, the electron streams join each other.
5. Using a beam of electrons in place of the usual beam of light scientists built a microscope with great magnifying power.

V. Перепишіть і письмово перекладіть текст.

MATHEMATICS – THE LANGUAGE OF SCIENCE

Human language is capable of precise statements¹ because it is a system of symbols. But common language is a product of social development², customs and traditions, and even by the most of careful choice of words the meaning concealed in them may influence our reasoning.

Algebra, the language of mathematics, consists mostly of signs and symbols and carefully and purposefully designed. It is precise, concise and universal, i.e. one and the same throughout civilized world³, through the people in each country translate it into their own spoken language⁴.

Algebra in the broad sense of the term deals with operations upon symbolic forms. In this capacity⁵ it not only permeates all mathematics, but pervades practically all sciences including formal logic, philosophy, and even linguistics, poetry and music. In our scientific age there is a general belief that all science as it grows to perfection becomes mathematical in its ideas.

It is generally true that algebra in its development has passed successfully through three stages: verbal, abbreviated and symbolic. Verbal algebra is characterized by the complete absence symbols, except, of course, that the words themselves are used in their symbolic sense. To this day verbal algebra is used in such a statement as "the sum is independent of the order of the terms", which in symbols designated by $a+b=b+a$.

Abbreviated algebra, of which the Egyptian is a typical example, is a further development of verbal one. Certain words of frequent use are gradually abbreviated. The history of the symbols "+" and "-" may illustrate the point. In medieval Europe the letter was denoted by the full word "minus", then by the first letter "m" duly superscribed. Eventually the letter itself was dropped, leaving the superscript only. The sign "plus" has passed through a similar metamorphosis. The abbreviation has become a symbol.

Vocabulary Notes

¹ ...is capable of (precise) statements – *здатний (точно) передавати висловлювання*

² a product of social development – *продукт суспільного розвитку*

³ throughout the (civilized) world – *у всьому (цивілізованому) світі*

⁴ spoken language – *розмовна мова*

⁵ in this capacity – *в цій якості*

VI. Знайдіть і підкресліть в тексті речення, в яких дієслова-присудки використовуються в пасивному стані.

Варіант 4

I. Перепишіть подані нижче речення та визначте в кожному з них видо-часову форму і стан дієслова-присудка (див. зразок 1). Перекладіть речення українською мовою.

1. The future of astronautics will be a logical continuation of what has already been achieved.
2. We are informed that many scientists are working at the problem of radioactivity.
3. The particles called molecules cannot be divided without changing the nature of substance.
4. Experience indicates that direct energy converters should be given special attention.
5. This new block of flats was being built at the time of our holidays.

II. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення слів *it, that, one* (див. зразок 2).

1. I liked this story very much, but I disliked that one you told us yesterday.
2. One sees other people's faults sooner than one's own.
3. This device is very necessary for our laboratory but it is too expensive.
4. The density of the liquid air is only a little less than that of water.
5. It is in industrial technology and scientific development that electronic tools made a great contribution.

III. Перепишіть подані нижче речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів *to be, to have, to do*.

1. This article does not give any information about the subject you are interested in.
2. The moving parts of the machine are made of steel.
3. He had a thirst for knowledge, and soon understood that he could not become a qualified worker without specialized study.
4. She came from a poor family and had to choose the cheapest place when she went shopping.
5. Don't have anything to do with him.

IV. Перепишіть подані нижче речення. Підкресліть Participle I, Participle II або Perfect Participle та визначте їх форму. Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на різні функції дієприкметників (див. зразок 3).

1. Having lost the key, he couldn't enter the room.
2. The goods passed through customs examinations were placed in a warehouse.
3. Entering the room he saw several friends waiting for him.
4. Atmospheric air being put under increased pressure, its volume is reduced according to Boyle's Law.
5. The substance formed possessed important properties.

V. Перепишіть і письмово перекладіть текст.

TECHNICAL AND SOCIAL ASPECTS OF ECONOMIC MANAGEMENT

Management, or control, is the part of many processes and phenomena determining the outlook¹ of the present-day world.

Men have learned to control highly complex machine tools, cars, planes and spaceships. Probing into² the secrets of living matter, they begin to control the development of plants and animals.

One should distinguish two aspects in management: technical and social.

In the technical sense, management has to do with machines, instruments, mechanical system, etc. This calls for³ professional knowledge and special skills. Strictly speaking, this kind of management remains outside the sphere of economics. It is devoid of⁴ social elements. The rules of driving a car or operating a milling machine⁵, for instance, are mainly the same in our country, in the USA, in France and other countries.

Social life, economic life included, is the most complex area of management. It lends itself to regulation with great difficulty for the objects of management in this case are not things but men and their social relations.

Economics as a totality⁶ of relations between men in the realm⁷ of production, distribution, exchange and consumption of goods includes, of course, the movement of material values, i.e., of things. But behind the relations to things stand real relationships between people, the motives and aim of their activity.

To manage the economy means to foresee the future and to influence the actions of people, and to orientate them in definite direction, towards working for a set goal. This constitutes the socio – economic aspect of management.

Vocabulary Notes

¹ outlook – *кругозір, світогляд*

² to probe (into) – *проникати (в)*

³ to call for – *потребувати*

⁴ devoid of – *позбавлений*

⁵ milling machine – *фрезерний верстат*

⁶ totality – *вся сума повністю*

⁷ realm – *область*

VI. Знайдіть і підкресліть в тексті речення з дієсловами to have, to be та визначте їх функції.

Варіант 5

I. Перепишіть подані нижче речення та визначте в кожному з них видо-часову форму і стан дієслова-присудка (див. зразок 1). Перекладіть речення українською мовою.

1. We have just been demonstrated the results of this interesting experiment.
2. Don't enter the room! A student is being examined now.
3. They are paid twice a month.
4. The changing of one form of energy into another is called a transformation of energy.
5. Different kinds of automatic controllers were dealt with in some detail in this article.

II. Перепишіть нижченаведені речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення слів it, that, one (див. зразок 2).

1. One should take into consideration that this question is very difficult.
2. Now one can speak by telephone ever any distance.
3. It is necessary to give the equipment frequent inspections, keep it well-cleaned and repaired.
4. If one were to examine the stars on a clear moonless night, he would soon discover that not all the visible stars are at the same degree of brightness.
5. The physical form of an element has no connection with that of the compound.

III. Перепишіть нижченаведені речення і перекладіть їх українською мовою, звертаючи увагу на різні значення дієслів to be, to have, to do.

1. Learning the poems by heart is an excellent practice for the memory.
2. He had the letter typed.
3. According to the contract the goods are to arrive at the port at the end of the week.
4. Many scientists had to leave the country because they were given no help by the government.
5. I shall not do what you want unless you do what I asked you to.

IV. Перепишіть подані нижче речення. Підкресліть Participle I, Participle II, Perfect Participle та визначте їх форму. Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на різні функції дієприкметників (див. зразок 3).

1. One of the most noticeable features of air transport development is the big increase in the quantities of freight carried.
2. Knowing nothing of the danger we continued our way.
3. Being very tired, I decided to stay at home.
4. Having collected all the material he needed, he started to write the article.
5. Everything being ready, we began our experiment.
6. The question being too difficult, no one could answer it.

V. Перепишіть і письмово перекладіть текст.

TELEVISION

Television provides a means of viewing the images of objects that are out of sight¹, i.e. far removed from the observer.

The images of moving or stationary objects are converted into electric signals and these signals are transmitted by a television transmitter. The television receiver (TV-set) picks up these signals and performs the reverse conversion² of electrical signals into the image displayed on the screen of a cathode ray tube (CRT)³. Television signals can be transmitted by means of transmission lines as well as by radio.

The transmission of video signals is more complicated than the transmission of audio signals by means of radiowaves. There is a difference between the perception⁴ of audio signals and video signals by the human being. No matter how complex the audio signal is, the human ear interprets it as the sum total⁵ of all its components, i.e. as a signal sound. The human eye, on the other hand, can perceive⁶ many different objects at one and the same time. Modern television techniques have taken all the peculiarities of human sight into consideration.

The iconoscope camera tube⁷ was developed as far back as the early thirties. Later, other types of camera tubes came into use, such as the super-iconoscope which is commonly known as the image iconoscope⁸. The tube in the television receiver, that provides picture display, is called the picture tube of kinescope.

The image of an object is projected onto the camera tube. The electron beam of this tube scans the image point by point. The beam scanning is controlled by a scan unit⁹. At the tube output, pulses corresponding to the image are generated. These signals are usually termed the picture signals.

These pulses are amplified and used to drive the television transmitter¹⁰, where they modulate the transmitter carrier¹¹. Transmission is usually achieved by amplitude-modulation techniques.

Vocabulary notes

¹ out of sight – поза межами видимості

² reverse conversion – обернене перетворення

³ cathode ray tube (CRT) – електронно-променева трубка

⁴ perception – сприйняття, відчуття

⁵ sum total – сукупність

⁶ to perceive – відчувати, сприймати

⁷ (iconoscope) camera tube – передавальна телевізійна трубка

⁸ image iconoscope – іконоскоп з переносом зображення, суперіконоскоп

⁹ scan unit – прилад сканування

¹⁰ television transmitter – телевізійний передавач

¹¹ transmitter carrier – несуча (частота)

VI. Знайдіть і підкресліть в тексті речення, в яких дієслова-присудки вживаються в пасивному стані.

Граматичні функції та значення слів *it, that, one*

Займенник *it* замінює іменники — назви неістот, тварин і рослин, а також іменник *baby* немовля. На українську мову особовий займенник *it* перекладається словами *він, вона, воно* залежно від роду відповідного іменника в українській мові:

The house is large. It is new.

Будинок великий. **Він** новий.

Take this book. It is good.

Візьми цю книжку. **Вона** хороша.

Eat the apple. It is ripe.

Їж яблуко. **Воно** стигле.

Займенник *it* не завжди замінює іменник. Він вживається також:

а) як **підмет** у безособових реченнях:

It is raining.

Іде дощ.

б) у значенні **вказівного займенника**:

It must be a visitor.

Це, напевно, відвідувач.

У цьому значенні *it* може відноситись до всього попереднього висловлювання:

He rushed into the burning house.

Він кинувся в будинок, що палав.

It was very dangerous.

Це було дуже небезпечно.

в) як **слово, що вводить речення**, якщо підмет, виражений інфінітивом, герундієм чи підрядним реченням, стоїть після присудка:

It was difficult to speak to her about this.

Важко було говорити з нею про це.

It will be quite pleasant living here now with a companion.

Тепер тут буде зовсім приємно жити з товаришкою.

It is very nice that you have come.

Дуже приємно, що ви прийшли.

Займенник *this (those)* вживається стосовно предметів, які перебувають близько від того, хто говорить, а також тоді, коли йдеться про щось близьке в часі, що належить до теперішнього часу.

Займенник *that (those)* вживається стосовно предметів, більш віддалених від того, хто говорить, а також тоді, коли йдеться про щось більш віддалене в часі, що належить до минулого або майбутнього часу.

Займенники **this** і **that** вживаються як займенники-прикметники у функції означення і як займенники-іменники у функції підмета і додатка:

This watch is dear. (*означення*)

Цей годинник дорогий.

This is a dear watch. (*підмет*)

Це дорогий годинник.

If you need a pen, take **this**. (*додаток*)

Якщо тобі потрібна ручка, візьми цю.

В англійській мові, на відміну від української, вказівні займенники у функції підмета узгоджуються в числі з іменною частиною складного присудка, наприклад:

Це парта.

This is a desk.

Це парти.

These are desks.

To наш будинок.

That is our house.

To наші будинки.

Those are our houses.

Вказівний займенник **this** може стосуватися наступного висловлювання, вираженого прямою мовою (**This** is what he said: + *пряма мова*). Стосовно до попереднього висловлювання вживається **that** (*пряма мова* + **That** is what he said).

Займенник **that** (*those*) вживається замість раніше згаданого іменника, щоб уникнути його повторення:

This house is much better than **that** built last year.

Цей будинок значно кращий, ніж **будинок**, збудований минулого року.

These houses are better than **those** built last year.

Ці будинки кращі, ніж **будинки**, побудовані в минулому році.

У загальному відмінку **one** виконує функцію підмета в неозначено-особових реченнях, а також додатка в значенні *будь-кого, будь-кому* тощо:

One must do it.

Треба зробити це.

It offends **one** to be told **one** is not wanted.

Будь-кого образить, коли скажеш, що він непотрібний.

У присвійному відмінку **one's** виконує роль означення до неозначено-особового підмета **one**, а також вживається з інфінітивом як узагальнена форма присвійних займенників:

one must keep **one's** word

треба дотримувати даного слова

to do **one's** duty

виконувати свій обов'язок

Речення з неозначено-особовим підметом *one* перекладаються на українську мову по-різному, найчастіше узагальнено-особовими або безособовими реченнями:

If **one** wants a thing done, **one** had best do it oneself.   Якщо хочеш, щоб діло було зроблено, зроби його сам.

One does not like to be punished.   Нікому не подобається бути покараним.

Якщо в складі присудка у реченні з неозначено-особовим підметом *one* є модальне дієслово, таке речення здебільшого перекладається безособовим реченням із словами *треба, можна, слід* тощо:

One must be prepared.   Треба бути підготовленим.

Займенник *one* вживається замість раніше вжитих у реченні злічуваних іменників, щоб уникнути їх повторення. У цій функції *one* вживається в однині і множині (*ones*), але не має форми присвійного відмінка:

"What do you think I am a baby?" — "You act like one".   «Ти що, вважаєш мене за дитину?» — «Ти поводишся, як дитина».

Як слово-замінник *one* вживається після прикметників, займенників **this, that, another, the other, which**, після означеного артикля і слів **the first, the second...** тощо, **the last, the next**:

Your car was burnt, wasn't it? You haven't a new **one**?   Ваш автомобіль згорів, чи не так? У вас нема нового.

The next day was even worse than the **one** before.   Наступний день був навіть гірший, ніж попередній.

"Which house?" — "**That one** over there. The green **one**".   «Який будинок?» — «А он той. Зелений».

Примітка. Після займенників **this, that, another, the other, which** вживання займенника *one* не обов'язкове.

Так, поряд із **this pencil is better than that one** можна сказати **This pencil is better than that** (*Цей олівець кращий, ніж той*).

Після **these, those, the others** форма *ones* не вживається:

These pencils are better than those.   Ці олівці кращі, ніж ті.

These pencils are better than those.   Ці олівці кращі, ніж ті.

ПАСИВНИЙ СТАН ДІЄСЛОВА (THE PASSIVE VOICE)

Особа або предмет, що виконує дію, називається суб'єктом дії. Особа або предмет, на які спрямовано дію, називається об'єктом дії. Так, у реченні **The girls are planting flowers** (*Дівчата садять квіти*) **the girls** означає суб'єкт дії, а **flowers** — її об'єкт.

У реченні **The tractor pulls a truck** (*Трактор тягне причеп*) **the tractor** — суб'єкт дії, **a truck** — об'єкт.

Розглянемо українські речення:

Сонце сховалось за хмарку.

Сонце намальоване жовтою фарбою.

У першому з них *сонце* — суб'єкт дії, а в другому — об'єкт (не сонце малювало, а його намалювали), але в обох випадках *сонце* — підмет речення. Отже, підмет речення може бути як суб'єктом, так і об'єктом дії, вираженої присудком.

В англійській мові дієслова вживаються в активному стані (*the Active Voice*) і пасивному (*the Passive Voice*).

Якщо підметом речення є суб'єкт дії, то дієслово-присудок вживається в активному стані:

My brother **wrote** this letter yesterday. Мій брат **написав** цього листа вчора.

Якщо підметом речення є об'єкт дії, то дієслово-присудок вживається в пасивному стані:

This letter **was written** yesterday. Цей лист **був написаний** учора.

Усі часові форми пасивного стану в англійській мові утворюються з відповідних часів допоміжного дієслова **to be** та дієприкметника минулого часу основного дієслова.

а) *Present (Past, Future) Indefinite Passive* утворюється з допоміжного дієслова **to be** в *Present (Past, Future) Indefinite* та дієприкметника минулого часу (*Past Participle*) основного дієслова.

Present Indefinite Passive	I am examined. He (she, it) is examined. We (you, they) are examined.
Past Indefinite Passive	I (he, she, it) was examined. We (you, they) were examined.
Future Indefinite Passive	I (we) shall be examined. He (she, it, you, they) will be examined.

б) *Present (Past) Continuous Passive* утворюється з допоміжного дієслова **to be** в *Present (Past) Continuous* та дієприкметника минулого часу основного дієслова. *Future Continuous* в пасивному стані не вживається.

Present Continuous Passive	I am being examined. He (she, it) is being examined. We (you, they) are being examined.
Past Continuous Passive	I (he, she, it) was being examined. We (you, they) were being examined.

в) *Present (Past, Future) Perfect Passive* утворюється з допоміжного дієслова **to be** в *Present (Past, Future) Perfect* та дієприкметника минулого часу основного дієслова:

Present Perfect Passive	I (we, you, they) have been examined. He (she, it) has been examined.
Past Perfect Passive	I (he, she, it, we, you, they) had been examined.
Future Perfect Passive	I (we) shall have been examined. He (she, it, you, they) will have been examined.

г) *Future Indefinite-in-the-Past Passive* і *Future Perfect-in-the-Past Passive* утворюються так само, як і *Future Indefinite Passive* та *Future Perfect Passive*, але замість допоміжних дієслів **shall/will** вживаються відповідно **should/would**:

Future Indefinite-in-the-Past Passive	I (we) should be examined. He (she, it, you, they) would be examined.
Future Perfect-in-the-Past Passive	I (we) should have been examined. He (she, it, you, they) would have been examined.

Часові форми групи *Perfect Continuous* у пасивному стані не вживаються.

Отже, в пасивному стані вживаються чотири часові форми групи *Indefinite*, дві часові форми групи *Continuous* та чотири часові форми групи *Perfect*, які можна подати у вигляді таблиці (наводиться лише третя особа однини з займенником **it**, що може означати a letter, a book, a novel, a poem).

Часові форми пасивного стану вживаються за тими самими правилами, що й відповідні часи активного стану (див. вживання часів активного стану).

Так, часи групи *Indefinite* пасивного стану, як і активного, виражають одноразову, повторювану або постійну дію в теперішньому, минулому або майбутньому часі і вживаються для передачі майбутньої дії в підрядних реченнях часу та умови:

This museum **is visited** every day.

Цей музей відвідують щодня.

Iron **is attracted** by magnet.

Залізо притягується магнітом.

I'll go there if I **am invited**.

Я піду туди, якщо мене запросять.

The text **will be translated** into Ukrainian.

Текст буде перекладено українською мовою.

Часи групи *Continuous* пасивного стану, як і активного, виражають тривалу дію, що відбувається в якийсь момент або період часу в теперішньому чи минулому:

A multistoreyed house **is being built** near our school.

Біля нашої школи будується багатоповерховий будинок.

A new wide road **was being finished** that would go over the mountains and down to the bridge.

Закінчувалося будівництво нової широкої дороги, що мала проходити через гори до мосту.

Часи групи *Perfect* пасивного стану, як і активного, виражають дію, що передує іншій дії або якомусь моменту в теперішньому, минулому або майбутньому часі. Крім цього, перфектні часи, особливо *Present Perfect Passive*, вживаються для підкреслення результату дії, що відбулася:

The windows **have still not been repaired**.

Вікна ще не відремонтовані.

The **book has been translated** into Ukrainian.

Книжка була перекладена українською мовою.

Замість *Present Perfect Continuous* та *Past Perfect Continuous*, які не мають форм пасивного стану, відповідно вживаються *Present Perfect* і *Past Perfect Passive*.

The plan **has been discussed** for two hours.

План обговорюється уже дві години.

I knew that the plant **had been built** for two years.

Я знав, що завод будується вже два роки.

Пасивний стан вживається тоді, коли в центрі уваги співрозмовників є особа або предмет, на які спрямована дія (об'єкт дії). Суб'єкт дії при цьому здебільшого не вказується:

Our **institute** was founded 150 years ago.   Наш інститут був заснований 150 років тому.

У цьому реченні *institute* є об'єктом дії, вираженої присудком (*його заснували*); саме про нього, а не про діючу особу йде мова.

При потребі суб'єкт дії може бути виражений за допомогою додатка з прийменником **by** або **with**:

They were invited **by my friend**.   Їх запросив мій друг.

В англійській мові дієслова, які виражають дію, спрямовану на якусь особу або предмет, і можуть приймати прямий, непрямий і безприйменниковий додаток, називаються перехідними (*transitive*): **to read (a book), to take (a pen), to wait (for somebody), to listen (to music)**.

Дієслова, які не приймають додатка і виражають дію, що характеризує підмет, але не спрямована на якийсь об'єкт, називаються неперехідними (*intransitive*): **to live, to run**.

Переклад речень з дієсловом у пасивному стані

На українську мову дієслова в пасивному стані перекладаються:

а) дієсловом з часткою **-ся (-сь)**:

His voice **was heard** at the door.   Біля дверей **почувся** його голос.

б) сполученням дієслова **бути** з дієслівними формами на **-но, -то** в безособових реченнях:

That house **was built** last year.   Той будинок **було збудовано** торік.

в) сполученням дієслова **бути** з дієприкметником пасивного стану минулого часу:

Where did you get the copies which **were found** in your room?   Де ви дістали ті примірники, які **були знайдені** у вашій кімнаті?

г) дієсловом в активному стані в неозначено-особових реченнях:

She **had not been seen**.   Її **не бачили**.

This fellow **is very much spoken** about.   Про цього хлопця багато **говорять**.

д) якщо в реченні з дієсловом у пасивному стані вказано суб'єкт дії, його можна перекласти українською мовою особовим реченням з дієсловом в активному стані:

They **were invited** by my friend.   Їх **запросив** мій друг.

ОБ'ЄКТНИЙ ДІЄПРИКМЕТНИКОВИЙ КОМПЛЕКС (THE OBJECTIVE PARTICIPLE COMPLEX)

В англійській мові дієприкметник, як і інфінітив, утворює синтаксичні комплекси з іменниками та займенниками.

Дієприкметник входить до складу трьох комплексів: **об'єктного дієприкметникового комплексу** (*the Objective Participle Complex*), **суб'єктного дієприкметникового комплексу** (*the Subjective Participle Complex*) та **незалежного дієприкметникового комплексу** (*the Absolute Participle Complex*).

Об'єктний дієприкметниковий комплекс складається з **двох частин**. **Перша** частина комплексу — іменник у загальному відмінку або особовий займенник в об'єктному відмінку. **Друга** частина — дієприкметник, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа або предмет, позначений іменником або займенником.

Другою частиною цього комплексу може бути *Present Participle* і *Past Participle*:

I saw **him walking** in the garden.

Я бачив, як він гуляв у саду.

I saw **the window broken**.

Я побачив, що вікно розбите.

У реченні об'єктний дієприкметниковий комплекс виконує функцію складного додатка (*Complex Object*) після дієслів **to see, to hear, to feel, to watch, to notice, to find, to observe**:

I saw **her coming out** just now.

Я бачив, як вона тільки що виходила.

I watched **the snow falling**.

Я спостерігав, як падає сніг.

She found **the old man and his granddaughter sitting** at breakfast.

Вона застала старого чоловіка з онукою за сніданком.

I saw **the mild eye** of the old doctor **turned** upon me for a moment.

Я побачив лагідний погляд старого лікаря, на хвилину звернений до мене.

Об'єктний дієприкметниковий комплекс з *Present Participle* після дієслів, що означають сприймання за допомогою органів чуттів, дуже близький за значенням до об'єктного інфінітивного комплексу.

Різниця між *I saw them play football* і *I saw them playing football* полягає в тому, що в першому реченні (з інфінітивом) лише констатується факт, тоді як у другому (з дієприкметником) дія виражається як процес (*я бачив, як саме це відбувалося*).

Об'єктний дієприкметниковий комплекс вживається з дієсловами, що виражають бажання, а також процеси мислення. З цими дієсловами вживається лише *Past Participle*:

I want **him changed**.

Я хочу, щоб він змінився.

Margaret considered **herself deceived**.

Маргарет вважала себе обманутою.

Об'єктний дієприкметниковий комплекс з *Past Participle* вживається після дієслів *to have* і *to get* і виражає дію: а) що виконується не особою, позначеною підметом, а кимсь іншим для неї, б) якої зазнає особа, позначена підметом:

She had **her hair done**.

Їй зробили зачіску.

Have you had **a photo taken**?

Вас сфотографували?

I must have my **watch repaired**.

Мені треба полагодити годинник (віддати у ремонт).

СУБ'ЄКТНИЙ ДІЄПРИКМЕТНИКОВИЙ КОМПЛЕКС (THE SUBJECTIVE PARTICIPLE COMPLEX)

Суб'єктний дієприкметниковий комплекс складається з двох частин. Перша частина комплексу — іменник у загальному відмінку або особовий займенник у називному відмінку. Друга частина комплексу — дієприкметник (здебільшого *Present Participle*), що виражає дію, яку виконує особа або предмет, позначені першою частиною комплексу:

A plane was heard flying high in the sky.

Було чути, як високо в небі летів літак.

Суб'єктний дієприкметниковий комплекс вживається переважно з дієсловами, які виражають сприймання за допомогою органів чуттів (**to see, to hear, to feel, to watch, to notice, to observe** у пасивному стані) і виконують у реченні роль присудка, який ставиться між першою і другою частиною комплексу.

З дієсловами **to consider, to believe** *вважати*; **to find** *знаходити* іноді вживається суб'єктний дієприкметниковий комплекс з *Past Participle*:

The work was considered finished.

Роботу вважали закінченою.

У реченні суб'єктний дієприкметниковий комплекс виконує функцію складного підмета.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ДІЄПРИКМЕТНИКОВИЙ КОМПЛЕКС (THE ABSOLUTE PARTICIPLE COMPLEX)

В українській мові підрядне обставинне речення (наприклад, часу або причини) може бути замінене дієприслівниковим зворотом, якщо в головному і підрядному реченнях підмет один і той самий, хоч в одному з них він може бути виражений іменником, а в другому — відповідним особовим займенником.

Наприклад: **Коли Петро повернувся з Києва**, він розповів нам про виставку. **Повернувшись з Києва**, Петро розповів нам про виставку. (В обох реченнях підмет позначає одну і ту саму особу.)

Якщо в головному і підрядному реченнях підмети різні, то така заміна неможлива.

В англійській мові заміна обставинного підрядного речення зворотом з *participle* можлива і тоді, коли в головному і підрядному реченнях підмети різні.

Наприклад: **When Peter came home from Kiev**, we asked him to tell us about the exhibition. **Peter coming home from Kiev**, we asked him to tell us about the exhibition.

Peter coming home from Kiev не підрядне речення, а незалежний дієприкметниковий комплекс (*the Absolute Participle Complex*), що складається з іменника у загальному відмінку (або особового займенника у називному відмінку) і дієприкметника. У цьому комплексі **Peter** виконує роль підмета відносно дієприкметника і не є підметом усього речення.

У незалежному дієприкметниковому комплексі можуть вживатися всі форми *participle*.

У реченні незалежний дієприкметниковий комплекс виконує функції обставин (часу, причини, способу дії, умови):

The rain having stopped we went home. Коли дощ ущух, ми пішли додому.

The day being very fine, she went for a walk. Оскільки день був дуже гарний, вона пішла на прогулянку.

Weather permitting, we'll spend our day off in the forest. Якщо дозволить погода, ми проведемо вихідний день у лісі.

Незалежний дієприкметниковий комплекс перекладається на українську мову:

а) підрядним обставинним реченням:

The **letter being written**, I went to post it.

Коли лист був написаний, я пішла відправити його.

б) простим реченням, що входить до складносурядного:

They went quickly out of the house, **Jude accompanying her to the station**.

Вони швидко вийшли з дому, і Джуд провів її до вокзалу.

в) дієприслівниковим зворотом:

Her face smiling, she came into the room.

Усміхаючись, вона увійшла в кімнату.

Крім цього, незалежний дієприкметниковий комплекс може перекладатися на українську мову головним реченням в складнопідрядному, вставним реченням, іменником з прийменником:

She sat down at the table, **her hands beginning to tremble**.

Коли вона сідала за стіл, її руки починали тремтіти.

The evening was so dark, **(the moon not having yet risen)**, that he could see no one twenty yards off.

Вечір був такий темний (місяць ще не зійшов), що за двадцять ярдів він нікого не міг бачити.

He came into the room, **his face smiling**.

Він увійшов до кімнати з усміхненим обличчям.

Незалежний дієприкметниковий комплекс може вводитись прийменником **with**. Такий комплекс вживається у функції обставини способу дії або супровідних обставин і перекладається на українську мову здебільшого самостійним реченням або дієприслівниковим зворотом:

She was sitting on the ground, **with her head and one arm lying on a chair**.

Вона сиділа на землі, а голова її і одна рука лежали на стільці.

He was standing, **with his arms crossed and his head bent**.

Він стояв, схрестивши руки і опустивши голову.

ФУНКЦІЇ ДІЄПРИКМЕТНИКА В РЕЧЕННІ

Present Participle Active вживається в функції **означення**. При цьому одиничний дієприкметник ставиться перед означуваним іменником, а дієприкметник із залежними від нього словами (*participle phrase*) — після означуваного іменника:

The rising sun was hidden by the clouds.

Сонце, що сходило, закрили хмари.

The girl pointed to a group of women sitting in the corner of the room.

Дівчина показала на групу жінок, що сиділи в кутку кімнати.

Present Participle Active вживається також у функції **обставин** (часу, причини, способу дії):

Entering the room, she saw her sister there.

Увійшовши до кімнати, вона побачила там свою сестру.

Living in his neighbourhood, I saw him frequently.

Живучи по сусідству, я часто його бачив.

Mary stood for a time in silence, watching and listening.

Мері стояла деякий час мовчки, спостерігаючи і слухаючи.

У ролі **обставини** *Present Participle* може вживатися із сполучником:

When reading this book, he remembered his childhood.

Читаючи цю книжку, він згадував своє дитинство.

She looked at Lanny as though expecting an answer.

Вона дивилася на Ленні, ніби чекаючи відповіді.

He paused for a moment as if hesitating.

Він замовк на хвилину, ніби вагаючись.

Present Participle Passive здебільшого вживається у функції **обставин**, іноді у функції **означення**:

Being written in pencil, the letter was difficult to read.

Оскільки лист був написаний олівцем, його було важко читати.

The plant being built in our town will produce motorcycles.

Завод, що будується у нашому місті, буде випускати мотоцикли.

Perfect Participle Active і *Passive* вживається лише у функції **обставин**:

Having written the letter, the girl went to the post-office.

Написавши листа, дівчина пішла на пошту.

Having been made 20 years ago, the machine is out of date.

Виготовлена 20 років тому, машина зараз застаріла.

Past Participle у реченні найчастіше буває **означенням**.

У цій функції *Past Participle* ставиться звичайно **перед означуваним іменником**.

Past Participle із залежними від нього словами (*participle phrase*) в англійській мові завжди ставиться **після означуваного іменника**.

Проте *Past Participle* у сполученні з прислівником способу дії звичайно ставиться **перед означуваним іменником**:

He is a well-known writer.

Він відомий письменник.

The children danced round the beautifully decorated tree.

Діти танцювали навколо чудово прикрашеної ялинки.

Past Participle вживається також у ролі **обставин** (часу, причини, мети, способу дії і порівняння) із сполучниками **when** коли; **if** якщо, якби; **as if, as though** наче, ніби; **though** хоч:

Frightened by the dog, the child began to cry.

Злякавшись собаки, дитина почала плакати.

When praised, he was ill at ease.

Коли його хвалили, він почував себе ніяково.

Past Participle вживається в реченні у функції **предикатива**:

When I came into the room, the window was broken.

Коли я зайшов до кімнати, вікно було розбите.

Контрольна робота № 4

Щоб правильно виконати роботу № 4, необхідно засвоїти такі розділи курсу англійської мови за рекомендованим підручником:

1. Прості та складні форми інфінітиву. Переклад інфінітиву у різних функціях.
2. Об'єктний та суб'єктний інфінітивні звороти.
3. Умовні речення (*should, would*).

Зразок виконання 1 (до впр.1)

1. The device to be bought must be checked beforehand.	Пристрій, який потрібно купити, слід перевірити заздалегідь.
2. To measure volumes we must know the dimensions of a body.	Щоб виміряти об'єми, ми повинні знати розміри тіла.
3. He is glad to have been invited to take part in the conference.	Він радий, що його запросили взяти участь у конференції.

Зразок виконання 2 (до впр.2)

1. We want the new car to be produced by February.	Ми хочемо, щоб новий автомобіль був випущений до лютого.
2. The computer is known to perform complicated calculations.	Відомо, що комп'ютер виконує складні обчислення. Бета-частинки виявилися ідентичними електронам.
3. The beta particles proved to be identical with the electrons.	

Зразок виконання 3 (до впр.3)

1. If the installation is put into operation on time, the economic effect will be greater.	Якщо установку ввести в експлуатацію своєчасно, зросте економічний ефект.
2. If the system had been perfected, we should have applied it for new calculations.	Якщо б систему вдосконалили, ми б застосували її для нових розрахунків.
3. He would help you if he were here now.	Він би допоміг вам, якби він був тут зараз.
4. It would be impossible to build spaceships without new materials and alloys.	Було б неможливо побудувати космічні кораблі без нових матеріалів та сплавів.

Варіант 1

I. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення; звертайте увагу на функцію інфінітива.

1. Our idea was to design a new device for automatic control.
2. To increase the productivity of labour one must use the methods we have just described.
3. To design new buildings is the work of an architect.
4. He was happy to have worked with this famous scientist.
5. The problem to be solved is of great importance for our research.

II. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення. Пам'ятайте, що суб'єктний та об'єктний інфінітивні звороти відповідають підрядним реченням.

1. The sun and stars are proved to be able to produce great quantities of energy by means of certain nuclear reactions.
2. We know the wave theory of light to be first proposed by the English physicist Robert Hooke in 1665.
3. The properties of the new material are known to be determined next month.
4. The crew is reported to have carried out a great deal of scientific experiments.
5. Rutherford suggested the positive charge of electricity to be concentrated in the nucleus of the atom.

III. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче складні речення. Зверніть увагу на переклад умовних речень.

1. If the service life of the instrument had been prolonged, the economic effect would have been increased many times.
2. Automation will not be used by production if it does not bring profit.
3. It would be impossible to raise the output without installing the new equipment.
4. We should certainly inform you about the opening of the session if you gave us your address.

IV. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

CYBERNETICS APPLIED TO SPACE

Cybernetics is the study of control and communication mechanisms in machines and animals. It covers all automatic control devices, selectors, relays, computers and robots, and also the corresponding physiological mechanisms such as those of automatic balance and reflex action. The application of cybernetics to electronic computers is known to be leading to a better understanding of the working of the brain, and conversely a deeper knowledge of the "human mechanism" is expected to lead to the development of machines of almost human capability. It is known that Russian scientists have been making a close study of the implications of this work in astronautics and the results may be applied to the problems of spacecraft control and the remote analysis of the planets.

Cybernetics has brought about a revolution in the design of machines. By revealing the profound analogy between the work of the computer and the work of the control system of the living organism, cybernetics has brought a new approach to investigations in biology and medicine.

Cybernetics has been of great assistance in the pre-flight training of cosmonauts. Besides making it possible to design various automatic simulators, the science has given experts in space medicine methods for the exact analysis requirement which must be met by the spaceship, and it has also been possible to select the people best fitted to travel into space.

It is quite obvious that much greater accuracy is required in controlling the course of a rocket flight to other planets than that required for launching an artificial Earth satellite.

V. Знайдіть та підкресліть у тексті речення з суб'єктним інфінітивним зворотом.

Варіант 2

I. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення; звертайте увагу на функцію інфінітива.

1. To operate this computer one must have special knowledge.
2. To land a high speed aircraft is a delicate operation even when visibility is good.
3. There are many things to be taken into consideration when designing a spaceship.
4. A thermometer is a device to show the temperature of the air.
5. The new method to be introduced at our plant will increase labour productivity.

II. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення. Пам'ятайте, що суб'єктний та об'єктний інфінітивні звороти відповідають підрядним реченням.

1. Conduction is known to be a process by which heat is transmitted through a substance by molecular activity.
2. We expect the scientific and technological progress to increase the intensification of production.
3. Reconstruction of those plants was supposed to take 4 years.
4. We believe him to be carrying out an interesting experiment.
5. Stars appear to be made of the elements that have been found in our Sun.

III. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче складні речення. Зверніть увагу на переклад умовних речень.

1. If the computer's electronic memory had recorded all the operator's commands, the picture of deviation from the required parameters would have been produced.
2. If biological experiments are continued, the problem of developing the technology for growing plants in space conditions will be solved.
3. It would be impossible to protect metal from corrosion without films.
4. He would willingly accept the post of lecturer, if he were offered it.

IV. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

AUTOMATION AND LABOUR

It is a matter of common knowledge nowadays that the principal direction of the present-day scientific and technological progress consists in the revolution of mechanized forms of work through the automation of production.

Quite recently, only some decades ago, even the words "automation", "automatic control" seldom appeared on the pages of the press or scientific publications. In the early forties the position radically changes. Soon automatic control was recognized throughout the world to be a new, progressive, independent branch of science and engineering. Today one cannot imagine technical progress without automation.

Automation may be defined as "the accomplishment of a job by an integrated mechanism with a minimum assistance of any kind". In fact, automation is the integration of four independent compounds which have been linked together into a single process. These integral parts of automation are: transfer machining, automatic assembly, communication engineering and control engineering.

Our country has many thousands of comprehensively mechanized and automated enterprises and workshops. The mechanized and automated production lines replace or lighten the work of a tremendous number of workers. All the hydropower plants in the country have been completely automated. Annually hundreds of automated control systems go into operation at industrial, agricultural communication, trade and transport enterprises and organizations.

Modern means of automation make it possible to link up in a single complex the whole technological chain: machine designing, equipment, control of a technological process, control of the whole enterprise. This has been made possible due to the extensive development and mass production of new types of computer technology, from large computers to microprocessors.

Automated systems, called flexible manufacturing systems (FMS) are regarded by many experts as being the best way to meet the demands of industry. They consider the FMS to be the future of the automated factory, or at least the minimally manned factory.

The application of FMS requires advanced technical know-how.

V. Знайдіть та підкресліть у тексті речення з об'єктним та суб'єктивним інфінітивними зворотами.

Варіант 3

I. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення; звертайте увагу на функцію інфінітива.

1. To answer this question, we must study the problem in detail.
2. This metal is too brittle to be used in our case.
3. To move from one astronomic body to another means to overcome gravitational forces.
4. Molecules are too small to be seen with the most powerful microscope.
5. All the changes of temperature and changes of state to be discussed are shown by a graph in Fig. 2.

II. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення. Пам'ятайте, що суб'єктний та об'єктний інфінітивні звороти відповідають підрядним реченням.

1. The importance of chemistry for all sciences is known to be growing rapidly.
2. We expect this young scientist's work to lead to a new discovery in the field of optics.
3. Any metallurgist knows the properties of an alloy to depend upon the properties of the elements it consists of.
4. A beam of microwaves from a station of known position has been found to be able of detecting the waves reflected from the object to be located.
5. Billions of stars are assumed to exist in the universe.

III. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче складні речення. Зверніть увагу на переклад умовних речень.

1. If the gathered data had been presented on time, the results of the experiments would have been different.
2. It would be impossible to determine the properties of these materials without intensive studies in our research laboratory.
3. If scientists use the new methods, they will get better results.
4. If your friend had sufficient experience, we should take him on as a lab assistant.

IV. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

NEW HOPE FOR ENERGY

Recently some ceramic materials have been found to be superconductors. Superconducting ceramics are substances which can transmit electric currents with no loss of energy at temperatures much higher than conventional superconductors (that is, at the temperature of liquid nitrogen).

One use for the new superconductors would be to replace those that need the extreme cold of liquid helium — huge superconducting electromagnets used in nuclear magnetic resonance research, atomic particle acceleration and research reactors.

Other types of electromagnets made with superconductors could be used to lower the cost of electric generation and storage. Such uses may take 10 years of research, a quicker use will probably be in electronics.

Researchers now estimate that tiny but immensely powerful high-speed computers using superconductors may be three to five years away. Further off are 300 m.p.h. trains that float on magnetic cushions which now exist as prototypes but may take at least a decade to perfect. Power lines that can meet a city's electric needs with superconductor cables may be even further in the future.

Meanwhile, scientists around the world are trying to turn the new materials into useful products. Among the most notable is a micron-thin film to transmit useful amounts of electric current without losing superconductivity. The film could be used in the microscopic circuitry of advanced computers as high-speed pathway (маршрут, з'єднання) between computer chips.

Several nations are known to be very active in superconductor research. For example, the United States is spending millions of dollars on such research, much of it for military uses: projectile accelerators, lasers, ship and submarine propulsion.

V. Зайдіть та підкресліть у тексті речення з суб'єктивним інфінітивним зворотом.

Варіант 4

I. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення; звертайте увагу на функцію інфінітива.

1. The experiment to be carried out is of great importance for our research.
2. To make interplanetary flights in the future it is necessary to know factors affecting the human organism.
3. Lavoisier was the first to discover the importance of quantitative analysis of chemical elements.
4. Tshernov was proud to have found the best temperatures for the hot working of steel.
5. For the experiments we need several electrical devices to be connected in series.

II. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення. Пам'ятайте, що суб'єктний та об'єктний інфінітивні звороти відповідають підрядним реченням.

1. Nowadays the principle of operation of a radio set appears to be quite simple.
2. Radio engineering is known to be of great importance for many branches of modern science.
3. We expect any processing engineer to be familiar with the basic fabricating processes.
4. Achievements in radio engineering are believed to have laid the foundation for further progress in the field of long-distance communication.
5. The rocket may be said to work on the reaction principle.

III. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче складні речення. Зверніть увагу на переклад умовних речень.

1. If the metal had been heated slowly, the first changes in its appearance would have occurred at a temperature of 1000°K.
2. If mechanization is introduced, the plant will produce more goods of high quality.
3. It would be impossible to ensure the full energy supply without atomic power plants.
4. If I were free, I should help you with pleasure.

IV. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

LUNAR EXPLORATION

Our solar family consists of the sun, nine known planets and their satellites, asteroids, comets and meteors. The most important body in this great family is the sun. There are few kinds of energy on the earth that are not the gift of the sun.

The sun's mass is 750 times that of all the planets put together. Like all the other bodies in the universe, it is composed of the same sort of materials we find on the earth. Of all the elements or building blocks of nature which we have discovered, some 68 have been found on the sun, and none have been found in the sun which are not now known on earth.

Our sun has a surface temperature of about 6,000°C. A star as hot as the sun must radiate an enormous amount of heat. Every square metre of the sun's surface radiates energy equal to 84,000 horse power. Yet the total amount the earth receives is only a very small fraction of it. Here is a possible source of energy for the future.

The age of the earth is about two billions of years. The sun must have been in existence long before the earth was formed.

The Earth's nearest celestial neighbour the Moon – is only 384,400 km away from us. That is why it appears sufficiently large and bright.

Lunar exploration began in 1959 when the Soviet Union sent its Luna-3 spacecraft around the Moon. It radioed back the first photographs of the Moon's far side. In July 1969 two American astronauts landed on the Moon and carried out a variety of experiments on the surface of the Moon.

The kilometres of film exposed by the astronauts, the specimens of rock brought back to the Earth and other data studied by hundreds of scientists from countries all over the Earth have led to new views on several basic problems.

Before the landings the Moon was thought to be a simple body with the same composition throughout. But we now know it to be a body with a metallic core at its centre, a silica-rich mantle and a crust. Lunar soils proved to contain a type of structure that is not common on Earth.

The types of rocks that were encountered on the Moon are familiar to our geologists. However, almost all of these rocks have lower proportions of elements with lower melting points than does the Earth.

Detailed examinations of the lunar rocks indicate to relatively high melting points such as calcium, aluminium and titanium. So the Moon and the Earth seem to be more similar than had been thought for the last few years.

None of the lunar rocks contain any trace of water bound inside their minerals. This ends all hopes that water and life existed on the Moon at any time in the past.

V. Знайдіть та підкресліть у тексті речення з суб'єктивним та об'єктивним інфінітивними зворотами.

Варіант 5

I. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення; звертайте увагу на функцію інфінітива.

1. The only way to produce a pure metal is to eliminate from it all chemical elements but one.
2. Mendeleev left blank spaces in his Table for the elements to be discovered in future.
3. To increase the range of his receiver Popov provided it with an antenna, which was made of a length of wire.
4. To develop high-temperature alloys was of great importance.
5. Scientific discoveries to be practically applied in industry and agriculture are paid special attention to.

II. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче речення. Пам'ятайте, що суб'єктний та об'єктний інфінітивні звороти відповідають підрядним реченням.

1. Casting is believed to have been used for centuries for producing a wide variety of articles.
2. Electronic equipment is known to have already been applied at the beginning of the century.
3. Electronics is sure to find an ever growing application.
4. The early discoveries in nuclear science showed the atomic nucleus to be a vast source of energy.
5. The ancients thought electricity to be invisible fluid.

III. Перепишіть та письмово перекладіть українською мовою подані нижче складні речення. Зверніть увагу на переклад умовних речень.

1. If automation had not been applied, labour productivity of our shop would not have grown.
2. It would be impossible to solve many problems without using computers.
3. If this device is installed, the production process will be simplified.
4. If our Sun were far enough from us it would look like a star.

IV. Перепишіть та письмово перекладіть текст.

ROBOT TECHNOLOGY

Robots are machines of special type. They are considered to replace man wherever he is to do hard, monotonous or hazardous work. Robots are sophisticated machines. Many of them are fitted with artificial intellect systems, special programming devices and electronic controllers. Their development required the work of specialists in several technical fields, together with specialists in biophysics and physiology.

The idea of robot technology was born in the forties, when the foundations of atomic power engineering – the basis of technological progress – were laid. The materials scientists must deal with are radioactive. Besides, the equipment used in obtaining and studying them is dangerous for man. At the same time work with radioactive substances, assembly and disassembly of atomic reactors, the servicing of machines and devices in radioactive zones require human effort. Remote-controlled equipment helps to solve this problem.

Research into radioactive materials is becoming ever more complicated, new problems arising in atomic power engineering and space technology. This calls for newer manipulators and devices to be handled by an operator.

An analysis of these ideas and their solutions show two entirely different approaches. The first one is to bring operator as close to the object as possible the other requires remote control. Both approaches have already found practical application not only in atomic power engineering but in underwater exploration as well.

Intended for detailed studies of the ocean bed at depths as low as 4,000 metres, robot was remote-controlled from the shore and could perform previously programmed operations. It could be given "hands" adjusted delicately enough to thread a needle under water.

Space research in our country opens up vast perspectives for robots. Artificial satellites are already circulating the globe. The orbital stations are added to them nowadays. This equipment involves maintenance repair, part replacement and other jobs, which cannot be planned beforehand. Spacecraft fitted with robots are already in use.

The great advantage of the space robots is that they need no life support. They could be left in orbit forever, or sent off in a moon vehicle to explore some remote area without anyone worrying about whether it would come back or not. They are also very useful for repairing the outside of spacecraft or for assembling a space station in orbit.

V. Знайдіть та підкресліть у тексті речення з суб'єктним інфінітивним зворотом.

ІНФІНІТИВ (THE INFINITIVE)

Інфінітив — це неособова форма дієслова, яка тільки називає дію і відповідає на запитання *що робити?, що зробити?*: *to write* – *писати*, *to answer* – *відповідати*.

В англійській мові інфінітив має одну просту і п'ять складних форм.

Форми інфінітива	Active	Passive
Indefinite	to write to come	to be written
Continuous	to be writing to be coming	—
Perfect	to have written to have come	to have be written
Perfect Continuous	to have been writing to have been coming	—

Ознакою інфінітива в англійській мові є частка **to**, в багатьох випадках інфінітивів вживається без частки **to**.

Частка **not** перед інфінітивом вказує на заперечну форму.

Функції інфінітива в реченні

Інфінітив чи інфінітивна група може вживатися в реченні в ролі **підмета**:

To know him is to trust him.

Знати його — значить довіряти йому.

Інфінітив вживається в ролі **предикатива** (іменної частини складеного присудка):

The point is to **achieve** the aim.

Головне — досягти мети.

The only thing to be done was **to sit** and **to wait** until someone came by.

Єдине, що залишалося робити, це сидіти і чекати, поки хтось пропливатиме повз нас.

Інфінітив вживається в ролі **частини дієслівного складного присудка**:

We must **stay** at home.

Ми повинні залишатися вдома.

She began **to talk**.

Вона почала говорити.

Інфінітив вживається в ролі **додатка** до дієслів та прикметників:

He asked me **to wait**.

Він попросив мене почекати.

Інфінітив вживається в ролі **означення**:

I have no right **to ask**.

Я не маю права запитувати.

Suddenly she felt the need **to speak**.

Раптом вона відчула потребу говорити.

Інфінітив у функції означення часто має модальне значення, виражаючи можливість або повинність; у таких випадках інфінітив перекладається на українську мову підрядним означальним реченням:

We made a list of the things **to be taken**.

Ми склали список речей, які треба було взяти з собою.

The car **to be used** did not belong to the dean.

Автомашина, якою мали їхати, не належала декану.

Інфінітив вживається у функції **обставини мети**:

I have come here **to meet** her.

Я прийшов сюди, щоб зустрітися з нею.

To earn a living, he became a salesman.

Щоб заробити на прожиття, він став продавцем.

ОБ'ЄКТНИЙ ІНФІНІТИВНИЙ КОМПЛЕКС (THE OBJECTIVE INFINITIVE COMPLEX)

Об'єктний інфінітивний комплекс складається з двох частин. Перша частина комплексу — іменник у загальному відмінку або особовий займенник в об'єктному відмінку. Друга частина комплексу — інфінітив, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа або предмет, позначений іменником чи займенником, що стоїть перед інфінітивом.

На українську мову об'єктний інфінітивний комплекс перекладається здебільшого підрядним додатковим реченням. Перша частина комплексу — іменник чи займенник — відповідає підмету підрядного речення, а друга частина — інфінітив — присудку.

Об'єктний інфінітивний комплекс вживається не після будь-якого дієслова, а лише після певних груп дієслів.

1. Об'єктний інфінітивний комплекс вживається після дієслів, що виражають бажання, намір, почуття: **to want** *хотіти*; **to wish, to desire** *бажати*; **to like** *любити, подобатися*; **to dislike** *не любити, не подобатися*; **to hate** *ненавидіти*; **to intend** *мати намір*; **should/would like** *хотів би* та ін.:

She wanted **them to read** that book.

Вона хотіла, щоб вони прочитали цю книжку.

He intended **me to go** with him to the theatre.

Він хотів, щоб я пішов з ним до театру.

2. Об'єктний інфінітивний комплекс вживається після дієслів, що виражають думку (погляд), припущення, сподівання: **to consider, to believe** *вважати*; **to think** *думати*; **to find** *знаходити*; **to know** *знати*; **to expect** *сподіватися*; **to suppose** *припускати* та ін. Після дієслів цієї групи (крім **to expect**) найчастіше вживається інфінітив дієслова **to be**:

We consider **him to be** the best pupil of our school.

Ми вважаємо його найкращим учнем нашої школи.

He expected **her to return**.

Він сподівався, що вона повернеться.

3. Об'єктний інфінітивний комплекс вживається після дієслів, що виражають наказ, прохання, дозвіл, пораду, примус: **to order** *наказувати*; **to ask, to request** *просити*; **to allow, to permit** *дозволяти*, **to advise, to recommend** *радити, рекомендувати*; **to cause, to force, to make** *примушувати*; **to let** *веліти, дозволяти*. Після дієслів **to make** і **to let** інфінітив вживається без частки **to**:

We made **George work**.

Ми примусили Джорджа працювати.

The teacher allowed **us to use** dictionaries.

Учитель дозволив нам користуватися словниками.

4. Об'єктний інфінітивний комплекс вживається після дієслів, що виражають сприймання за допомогою органів чуття: **to see** *бачити*; **to hear** *чути*; **to feel** *почувати*; **to watch, to observe** *спостерігати*; **to notice** *помічати*. Після цих дієслів інфінітив у об'єктному інфінітивному комплексі вживається без частки **to**:

She saw **Mary cry**.

Вона побачила, що Мері плаче.

Suddenly I heard **her call my name**.

Раптом я почув, що вона назвала моє ім'я.

They all watched **him walk** up the hill.

Вони всі спостерігали, як він сходив на пагорб.

СУБ'ЄКТНИЙ ІНФІНІТИВНИЙ КОМПЛЕКС (THE SUBJECTIVE INFINITIVE COMPLEX)

Суб'єктний інфінітивний комплекс складається з двох частин. Перша частина комплексу – іменник у загальному відмінку або особовий займенник у називному відмінку. Друга частина комплексу – інфінітив, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа або предмет, позначений іменником або займенником.

Особливістю суб'єктного інфінітивного комплексу є те, що перша і друга його частини відокремлені одна від одної присудком речення.

Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з певними групами дієслів.

Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами **to say** *говорити* і **to report** *повідомляти* у пасивному стані:

He is said to write a new novel.	Кажуть, що він пише новий роман.
The delegation is reported to have arrived in Peking.	Повідомляють, що делегація прибула до Пекіна.
This text-book is said to be printed in Lviv.	Кажуть, що цей підручник друкується у Львові.

Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами (в пасивному стані), що означають думку (погляд), припущення, сподівання: **to think** *думати*; **to know** *знати*, **to consider** *вважати*, **to believe** *вірити*, **to suppose** *припускати*, **to expect** *сподіватися* та ін.:

The meeting is expected to begin this morning.	Сподіваються, що збори почнуться сьогодні вранці.
I was supposed to meet him.	Передбачалося, що я зустріну його.
He was thought to have gone.	Думали, що він пішов.

Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами (в пасивному стані), що виражають сприймання за допомогою органів чуттів — **to see**, **to hear**, **to feel**, **to notice**, **to observe**, **to watch**:

Birds were heard to sing in the garden.	Було чути, як співають пташки у саду.
He was seen to enter the house.	Бачили, як він входив у будинок.

Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами **to seem**, **to appear** *здаватися*; **to happen**, **to chance** *траплятися*; **to turn out**, **to prove** *виявлятися*:

He seemed **to be thinking** about something.

Здавалося, що він про щось думає.

Речення з дієсловом-присудком **to prove, to turn out** перекладаються простими особовими реченнями:

He turned out **to be** a good chess player.

Він виявився хорошим шахістом.

Речення з присудком, вираженим словосполученнями **to be likely, to be sure, to be certain**, а в багатьох випадках і дієсловами **to seem, to appear**, перекладаються простими реченнями з вставними словами:

He is sure **to ring you up**.

Він, напевно, зателефонує вам.

They are likely **to be late**.

Вони, очевидно, запізняться.

УМОВНІ ПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ

(CONDITIONAL SENTENCES)

Умовні підрядні речення приєднуються до головного речення такими сполучниками: **if** якщо, **unless** якщо не, **provided (that)** за умови що. Відрізняють три типи умовних підрядних речень.

1. Умовні речення першого типу (реальні) виражають вірогідні припущення стосовно теперішнього, минулого та майбутнього часу.

If I **come** earlier, I'll **have** time to read.

Якщо я **прийду** раніше, в мене **буде** час почитати.

If I **came** late, I **had no** time to read.

Якщо я **приходив** пізно в мене **не було** часу почитати.

2. Умовні речення другого типу виражають малоімовірні припущення, що відносяться до теперішнього і майбутнього часу. В такому випадку в умовному реченні використовується або **were** для дієслова **to be** для всіх осіб та чисел, або форма, що збігається з **Past Simple**, для всіх інших дієслів. В головному реченні вживається комбінація **would (should для 1-ї особи) + Simple Infinitive** без частки **to**.

If they **had** a car, they **would go** to the country.

Якби вони **мали** автівку, вони **б поїхали** за місто.

If I were you I wouldn't think of it.

На вашому місці я б не думав про це.

3. Умовні речення третього типу (нереальні) виражають нездійсненні припущення, що відносяться до минулого часу. В цьому випадку в умовному реченні використовуються форми, що збігаються з **Past Perfect**, а в головному – комбінація **should/would + Perfect Infinitive** без частки **to**:

If I **had been** here yesterday, I **should have helped** you.

Якби я **був** тут вчора, я **б допоміг** вам.

Неправильні дієслова (Irregular Verbs)

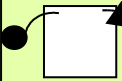

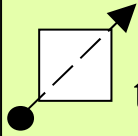

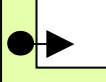
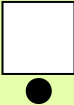

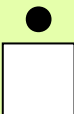

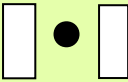

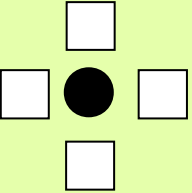
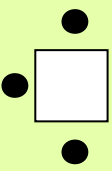
Infinitive	Present Participle	Past Participle	Translation
be	was/were	been	<i>бути</i>
bear	bore	born	<i>переносити</i>
beat	beat	beaten	<i>бити</i>
become	became	become	<i>ставати</i>
begin	began	begun	<i>починати</i>
bite	bit	bitten	<i>кусати</i>
blow	blew	blown	<i>дути</i>
break	broke	broken	<i>ламати</i>
bring	brought	brought	<i>приносити</i>
build	built	built	<i>будувати</i>
burn	burnt	burnt	<i>горіти</i>
burst	burst	burst	<i>зриватися</i>
buy	bought	bought	<i>купувати</i>
catch	caught	caught	<i>ловити</i>
choose	chose	chosen	<i>вибирати</i>
come	came	come	<i>приходити</i>
cost	cost	cost	<i>коштувати</i>
cut	cut	cut	<i>різати</i>
deal	dealt	dealt	<i>роздавати</i>
dig	dug	dug	<i>копати</i>
do	did	done	<i>робити</i>
draw	drew	drawn	<i>малювати</i>
dream	dreamt	dreamt	<i>мріяти</i>
drink	drank	drunk	<i>пити</i>
drive	drove	driven	<i>водити</i>
eat	ate	eaten	<i>їсти</i>
fall	fell	fallen	<i>падати</i>
feed	fed	fed	<i>кормити</i>
feel	felt	felt	<i>відчувати</i>
fight	fought	fought	<i>дратися</i>
find	found	found	<i>знаходити</i>
fly	flew	flown	<i>літати</i>
forget	forgot	forgotten	<i>забувати</i>

forgive	forgave	forgiven	<i>пробачати</i>
freeze	froze	frozen	<i>заморожувати</i>
get	got	got	<i>отримувати</i>
give	gave	given	<i>давати</i>
go	went	gone	<i>іти</i>
grow	grew	grown	<i>рости</i>
hang	hung	hung	<i>вішати</i>
have	had	had	<i>мати</i>
hear	heard	heard	<i>чути</i>
hide	hid	hidden	<i>ховати</i>
hit	hit	hit	<i>вдарити</i>
hold	held	held	<i>тримати</i>
hurt	hurt	hurt	<i>ранити</i>
keep	kept	kept	<i>зберігати</i>
know	knew	known	<i>знати</i>
lay	laid	laid	<i>класти</i>
lead	led	led	<i>вести за собою</i>
learn	learnt	learnt	<i>вивчати</i>
leave	left	left	<i>покидати</i>
lend	lent	lent	<i>позичати</i>
let	let	let	<i>дозволяти</i>
lie	lay	lain	<i>брехати</i>
light	lit	lit	<i>запалювати</i>
lose	lost	lost	<i>губити</i>
make	made	made	<i>робити</i>
mean	meant	meant	<i>означати</i>
meet	met	met	<i>зустрічати</i>
pay	paid	paid	<i>платити</i>
put	put	put	<i>класти</i>
read	read	read	<i>читати</i>
ride	rode	ridden	<i>кататися</i>
ring	rang	rung	<i>дзвонити</i>
rise	rose	risen	<i>підіймати</i>
run	ran	run	<i>бігти</i>
say	said	said	<i>говорити</i>
see	saw	seen	<i>бачити</i>
seek	sought	sought	<i>шукати</i>
sell	sold	sold	<i>продавати</i>
send	sent	sent	<i>відсилати</i>

set	set	set	<i>садити</i>
sew	sewed	sewn	<i>шити</i>
shake	shook	shaken	<i>трясти</i>
shine	shone	shone	<i>світити</i>
shoot	shot	shot	<i>стріляти</i>
show	showed	shown	<i>показувати</i>
shut	shut	shut	<i>зачиняти</i>
sing	sang	sung	<i>співати</i>
sit	sat	sat	<i>сидіти</i>
sleep	slept	slept	<i>спати</i>
smell	smelt	smelt	<i>пахнути</i>
speak	spoke	spoken	<i>розмовляти</i>
spell	spelt	spelt	<i>вимовляти по буквах</i>
spend	spent	spent	<i>проводити</i>
spill	spilt	spilt	<i>розливати</i>
split	split	split	<i>розколювати</i>
spoil	spoilt	spoilt	<i>псувати</i>
spread	spread	spread	<i>розповсюджувати</i>
spring	sprang	sprung	<i>підскакувати</i>
stand	stood	stood	<i>стояти</i>
steal	stole	stolen	<i>красти</i>
stick	stuck	stuck	<i>приклеювати</i>
sting	stung	stung	<i>жалити</i>
strike	stroke	struck	<i>вдаряти</i>
swear	swore	sworn	<i>присягатися</i>
sweep	swept	swept	<i>підмітати</i>
swim	swam	swum	<i>плавати</i>
take	took	taken	<i>брати</i>
teach	taught	taught	<i>викладати</i>
tear	tore	torn	<i>рвати</i>
tell	told	told	<i>говорити</i>
think	thought	thought	<i>думати</i>
throw	threw	thrown	<i>кидати</i>
understand	understood	understood	<i>розуміти</i>
wake	woke	woken	<i>будити</i>
wear	wore	worn	<i>носити</i>
win	won	won	<i>вигравати</i>
write	wrote	written	<i>писати</i>

Прийменники

Prepositions

 on <i>на</i>	 across <i>через</i>
 in <i>у, в</i>	 through <i>крізь</i>
 at near <i>біля</i> by	 into <i>у, всередину</i>
 under <i>нід</i>	 out of <i>з, із</i>
 behind <i>позаду</i>	 from <i>з</i>
 above over <i>над</i>	 up <i>вгору</i>
 in front of <i>перед</i>	 down <i>вниз</i>
 between <i>між</i>	 along <i>вздовж</i>
 among <i>серед</i>	 (a)round <i>навколо, за</i>

Прийменники

Prepositions

At 5 o'clock	о п'ятій	After	після
On Saturday	у суботу	By	до, біля(коли?)
In 3 days in summer	через 3 дні улітку	Because of	через(причина)
During the holidays	під час канікул	From	з (звідки?)
For 3 week	протягом 3 тижнів	With	з (з ким? чим?)
Before the weekend	перед уїк-ендом	without	без
From 5 to 6	з п'ятої до шостої	From my Mother	від моєї мами
Since last year	з минулого року	But Except	(о) крім
Till Next Monday until	до наступного понеділка	About	близько

Типи питань

Peter reads English books.

Загальне (general question)

Ставиться до всього речення і потребує відповіді «так» або «ні»

I Does Peter read English books?

Спеціальне (special question)

Ставиться за допомогою питальних слів для з'ясування чогось конкретного

II Who reads English books?
What books does Peter read?

Альтернативне (alternative question)

Ставиться тоді, коли той, хто відповідає, має зробити вибір між двома (чи більше) можливостями

III Does Peter read English books or French books?

Розділове (disjunctive question)

Ставиться тоді, коли той, хто запитусь, хоче отримати підтвердження сказаного ним

IV Peter reads English books (+), doesn't he (-)?
Peter doesn't reads English books(-), does he(+)?

Питальні слова

WHO	хто	Who is that girl?
WHOSE	чий	Whose sister is she?
WHAT	що (який)	What do you do this afternoon?
WHAT KIND OF	який	What kind of city of London?
WHAT COLOUR	якого кольору	What colour are her eyes?
WHICH	який з	Which girl is your sister?
WHERE	де, куди	Where does she live?
WHEN	коли	When did you meet her?
WHY	чому	Why did she come here?
HOW	як	How did you meet here?
HOW LONG	як довго	How long will she stay here?
HOW OFTEN	як часто	How often do you meet here?
HOW MANY HOW MUCH	скільки	How many exams have you passed?

СМИСЛОВЕ ДІЄСЛОВО *to be*

French – *французом*
interesting – *цікавим*
wide – *широким*
sweet – *солодким*
ugly – *некрасивим*
beautiful – *прекрасним*

hungry – *голодним*
hot – *гарячим*
cold – *холодним*
cheerful – *веселим*
sad – *сумним*
windy – *вітряним*

бути кимось, якимось
(характеристика)

бути якимось
(стан)

to be

бути **десь**

at the window – *біля вікна*
at war – *на війні*
at work – *на роботі*
in the street – *на вулиці*
in the city – *у місті*
in town – *у місті (а не в селі)*

Допоміжне дієслово *to be*

French – *французом*
interesting – *цікавим*
wide – *широким*
sweet – *солодким*
ugly – *некрасивим*
beautiful – *прекрасним*

hungry – *голодним*
hot – *гарячим*
cold – *холодним*
cheerful – *веселим*
sad – *сумним*
windy – *вітряним*

форми тривалих часів

to be

форми пасивного стану

Passive Voice

to be invited
to have been invited

Допоміжне слово *to have*

Perfect

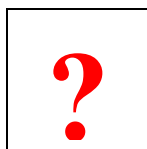
to have invited

↑
форми доконаних
(перфектних) часів

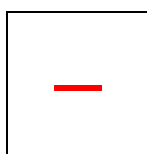
to have

Допоміжне дієслово *to have* утворює запитання і заперечення за допомогою своєї питальної та заперечної форми. У разі, коли *to have* є смисловим дієсловом, запитання та заперечення утворюються за допомогою дієслова *to do*.

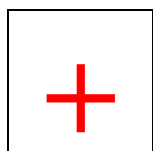
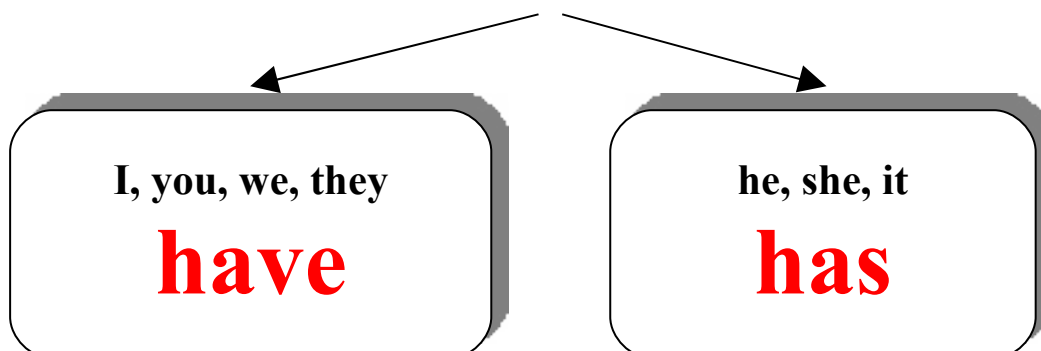
Has he invited you? **Does** he have this book?

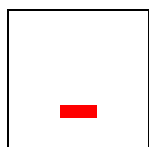
He **hasn't** invited me yet. He **doesn't** have it.

СМИСЛОВЕ ДІЄСЛОВО *to have*(мати)

to have

I have a sister.

I don't have a sister.

Дієслово to have може утворювати разом з іменниками сталі звороти, в яких воно втрачає своє основне значення:

to have breakfast – снідати

to have a walk – прогулюватися

to have a headache – відчувати головний біль

to have joke – пожартувати

to have a shower – прийняти душ

to have a drink – випити, напиться

Конструкция *to have got*

to have = to have got

I, you, we, they

have got

he, she, it

has got

I have got (=I've got) a sister.

?

Have you got a sister?

-

I have got (=I've got) no sister.

!

*Конструкция **to have got** вживається замість дієслова **to have** у розмовній мові.*

!

**to do – допоміжне
дієслово**

do

?

Do
you like
it?

-

I
don't
like
it?

does

?

Does
she like
it?

-

She
doesn't
like
it?

did

?

Did
they like
it?

-

They
didn't
like
it?

**to do – СМИСЛОВЕ
ДІЄСЛОВО**

to do

He often **does** it. I
don't often **do** it.

I **am doing** it now.
What **were you doing**
at 6 o'clock yesterday?

**to be
doing**

Have you already
done it?
He **hadn't done** it
when I arrived.

**to have
done**

It is done.
Was it done last
week?

to be done

ЛІТЕРАТУРА

1. Julia M.Dobson. Effective Techniques for English Conversation Groups – Washington D.C. / Julia M.Dobson 1992. – 137 с.
2. Laurence Urdang, Stuart Berg Flexner. The Random House Dictionary of the English Language – New York: College Edition. – 1969. – 1534 с.
3. Ganshina M. A. English Grammar – Higher School Publishing House. / Ganshina M. A., Vasilevskaya N. M.. 1964. – 547 с.
4. Raymond Murphy. English Grammar in Use: a self-study reference and practice book for intermediate students – Cambridge University Press. – 1985. – 328 с.
5. Rosemary Courtney Longman Dictionary of Phrasal Verbs: special edition – Moscow: Longman Group Limited, Harlow, Russky Yazyk Publishes, 1986. – 734 с.
6. Stephen D. Krashen. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Prentice-Hall International, 1987. – 202 с.
7. Webster New International Dictionary, W.S.H.S.Library – G&C Merrian Co, 1926. – 2620 с.
8. Рум А. Р. У. Великобритания: Лингвострановедческий словарь. / А.Р.У. Рум, Л. В. Колесников, Г. А. Пасечник и др. – М. : Русский язык, 1978. – 480 с.
9. Каушанская В. Л. и др. Грамматика английского языка (на английском языке): учебник для студентов педагогических институтов. / Каушанская В. Л. – Л. : Просвещение, 1973. – 319 с.
10. Шах-Назарова В. С. Английский для вас. Ч. 1 / Шах-Назарова В. С. , Журавченко К. В. . Кишинев: Лумина, 1992. – 653 с.
11. Шах-Назарова В. С. Английский для всех. Ч. 1 / Шах-Назарова В. С. , Федина М. С. М. : Высшая школа, 1983. – 304 с.
12. Шах-Назарова В. С. Английский для всех. Ч. 2 / Шах-Назарова В. С. , Федина М. С. М. : Высшая школа, 1983. – 367 с.
13. Грамматика английского языка (на английском языке): пособие для студентов / Под ред. проф. Ильиша Б. А. – К., 1997. – 214 с.
14. Крылова И. П. Английская грамматика для всех: справочное пособие. / Крылова И. П., Крылова Е. В. . – М. : Вышш. шк., 1989. – 271 с.
15. Куліш Л. Ю. та ін. Прискорений курс англійської мови: Підручник. / Куліш Л. Ю., Друянова Є. О., Мотова В. Л. – К. : Вища школа, 1993. – 303 с.
16. Верба Л. Г. Граматика сучасної англійської мови: Довідник. / Верба Л. Г., Верба Г. В. – Л. : Логос, 1997. – 341 с.
17. Барабаш Т. А. Граматика английского языка. / Барабаш Т. А. – М. : Высшая школа, 1983. – 240 с.
18. Баринов С. М. и др. Большой англо-русский политехнический словарь. Т.1 А-L / С. М. Баринов, А. Б. Борковский, В. А. Владимиров и др. – М. : Русский язык, 1991. – 701 с.
19. Баринов С. М. и др. Большой англо-русский политехнический словарь.. Т.2 М-Z / С. М. Баринов, А. Б. Борковский, В. А. Владимиров и др. – М. : Русский язык, 1991. – 701 с.
20. Клементьева Т. Б. Повторяем времена английского глагола: учебное пособие. / Клементьева Т. Б. – К., 1994. – 207 с.

Навчальне видання

**Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з
дисципліни "Іноземна мова за професійним
спрямуванням" для студентів усіх напрямів
підготовки.**

Редактор В. Дружиніна
Коректор З. Поліщук

Укладачі: Ірина Сергіївна Степанова
Валентина Олексіївна Плиненко
Валентина Василівна Науменко
Людмила Михайлівна Багнюк
Людмила Едуардівна Габрійчук
Світлана Степанівна Никипорець

Оригінал-макет підготовлено С. Никипорець

Підписано до друку
Формат 29,7×42 $\frac{1}{4}$. Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman
Друк різнографічний. Ум. друк. арк.
Наклад прим. Зам. №

Вінницький національний технічний університет,
науково-методичний відділ ВНТУ.
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ к. 2201.
тел. (0432) 59-87-36.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009

Віддруковано у Вінницькому національному технічному університеті
в комп'ютерному інформаційно-видавничому центрі.
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Тел. (0432) 59-87-38.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.